

BERGEN KOMMUNE
KOMMUNEREVISJONEN

REVISJONSRAPPORT

Forvaltningsrevisjonsprosjektet

Barnevern i barnehager

Delrapport II:

*Barnehagenes formidling av bekymring til
barnevernet*

**Forvaltningsrevisjonsrapport nr. 03/04
Avgitt september 2004**

Kontoradresse: Bjørns gate 1 (Aasegården)
Postadresse: Pb 7700, 5020 Bergen Telefon 55 56 43 00 Telefax 55 56 43 30

Barnevern i barnehager

Delrapport II:

Barnehagenes formidling av bekymring til barnevernet

Tegnet av Ingrid Ornum, 5 år

BERGEN KOMMUNE
KOMMUNEREVISJONEN

2004

Forord

Bergen kommunerevisjon har gjennomført forvaltningsrevisjonsprosjektet ”Barnevern i barnehager”. Delrapport I med tittelen ”Barnehagenes erfaringer med barnevernets bruk av barnehageplass som hjelpetiltak i perioden 2001-2003” ble avgitt til kontrollutvalget 26.11.03. Med dette legges delrapport II med tittelen: ”Barnehagenes formidling av bekymring for barn” fram for kontrollutvalget.

I kommunelovens § 77 nr. 4 heter det:

”Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).”

Det presiseres at kommunerevisjonens arbeid med forvaltningsrevisjon ikke innbefatter en vurdering av hensiktsmessigheten i de vedtak som blir gjort av politiske organer med beslutningsmyndighet.

Cand. polit. Elisabeth Nilsen og cand. polit. Rita Olsen har vært ansvarlige for gjennomføringen av forvaltningsrevisjonsprosjektet. Rita Olsen har slutført delrapport II.

Bergen kommunerevisjon benytter anledningen til å takke alle styrerne og de ansatte i barnevernet som tok seg tid til å svare på spørreskjemaet som de fikk tilsendt. Vi takker også byrådsavdeling for oppvekst, byrådsavdeling for helse og bydeler og administrativt personell i den enkelte bydel for godt samarbeid i prosjektperioden. Til slutt takker vi ressurspersoner tilknyttet Universitetet i Bergen, Barnevernets Utviklingssenter for Vestlandet og fylkesbarnevernet i Sogn og Fjordane for nyttige innspill til utforming av spørreskjemaet.

Bergen kommunerevisjon håper at rapporten kan bidra til å styrke samarbeidet mellom to viktige kommunale instanser som har ansvaret for det forebyggende arbeidet i barnehagene og i barnevernet. Vi håper videre at dette prosjektet gir nyttig informasjon for de folkevalgte i Bergen kommune som har det overordnede ansvaret for det kommunale tjenestetilbudet.

Bergen 30.august 2004

Rolf Kalvø
kommunerevisor

INNHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG

1	INNLEDNING	1
1.1	INNLEDNING	1
1.2	BAKGRUNN	1
1.3	PROBLEMSTILLINGER I DELPROSJEKT II.....	2
1.4	AVGRENSING OG DEFINISJONER.....	2
1.5	RAPPORTENS OPPBYGNING	3
1.6	KOMMUNIKASJON MED ADMINISTRASJONEN	4
2	ORGANISERING AV DE TO TJENESTENE PROSJEKTET OMHANDLER.....	5
2.1	BYDELENES ANSVAR	7
2.1.1	<i>Tverrfaglige samarbeidsfora i bydelene .....</i>	<i>8</i>
2.2	UTFORDRINGER DE TO TJENESTENE STÅR OVERFOR	8
3	METODISK FRAMGANGSMÅTE.....	10
3.1	INNLEDNING	10
3.2	SPØRRESKJEMAUNDERSØKELSE SOM DATAINNSAMLINGSMETODE	11
3.2.1	<i>Kvalitetssikring av de to spørreskjemaene.....</i>	<i>12</i>
3.2.2	<i>Svarprosent for undersøkelsen og kjennetegn ved informantene.....</i>	<i>12</i>
3.2.3	<i>Presentasjon av funn .....</i>	<i>14</i>
3.2.4	<i>Mulige feilkilder.....</i>	<i>14</i>
4	REVISJONSKRITERIER.....	16
4.1	INNLEDNING	16
4.2	LOV OM BARNEHAGER.....	16
4.3	LOV OM BARNEVERNTJENESTER.....	19
4.4	LOV OM BEHANDLINGSMÅTEN I FORVALTNINGSSAKER AV 10. FEBRUAR 1967.....	23
5	BARNEHAGENES HENVENDELSER OM BEKYMRING FOR BARN TIL BARNEVERNET OG ANDRE FAGINSTANSER I PERIODEN 2001-2003.	26
5.1	INNLEDNING	26
5.2	MELDINGSTALL FOR BERGEN KOMMUNE	26
5.2.1	<i>Kommunerevisjonens kommentarer .....</i>	<i>28</i>
5.3	BARNEHAGENES HENVENDELSER TIL BARNEVERNET I PERIODEN 2001-2003	29
5.3.1	<i>Forhold som kan tenkes å påvirke styrernes beslutninger om å henvende seg til barnevernet.....</i>	<i>31</i>
5.3.1.1	<i>Barnehagens deltagelse i samarbeidsfora.....</i>	<i>31</i>
5.3.1.2	<i>Barnehagens eierform .....</i>	<i>32</i>
5.3.1.3	<i>Personalets deltagelse på kurs /seminar .....</i>	<i>33</i>
5.3.2	<i>Kommunerevisjonens kommentarer .....</i>	<i>34</i>
5.4	STYRERNES TILFREDSHET MED BARNEVERNETS OPPFØLGING M.M.	35
5.4.1	<i>Kommunerevisjonens kommentarer .....</i>	<i>37</i>
5.5	BARNEVERNETS INNHEMTING AV OPPLYSNINGER FRA BARNEHAGENE	38
5.5.1	<i>Kommunerevisjonens kommentarer .....</i>	<i>38</i>
5.6	BARNEHAGENES HENVENDELSER TIL ANDRE FAGINSTANSER I PERIODEN 2001-2003	39
5.6.1	<i>Kommunerevisjonens kommentarer .....</i>	<i>41</i>

5.7	OPPSUMMERING	42
6	HAR DET I PERIODEN 2001-2003 FOREKOMMET AT BARNEHAGENE HAR LATT VÆRE Å HENVENDE SEG TIL BARNEVERNET SELV OM PERSONALET HAR OPPLEVD BEKYMRING FOR BARN?.....	44
6.1	INNLEDNING	44
6.2	PRESENTASJON AV FAKTA	45
6.3	KOMMUNEREVISJONENS KOMMENTARER	48
6.3.1	<i>Usikkerhet i forhold til egne vurderinger.....</i>	<i>48</i>
6.3.2	<i>Negative konsekvenser for barnehagens forhold til barnas foreldre.....</i>	<i>51</i>
6.3.3	<i>Ulike oppfatninger internt i barnehagen.....</i>	<i>54</i>
6.3.4	<i>Negative erfaringer med barnevernetjenesten som problemløser .....</i>	<i>54</i>
6.3.5	<i>Manglende samtykke fra foreldrene.....</i>	<i>57</i>
6.4	INFORMANTENES SYNSPUNKT PÅ OM BARNEHAGENE I FOR LITEN GRAD HENVENDER SEG TIL BARNEVERNET VED BEKYMRING FOR BARN	58
6.5	OPPSUMMERING	59
7	ER DET GRUNN TIL Å ANTA AT BARNEHAGENE I FOR LITEN GRAD HENVENDER SEG TIL BARNEVERNET I SITUASJONER DER PERSONALET OPPLEVER BEKYMRING FOR BARN?	61
7.1	INNLEDNING	61
7.2	INFORMANTENES VURDERINGSGRUNNLAG	62
7.3	REVISJONSKRITERIER	63
7.4	METODISK FRAMGANGSMÅTE FOR Å FANGE OPP SKJØNNMESSIGE VURDERINGER ...	64
7.4.1	<i>Tre situasjonsbeskrivelser.....</i>	<i>64</i>
7.4.1.1	<i>Måling av informantenes bekymring .....</i>	<i>66</i>
7.4.1.2	<i>Informantenes håndtering av sin bekymring.....</i>	<i>66</i>
7.4.1.3	<i>Informantenes vurdering av realismen i situasjonsbeskrivelsene .....</i>	<i>67</i>
7.5	PRESENTASJON AV INNSAMLEDE DATA.....	68
7.5.1	<i>Informantenes bekymring for Even, Lise og Mathilde.....</i>	<i>68</i>
7.5.2	<i>Variasjoner i styrernes bekymring for Even, Lise og Mathilde .....</i>	<i>70</i>
7.5.3	<i>Om informantene har funnet det aktuelt å henvende seg til barnevernet om Even, Lise og Mathilde.....</i>	<i>73</i>
7.5.4	<i>Hvilken type henvendelser informantene finner aktuelle .....</i>	<i>75</i>
7.5.5	<i>Informantenes alternative handlingsforslag .....</i>	<i>80</i>
7.5.6	<i>Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere de tre situasjonsbeskrivelsene .....</i>	<i>82</i>
7.6	KOMMUNEREVISJONENS ANALYSE OG KOMMENTARER	88
7.6.1	<i>Informantenes bekymring for Even, Lise og Mathilde .....</i>	<i>88</i>
7.6.2	<i>Variasjoner i styrernes bekymring for Even, Lise og Mathilde .....</i>	<i>89</i>
7.6.3	<i>Om informantene har funnet det aktuelt å henvende seg til barnevernet om Even, Lise og Mathilde.....</i>	<i>89</i>
7.6.4	<i>Hvilken type henvendelser informantene finner aktuelle .....</i>	<i>90</i>
7.6.5	<i>Informantenes alternative handlingsforslag .....</i>	<i>92</i>
7.6.6	<i>Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere de tre situasjonsbeskrivelsene .....</i>	<i>94</i>
7.6.7	<i>Kommunerevisjonens analysemodell .....</i>	<i>96</i>
7.7	KOMMUNEREVISJONENS KONKLUSJONER	99
7.8	FRA CASE TIL VIRKELIGHET	101
7.9	ANBEFALINGER	103

Tabelloversikt

Tabell 1: Svarprosent for spørreundersøkelsen	13
Tabell 2: Opplysninger om informantene	13
Tabell 3: Nærmere om hvilke forhold som gir grunnlag for barneverntiltak og som utløser meldeplikt etter barnehageloven § 23	20
Tabell 4: Antall meldinger fra ulike instanser aldersgruppen 0-18 år. Perioden 2001-2003... ..	27
Tabell 5: Antall meldinger i bydelene i 2001, 2002 og 2003. Antall meldinger fra barnehagene i bydelene i 2002 og 2003.	28
Tabell 6: Hvordan barnehagene har henvendt seg til barnevernet i perioden 2001-2003.....	30
Tabell 7: Barnehagens deltaking i faste samarbeidsfora med barnevernet	31
Tabell 8: Styrernes vurderinger av oppvekstetatens arbeid for å styrke samarbeidet.....	32
Tabell 9: Barnehagens eierform	32
Tabell 10: Personalets deltakelse på kurs eller seminar i perioden 2001-2003	33
Tabell 11: Styrernes tilfredshet med barnevernets råd/veiledning og forståelse av bekymring	36
Tabell 12: Barnehagens tilfredshet med barnevernets oppfølging av barnet og personalet....	36
Tabell 13: Barnehagens tilfredshet med barnevernets tilbakemelding av utfall av melding ...	37
Tabell 14: Barnevernets innhenting av opplysninger.....	38
Tabell 15: Hvor mange ganger barnehagene har tatt kontakt med andre faginstanser	40
Tabell 16: Faginstansenes råd og videreformidling av meldinger	41
Tabell 17: Oversikt over barnehagestyrernes begrunnelse for å ha latt være å henvende seg til barnevernet.....	46
Tabell 18: Styrernes vurdering av egen kompetanse og sikkerhet.....	47
Tabell 19: Barnevernets vurdering av barnehagepersonalets sikkerhet og kompetanse.....	47
Tabell 20: Case 1 Registrering av styrernes bekymring for Even. Bydelsvis fordeling, og for kommunen samlet	70
Tabell 21: Case 2 Registrering av styrernes bekymring for Lise. Bydelsvis fordeling og for kommunen samlet	71
Tabell 22 Case 3 Registrering av styrernes bekymring for Mathilde. Bydelsvis fordeling og for kommunen samlet.....	72
Tabell 23 Andelen av informanter som finner det aktuelt å henvende seg til barnevernet om Even, Lise og Mathilde.	73
Tabell 24: Hvilken type henvendelser til barnevernet våre informanter har funnet aktuelle når det gjelder Even og Mathilde	76
Tabell 25 Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere bekymring for Even, Lise og Mathilde	83
Tabell 26: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere handlingsalternativer.....	85

Diagramoversikt

Diagram 1 Barnehagestyrernes og barnevernansattes vurderinger av om barnehagens personale er kompetente og sikre når det gjelder i hvilke tilfeller de har plikt til å sende melding til barnvernet.	49
Diagram 2 Barnehagestyrernes og barnevernansattes vurderinger av om barnehagens personale er kompetente og sikre når det gjelder i hvilke tilfeller de kan sende melding om behov for hjelpetiltak til barnevernet.	49
Diagram 3 Svarfordeling på spørsmålet om det er grunn til å tro at barnehagene i for liten grad henvendt seg til barnevernet ved bekymring for barn.....	58
Diagram 4: Informantenes gjennomsnittlige bekymring for Even, Lise og Mathilde	69

Diagram 5: Om informantene mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Even.....	74
Diagram 6: Om informantene mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Lise.....	74
Diagram 7: Om informantene mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Mathilde	74
Diagram 8: Hvilke type henvendelse til barnevernet informantene har funnet aktuelle mht Even.....	77
Diagram 9: Hvilken type henvendelser til barnevernet informantene har funnet aktuelle mht. Mathilde	79
Diagram 10: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere grad av bekymring for Even.....	84
Diagram 11: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere grad av bekymring for Lise.....	84
Diagram 12: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere grad av bekymring for Mathilde	84
Diagram 13: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere handlingsalternativer mht Even.....	86
Diagram 14: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere handlingsalternativer mht Lise.....	86
Diagram 15: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere handlingsalternativer mht Mathilde	86

Figuroversikt

Figur 1: Organisasjonskart for Bergen kommune 2003	6
Figur 2: Grunnelementene i forvaltningsrevisjonsprosessen.	10
Figur 3: Analysemodell.....	96

Vedlegg

Litteraturliste

Spørreskjema til barnehagestyrerne

Spørreskjema til informanter i barnevernet

Høringsuttalelser

0 SAMMENDRAG

0.1 Bakgrunn og problemstillinger

Bergen kommunerevisjon har etter oppdrag fra kontrollutvalget gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt med tittelen *Barnevern i barnehager* bestående av to delrapporter. I delrapport I som ble avgitt til kontrollutvalget 26.11.03, belyste vi barnehagenes erfaringer med barnevernets bruk av barnehageplass som hjelpetiltak i perioden 2001-2003 og samarbeidet mellom barnehage og barnevern i den forbindelse. I delrapport II som her legges fram, er temaet barnehagenes formidling av bekymring for barn til barnevernet.

I delprosjekt II belyser vi følgende tre problemstillinger:

1. Barnehagenes henvendelser om bekymring for barn til barnevernet og andre faginstanser i perioden 2001-2003.

2. Har det i perioden 2001-2003 forekommet at barnehagene har latt være å henvende seg til barnevernet selv om personalet har opplevd bekymring for barn?

3. Er det grunn til å anta at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet i situasjoner der personalet opplever bekymring for barn og at barnehagenes meldeplikt etter § 23 i barnehageloven ikke oppfylles? Barnehagestyrernes og barnevernets vurderinger av bekymring og handlingsvalg i forhold til casene Even, Lise og Mathilde.

De to første problemstillingene er kartleggende, mens den tredje problemstillingen innebærer vurderinger opp mot revisjonskriterier. I den første problemstillingen undersøker vi styrernes erfaringer med å formidle bekymring til barnevernet og andre faginstanser i perioden 2001-2003. I den andre problemstillingen undersøker vi om noen av styrerne i den aktuelle perioden av ulike grunner ikke har henvendt seg til barnvernet selv om de har opplevd bekymring for barn. I den tredje problemstillingen er fokus rettet mot informantenes skjønnsmessige vurderinger og handlingsvalg i forbindelse med tre case, Even, Lise og

Mathilde. Hensikten er å belyse og sammenligne informantenes utøvelse av skjønn i situasjoner der meldeplikten kan tenkes å bli utløst.

0.2 Metode og revisjonskriterier for delprosjekt II

For å belyse problemstillingene i delprosjekt I og II valgte kommunerevisjonen å gjennomføre en spørreskjemaundersøkelse. Vi utformet et spørreskjema som ble sendt til 198 barnehager som var med i kommunalt opptakssystem per 07.05.03, og 73 % av barnehagene svarte. Spørreskjemaet var stilet til styrerne som har ansvaret for den daglige ledelsen av barnehagene. For at styrerne skulle føle at de var tilstrekkelig "frie" til å svare på spørsmålene uten å være redd for å bli identifisert, fant vi det hensiktsmessig å anonymisere barnehagene i undersøkelsen. Imidlertid kodet vi spørreskjemaene slik at vi kunne se hvilken bydel barnehagene var lokalisert i. Spørreskjemaet som styrerne skulle besvare, bestod av fire deler og inneholdt til sammen 66 spørsmål. Spørsmålene i del tre i spørreskjemaet omhandlet barnehagens formidling av bekymring for barn og danner grunnlag for delrapport II. En bearbeidet og tilpasset versjon av del tre i spørreskjemaet ble sendt til bydelsbarnevernet i de åtte bydelene og der fordelt internt til tre ansatte. Totalt 24 ansatte i barnevernet fikk dermed tildelt skjemaet, og 100 % svarte.

Spørsmålene i spørreskjemaet var utformet på bakgrunn av det lov og regelverk som regulerer barnehagens mulighet og plikt til å formidle bekymring for barn til barnevernet, og dette er også det grunnlaget som revisjonskriteriene er utledet fra. Barnehagens ansvarsområde følger blant annet av lov om barnehager (barnehageloven) og lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Ifølge § 23 i barnehageloven har barnehagens personale en meldeplikt til barnevernet dersom de får mistanke om at barnet utsettes for mishandling i hjemmet eller det foreligger andre alvorlige former for omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker. Slik melding kan sendes uavhengig av samtykke fra foreldrene. Barnehagens personale har også mulighet til å melde behov om hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven dersom de finner at et slikt behov er til stede. Ifølge forvaltningslovens § 13a nr. 1 krever denne type melding samtykke fra foreldrene. Dersom barnehagens personale er i tvil om meldeplikten inntreffer og/eller hvorvidt det kan være at et barn har behov for hjelpetiltak el., har personalet en mulighet til å drøfte saker anonymt med barnevernet.

I tilfeller der barnehagens personale opplever bekymring for et barn, må personale selv vurdere om den bekymring de opplever faller innenfor barnehagelovens eller barnevernlovens bestemmelsene. De må deretter ta stilling til om barnevernet skal eller bør kontaktes, og på hvilken måte.

For å belyse informantenes skjønnsmessige vurderinger inneholdt begge de to spørreskjemaene tre tenkte situasjonsbeskrivelser/case. Både styrerne og de barnevernansatte ble bedt om å angi sin bekymring for de tre barna situasjonsbeskrivelsene omhandlet (Even, Lise og Mathilde), og hvordan de ville ha gått frem i hvert enkelt case. Dette ga oss mulighet til å sammenligne barnehagestyrerne og de barnevernansatte sine vurderinger.

De tre situasjonsbeskrivelsene var utformet på en slik måte at man kan forvente at de frembrakte tre ulike nivå av bekymring hos informantene. Man forventet også at jo sterkere gjennomsnittlig bekymring de tre situasjonsbeskrivelsen frambrakte, jo mer aktuelt ville informantene finne en henvendelse til barnevernet.

0.3 Problemstilling 1: Barnehagens henvendelser om bekymring for barn til barnevernet og andre faginstanser i perioden 2001-2003

Våre data viser at en forholdsvis stor gruppe av barnehagestyrere i perioden 2001-2003 har opplevd bekymring for barn, og har gått videre med dette:

62 av 143 barnehagestyrere (dvs 43 %) har gått videre med sin bekymring til barnevernet, og av disse har 52 styrere henvendt seg muntlig til barnevernet for å innhente råd eller få veiledning anonymt. 27 av de 62 styrere har i den aktuelle perioden formidlet melding etter § 23 i barnehageloven mens 18 av dem har formidlet meldinger etter § 4-4 i barnevernloven. Ni av de 62 styrerne har bedt barnevernet om bistand til å observere barn, mens tre av dem har foretatt en annen type henvendelse. (De 62 styrerne har her foretatt 109 avkryssinger totalt.)

43 av 140 styrere (dvs 31 %) har henvendt seg til andre faginstanser før de eventuelt har gått videre med sin bekymring til barnevernet. Over en fjerdedel av de styrerne som tok kontakt med andre faginstanser, ble anbefalt å sende melding direkte til barnevernet i noen av disse sakene.

0.4 Problemstilling 2: Har det i perioden 2001-2003 forekommet at barnehagene har latt være å henvende seg til barnevernet selv om personalet har opplevd bekymring for barn?

Vårt datamateriale viser at 29 av 144 styrere (dvs 20 %) i perioden 2001-2003 har unnlatt å henvende seg til barnevernet til tross for at de opplevde bekymring for barn. Usikkerhet i forhold til egne vurderinger og hensynet til samarbeidet med barnets foreldre synes å være de viktigste begrunnelsene for å ha latt være å formidle sin bekymring. Vi finner også at barnehagenes negative erfaringer med barnevernet som problemløser og/eller ulik oppfatning internt i barnehagen har hatt betydning for noen av styrerne.

Det at 29 styrere av ulike årsaker har unnlatt å henvende seg til barnevernet med sin bekymring for ett eller flere barn, betyr ikke at disse styrerne ikke har henvendt seg til barnevernet i det hele tatt i den aktuelle perioden. 21 av disse 29 styrerne opplyser at de også har henvendt seg til barnevernet på ulike måter i samme periode. Henvendelsene kan gjelde andre barn.

Vårt datamateriale viser videre at 83 % av 24 informanter fra barnevernet og 30 % av 142 barnehagestyrere antar at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet med sin bekymring for barn.

0.5 Problemstilling 3: Er det grunn til å anta at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet i situasjoner der personalet opplever bekymring for barn og at barnehagenes meldeplikt etter § 23 i barnehageloven ikke oppfylles? Barnehagestyrernes og barnevernets vurderinger av bekymring og handlingsvalg i forhold til casene Even, Lise og Mathilde.

Våre funn viser at styrerne i stor grad er handlingsorienterte i situasjoner der de opplever middels eller sterk bekymring for barn. Vi finner at jo sterkere styrernes gjennomsnittlige bekymring er, jo større er sjansen for at den bekymringen styrerne opplever fører til praktisk handling ved at de tar kontakt med barnevernet.

Når bekymringen er lav eller ikke til stede, som i Lises tilfelle, finner ingen av informantgruppene at en henvendelse til barnevernet er aktuell.

Når bekymringen er av middels grad, som i Evens tilfelle, viser våre funn klare forskjeller i de vurderingene de to informantgruppene foretar både når det gjelder grad av bekymring, og hvorvidt en henvendelse til barnevernet blir funnet aktuell. Til tross for at styrerne her opplever en klart sterkere bekymring enn det informantene i barnevernet gjør, finner styrerne i mindre grad enn barnevernets ansatte det aktuelt å henvende seg til barnevernet med sin bekymring. Dette indikerer at det kan finnes barn i barnehagene i Bergen som barnevernet mener de burde ha fått kjennskap til, men som de i enkelte tilfeller ikke ville ha fått kjennskap til gjennom barnehagens styrer. Det kan derfor være grunn til å anta at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn.

Imidlertid gir våre data grunn til å tro at dersom det oppstår en situasjon i en barnehage som frambringer sterk bekymring for barn, som i Mathildes tilfelle, er det stor sannsynlighet for at barnevernet ville ha fått en henvendelse fra barnehagene. I underkant av halvparten av styrerne ville her ha sendt melding på bakgrunn av § 23 i barnehageloven mens 39 % av de øvrige styrerne hovedsakelig ville ha henvendt seg til barnevernet gjennom en anonym henvendelse om råd. Barnevernets råd i forhold til om styrer bør melde i henhold til § 23 i barnehageloven, ville i slike tilfeller kunne være avgjørende for om styrerne velger å sende en formell melding til barnevernet.

0.6 Oppsummering

Våre funn i kapittel 5 viser at 43 % av styrerne på ulik måte har henvendt seg til barnevernet i perioden 2001-2003, og da hovedsakelig for å få råd om ikke navngitte barn. Det fremkommer imidlertid i kapittel 6 at 83 % av våre informanter fra barnevernet og 30 % av barnehagestyrerne antar at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet med sin bekymring for barn. Våre data viser dessuten at 29 styrere, dvs. 20 % av ulike årsaker har latt være å henvende seg til barnevernet i perioden 2001-2003 selv om de har følt bekymring for barn. Disse funnene skulle tilsi at barnehagene ikke henvender seg til barnevernet i tilstrekkelig grad ved bekymring for barn, noe som igjen kan gjenspeile seg i antall formelle meldinger.

Bergen kommunerevisjon kan ikke entydig konkludere på problemstillingen om barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet i situasjoner der de opplever bekymring for barn. Imidlertid gir våre data grunn til å tro at dersom det oppstår en situasjon i en barnehage som frambringer sterk bekymring for barn, som i Mathildes tilfelle, er det stor sannsynlighet for at barnevernet ville ha fått en henvendelse fra barnehagene. I underkant av halvparten av styrerne ville her ha sendt melding på bakgrunn av § 23 i barnehageloven mens 39 % av de øvrige styrerne hovedsakelig ville ha henvendt seg til barnevernet gjennom en anonym henvendelse om råd. Barnevernets råd i forhold til om styrer bør melde i henhold til § 23 i barnehageloven, ville i slike tilfeller kunne være avgjørende for om styrerne velger å sende en formell melding til barnevernet.

1 INNLEDNING

1.1 Innledning

Bergen kommunerevisjon har etter oppdrag fra kontrollutvalget gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt med tittelen *Barnevern i barnehager* bestående av to delrapporter. I delrapport I som ble avgitt til kontrollutvalget 26.11.03, belyste vi barnehagenes erfaringer med barnevernets bruk av barnehageplass som hjelpetiltak i perioden 2001-2003 og samarbeidet mellom barnehage og barnevern i den forbindelse. I delrapport II som her legges fram, er temaet barnehagenes formidling av bekymring for barn til barnevernet.

1.2 Bakgrunn

Bystyret har vedtatt som mål for barneverntjenesten å satse på forebygging og oppbygging av alternative hjelpetiltak for barn og unge for at de skal kunne hjelpes i sine familier og i sitt nærmiljø. En viktig forutsetning for å nå dette målet, er at det blir grepet inn tidlig før situasjonen er blitt så uholdbar for barnet at det må tas ut av hjemmet for å få nødvendig hjelp. Barneverntjenestens erfaring er at jo eldre barna blir, jo vanskeligere er det å hjelpe dem i opprinnelig familie. Barna må i større grad plasseres på hjelpetiltak utenfor hjemmet.¹ Det er derfor viktig at barnevernet tidlig får kjennskap til barn som har det vanskelig for å forebygge en negativ utvikling. For å oppnå dette er tjenesten avhengig av å motta henvendelser om bekymring for barn fra omverdenen. Viktige instanser som møter de minste barna er helsestasjonen, helsetjenesten og barnehagen i tillegg til den nærmeste familien og naboer.

---

¹ For en nærmere redegjørelse av forskjellen på hjelpetiltak i og utenfor hjemmet, se delrapport I, s.8.

1.3 Problemstillinger i delprosjekt II

I delprosjekt II belyser vi følgende tre problemstillinger:

1. Barnehagenes henvendelser om bekymring for barn til barnevernet og andre faginstanser i perioden 2001-2003.

2. Har det i perioden 2001-2003 forekommet at barnehagene har latt være å henvende seg til barnevernet selv om personalet har opplevd bekymring for barn?

3. Er det grunn til å anta at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet i situasjoner der personalet opplever bekymring for barn og at barnehagenes meldeplikt etter § 23 i barnehageloven ikke oppfylles? Barnehagestyrernes og barnevernets vurderinger av bekymring og handlingsvalg i forhold til casene Even, Lise og Mathilde.

De to første problemstillingene er kartleggende, mens den tredje innebærer vurderinger opp mot revisjonskriterier. I den første problemstillingen undersøker vi styrernes erfaringer med å formidle bekymring til barnevernet og andre faginstanser i perioden 2001-2003. I den andre problemstillingen undersøker vi om noen av styrerne i den aktuelle perioden av ulike grunner har latt være å henvende seg til barnevernet selv om de har opplevd bekymring for barn. I den tredje problemstillingen er fokus rettet mot informantenes skjønnsmessige vurderinger og handlingsvalg i forbindelse med tre case – Even, Lise og Mathilde. Hensikten er å belyse og sammenligne informantenes utøvelse av skjønn i situasjoner der meldeplikten kan bli utløst. Vi sammenligner barnehagestyrernes og barnevernets skjønnsutøvelse ved hjelp av en analysemodell.

1.4 Avgrensning og definisjoner

I denne rapporten belyses barnehagenes henvendelser om bekymring for barn til barnevernet. Noen spørsmål fokuserer på tidsperioden 2001-2003, mens andre er mer generelle. I rapporten brukes ulike begreper som vi her ønsker å definere:

Med **bekymring** mener vi i denne sammenheng:

- bekymring som barnehagens personale mener faller innenfor barnehagelovens § 23 og utløser meldeplikt til barnevernet. Denne type bekymring kan formidles til barnevernet uavhengig av foreldrenes samtykke.
- og/eller bekymring som barnehagens personale mener kan utløse hjelpetiltak etter § 4-4 i barneverneloven. Denne type bekymring kan bare formidles til barnvernet med foreldrenes samtykke, jf § 13 a nr. 1 i forvaltningsloven,

Når det gjelder begrepet **melding**, bruker vi definisjonen i NOU 2000:12, kap 3, pkt 4.2:

”En melding til barnevernet, jf. barnevernloven § 4-2, er en skriftlig eller muntlig henvendelse til barneverntjenesten om et identifiserbart barn hvor det er rimelig å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter barnevernloven.”

Med **henvendelser** mener vi i denne sammenheng alle typer henvendelser til barnevernet om barn det er knyttet bekymring til. I dette ligger:

- henvendelser om navngitte barn, jf barnehagelovens § 23 og barnevernlovens § 4-4
- henvendelser om ikke navngitte barn, jf § 13a nr. 2 i forvaltningsloven.

Barnehagen kan bare henvende seg til barnevernet om navngitte barn dersom barnehagen finner at meldeplikten blir utløst og/eller dersom foreldrene til barnet har gitt sitt samtykke til en slik henvendelse. I slike tilfeller dreier det seg om meldinger. Dersom personalet er i tvil om hvilket nivå bekymringen ligger på eller hvordan de skal gå fram, kan saken drøftes anonymt med barneverntjenesten. Denne type henvendelse blir ikke definert som melding.

1.5 Rapportens oppbygning

I *kapittel 2* beskriver vi kort Bergen kommunes organisering av de to tjenesteområdene dette prosjektet omhandler, og hvilke utfordringer de står overfor.

I *kapittel 3* redegjør vi for den metodiske fremgangsmåten som vi har benyttet i tilknytning til i delprosjekt II.

I *kapittel 4* presenterer vi revisjonskriteriene som er hentet fra det lovverket som regulerer barnehagens plikt og mulighet til å formidle bekymringsmeldinger til barnevernet, og lovverk som regulerer barnevernets oppgaver.

I *kapittel 5* belyser vi problemstilling 1 der vi presenterer barnehagenes henvendelser om bekymring for barn til barnevernet og andre faginstanser i perioden 2001- 2003.

I *kapittel 6* belyser vi problemstilling 2 der vi undersøker om det har forekommet at barnehagene har latt være å henvende seg til barnevernet selv om personalet har følt bekymring for barn i perioden 2001-2003, og deres begrunnelser for det. Vi presenterer også barnehagestyrernes og de barnevernansattes oppfatning om hvorvidt det er grunn til å anta at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn.

I *kapittel 7* retter vi blant annet fokus på barnehagestyrernes og bydelsbarnevernets vurderinger av meldeplikten i forbindelse med de tre tenkte situasjonsbeskrivelsene/casene. Der gjør vi også nærmere rede for den metoden vi har brukt for denne delen av undersøkelsen.

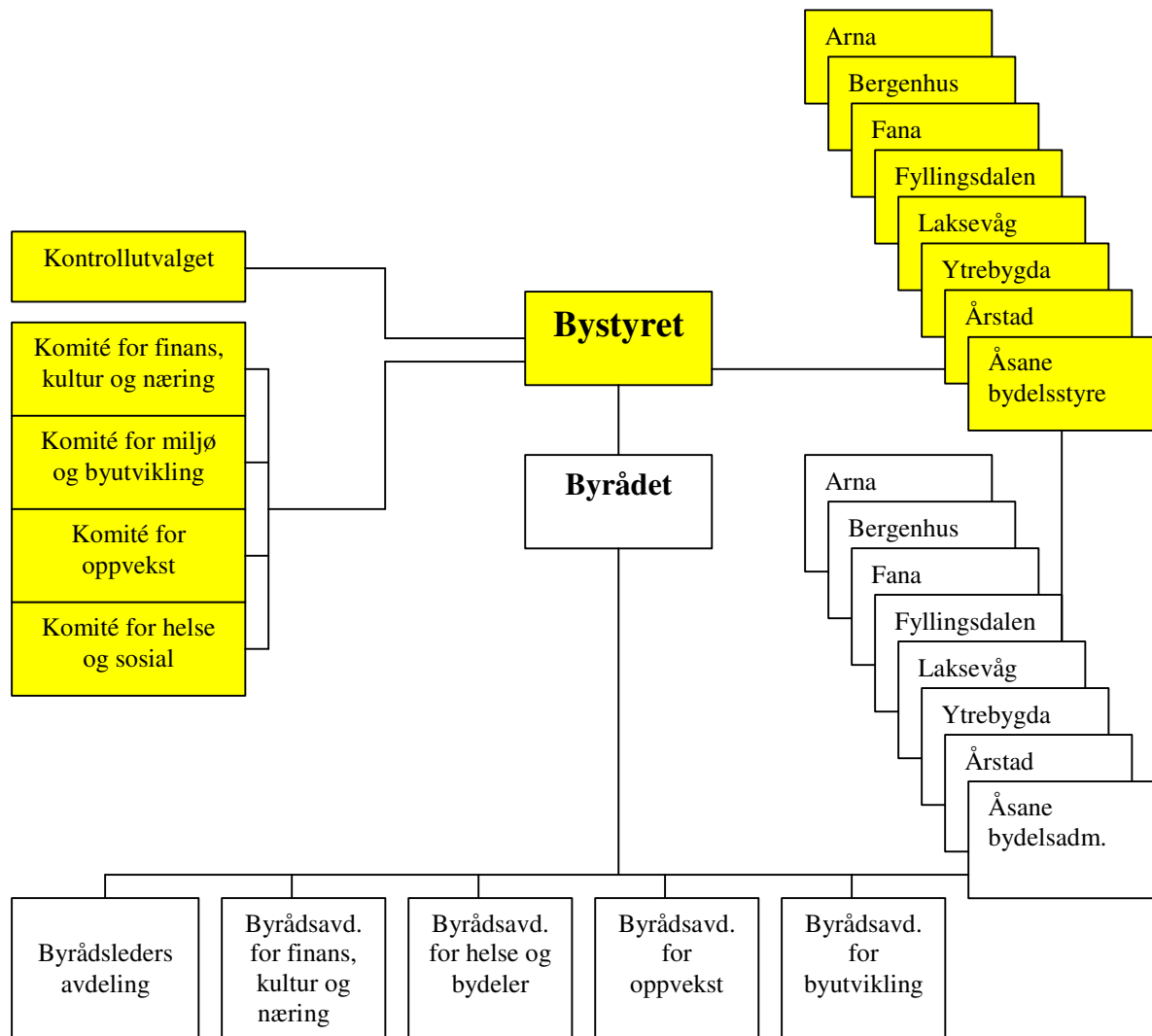
1.6 Kommunikasjon med administrasjonen

Utkast til delrapport II ble sendt på høring til byråd for helse og omsorg og byråd for oppvekst 23.07.04 med høringsfrist 20.08.04. Byrådenes hadde ingen vesentlige merknader. Byrådenes tilbakemeldinger ligger vedlagt rapporten.

2 ORGANISERING AV DE TO TJENESTENE PROSJEKTET OMHANDLER

I løpet av 2000 gjennomførte Bergen kommune to betydelige reformer: bydelsreformen og innføring av byparlamentarisme. Fra 01.07.04 innføres en ny organisasjonsmodell i Bergen kommune der bydelsadministrasjonene legges ned og det innføres en tonivå-modell der det enkelte tjenestested er direkte underlagt byrådet og har et selvstendig resultatansvar. Vår undersøkelse gjelder årene 2001-2003 da bydelsorganiseringen fortsatt var i funksjon.

Organisasjonskartet på neste side viser i grove trekk hvordan Bergen kommune var organisert i 2003.

Figur 1: Organisasjonskart for Bergen kommune 2003

Bystyret er det øverste styrende organ i kommunen og har det overordnede ansvaret for den totale kommunale virksomheten, inklusive barneverntjenesten og de kommunale barnehagene. I samsvar med en parlamentarisk styreform velger bystyret et byråd som øverste ledelse av kommunens administrasjon. Bergen kommunes byråd består per dags dato av byrådsleder og fire byråder som leder hver sin byrådsavdeling:

- byrådsavdeling for finans, kultur og næring
- byrådsavdeling for helse og omsorg
- byrådsavdeling for oppvekst
- byrådsavdeling for byutvikling

Byrådsavdelingene har hatt ansvar for rådgivning og strategisk planlegging innenfor sine respektive fagområder og for en tjenesteutvikling som sikrer innbyggerne et likeverdig og kvalitativt godt tjenestetilbud uavhengig av bosted. De åtte bydelene Arna, Bergenhus, Fana, Fyllingsdalen, Laksevåg, Ytrebygda, Årstad og Åsane har utført hovedtyngden av kommunens tjenesteproduksjon overfor innbyggerne.

I dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er det byrådsavdeling for helse og omsorg og byrådsavdeling for oppvekst som er i fokus, og vi presenterer her kort disse to byrådsavdelingene slik de framstod i 2003.

Byrådsavdeling for helse og bydeler (nåværende byrådsavdeling for helse og omsorg) hadde i den perioden undersøkelsen omfatter hovedansvar for rådgivning og strategisk planlegging innen områdene omsorg for eldre og funksjonshemmede, barnevern, sosial- og rusomsorg, helsevern og mottak av innvandrere. Avdelingen var politisk sekretariat for byråd for helse og bydeler, og hadde også ansvar for oppfølging av bydelene. Byrådsavdelingen var delt inn i seksjon for helse og omsorg og seksjon for sosial og barnevern.

Byrådsavdeling for oppvekst hadde ansvar for å ivareta strategisk planlegging og rådgivning for kommunens tjenester innen fagfeltene barnehage, skole og idrett. Byrådsavdelingen var delt inn i seksjon for barnehage, seksjon for skole og seksjon for idrett. Dessuten var byrådsavdelingen sekretariat for byråden for oppvekst.

2.1 Bydelenes ansvar

Bergen kommune ble delt inn i 8 bydeler ved årsskiftet 1999/2000. Det ble i denne forbindelse opprettet selvstendige administrative enheter i hver bydel som fikk ansvaret for hovedtyngden av kommunal tjenesteproduksjon overfor innbyggerne. Det var barnevernet i de ulike bydelene som i perioden 2001-2003 hadde ansvaret for barnevernets kommunale oppgaver etter barnevernloven. Dette innbefattet å gi råd/veiledning, vurdere behovet for hjelpetiltak, treffe vedtak i henhold til loven, eventuelt innstille til vedtak, forberede saker til

fylkesnemnda samt iverksette og følge opp vedtak.² I Bergenhus og Fyllingsdalen var bydelsbarnevernet lagt under leder for helse og sosial i bydelen. Bydelsbarnevernet i de øvrige bydelene var underlagt oppvekstsjefen i den enkelte bydel. Oppvekstsjefen hadde også ansvaret for de kommunale oppgavene innenfor barnehage, skole og idrett og hadde således et hovedansvar for drift og tilsyn av barnehager.

2.1.1 Tverrfaglige samarbeidsfora i bydelene

Barnevernlovens § 3-2, 2. ledd pålegger barneverntjenesten å samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer i den grad slikt samarbeid kan bidra til å løse oppgaver som barneverntjenesten er pålagt etter barnevernloven. Bestemmelsen stiller krav om samarbeid generelt så vel som i enkeltsaker. Slikt samarbeid kan blant annet bidra til kompetanseheving og til at saker belyses fra flere sider, jf NOU 2002:12. I enkeltsaker kan dette dreie seg om barn som er på forebyggende hjelpetiltak i barnehagen. Det har i perioden 2001-2003 også vært etablert et generelt samarbeid i bydelene³ Arna, Fyllingsdalen, Laksevåg og Ytrebygda der både barnehagene, barnevernet, PPT og helsestasjoner deltar. Årstad bydel startet opp et slikt forum våren 2003. Dette er fora som møtes jevnlig fra en til fire ganger årlig for å diskutere generelle saker. Det er også mulig å drøfte enkeltsaker anonymt.

I bydelene Bergenhus, Fana og Åsane er det ikke opprettet slike fora. I disse bydelene samarbeider de ulike etatene først og fremst om enkeltsaker.

2.2 utfordringer de to tjenestene står overfor

I tillegg til overordnet lov- og regelverk setter også bystyrets intensjoner og vedtak rammer for arbeidet innen barnehager og barneverntjenesten og samarbeidet mellom disse to instansene. Daværende byrådsavdeling for helse og sosial la fram *Melding om barnevernet i Bergen 2001* for bystyret 18.03.02. I denne meldingen blir det blant annet pekt på at barnevernlovens intensjon er å komme tidlig inn i sakene for å kunne forebygge en negativ utvikling, og at det er viktig at instanser som kjenner barnet melder tidlig fra. Dette gjelder instanser som helsestasjon, barnehage, skole, PPT og skolehelsetjenesten som har meldeplikt

---

² Jf. Bsak 48/02: Melding om barnevernet i Bergen kommune 2001 s. 77

³ Opplysningene om samarbeidsforaene er gitt av barnehagekonsulentene i bydelene.

når det foreligger alvorlige former for omsorgssvikt. Det kan være formålstjenlig at disse instansene oppfordrer foreldrene til å henvende seg til barnevernet selv eller eventuelt at instansene står som melder når det er nødvendig. Det blir framhevet at det ut fra et faglig synspunkt vil være en utfordring å øke andelen meldinger fra familie og nærmiljø. Fordelene med dette er at hjelpen kommer inn tidlig og at tiltakene kan tilrettelegges med høy grad av brukermedvirkning og med et lavere konfliktnivå.

Meldingen slutter seg til LEON-prinsippet, dvs. at hjelp skal settes inn på lavest effektive omsorgsnivå, noe som innebærer at de instansene som står nærmest barnet, som helsestasjon, skoler og barnehager, skal søke å løse problemene innenfor sine systemer. Byrådsavdelingen peker på at dette prinsippet kan komme i konflikt med det å sende melding tidlig, og føre til at det blir en utfordring å sette en korrekt terskel for i hvilke situasjoner barnverntjenesten skal kontaktes. Det blir fremhevet at terskelen må være i overensstemmelse med omgivelsenes kompetanse og kapasitet. Det må også være enighet om og en felles forståelse av denne ”terskelen.” Det står videre at:

”Arbeid med vurdering av omsorgsevne er i sterk grad preget av skjønnsmessige vurderinger, verdigrunnlag og kompetanse hos yrkesutøvere og i beslutningsorganer. Vurdering av omsorgssituasjon for barn og omsorgsevne hos foreldre representerer en av de største utfordringene i barnevernsarbeid. Arbeidet krever bevissthet på verdier og valg og setter store krav til yrkesutøverens personlige kompetanse.”⁴

Byrådsavdelingen startet opp et prosjekt kalt *Alternativ bruk av barnevernmidler* i mai 2002. Dette prosjektet er forankret i Bergen kommunes budsjett for 2002 samt *Melding om barnevernet 2001*. I utgangspunktet var det meningen at prosjektet skulle være to-årig, men prosjektet har fått midler til å fortsette videre. En av målsettingene for prosjektet er å tydeliggjøre kriterier for at et barn skal anses som en sak for barnevernet.⁵

---

⁴ Jf s 42 i Melding om barnevernet i Bergen kommune 2001

⁵ Jf byrådsak 172-02 Delrapport prosjekt ”Alternativ bruk av barnevernmidler”

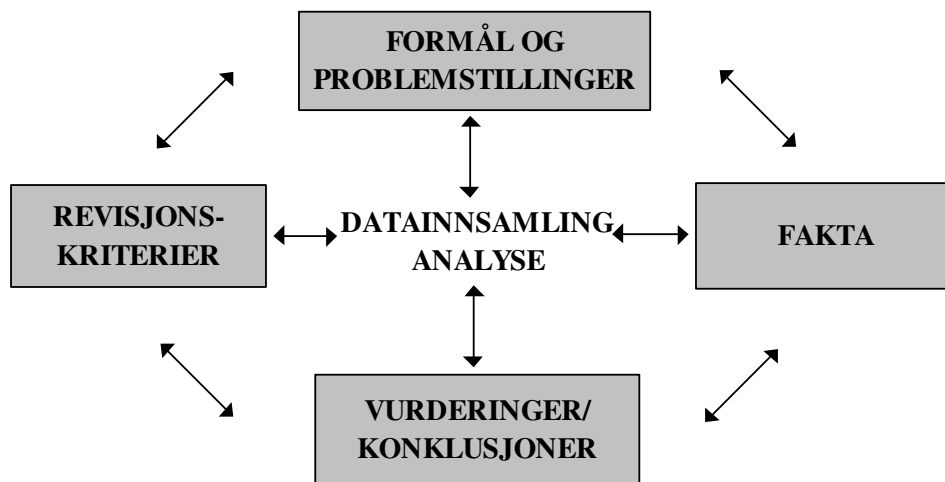
3 METODISK FRAMGANGSMÅTE

3.1 Innledning

I dette kapittelet gir vi en beskrivelse av den metodiske framgangsmåten som er brukt ved innhenting og analyse av data.

Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er lagt opp etter Norges kommunerevisorforbund (NKRF) sin standard for forvaltningsrevisjon - RSK 001 "Standard for forvaltningsrevisjon organisert som prosjekt". Standarden fastsetter normer og gir veiledning vedrørende forvaltningsrevisjon organisert som egne prosjekter.

Grunnelementene i forvaltningsrevisjonsprosessen kan illustreres ved følgende overordnede figur:

Figur 2: Grunnelementene i forvaltningsrevisjonsprosessen.

Modellen viser at et forvaltningsrevisjonsprosjekt tar utgangspunkt i prosjektets formål og problemstillinger. Til problemstillingene må det utledes revisjonskriterier. Begrepet "revisjonskriterier" er en samlebetegnelse på de krav og forventninger en kan stille til den funksjon, aktivitet eller prosedyre som er gjenstand for forvaltningsrevisjon. Aktuelle kilder for utledning av revisjonskriterier kan være lover, forskrifter, retningslinjer fra

departementene, vedtak og anerkjent teori. Neste trinn i prosessen er å samle inn aktuelle fakta som kan belyse problemstillingene. De revisjonskriteriene som er utledet, benyttes så som grunnlag for å vurdere forvaltningens/den reviderte enhets praksis. Den praksis som er fulgt, slik den er kommet fram gjennom revisjonens undersøkelser, holdes opp mot revisjonskriteriene. Revisjonskriteriene er dermed også et viktig grunnlag for å kunne dokumentere avvik/svakheter ved den fulgte praksis. Vurderingen munner til sist ut i en konklusjon som kan gi opphav til anbefalinger om forbedringer.

3.2 Spørreskjemaundersøkelse som datainnsamlingsmetode

For å belyse problemstillingene i delprosjekt I og II valgte kommunerevisjonen å gjennomføre en spørreskjemaundersøkelse. Vi utformet et spørreskjema som ble sendt til 198 barnehager som deltok i det felles kommunale opptakssystemet 07.05.04. Spørreskjemaet var stilet til styrerne, som har ansvaret for den daglige ledelsen av barnehagene. For at styrerne skulle føle at de var tilstrekkelig "frie" til å svare på spørsmålene uten å være redd for å bli identifisert, fant vi det hensiktsmessig å anonymisere barnehagene i undersøkelsen. Imidlertid kodet vi spørreskjemaene slik at vi kunne se hvilken bydel barnehagen var lokalisert i.

Spørreskjemaet som styrerne skulle besvare, inneholdt til sammen 66 spørsmål fordelt over fire bolker:

1. Opplysninger om barnehagen og de ansatte
2. Generell kontakt mellom barnehagen og barnevernet
3. Barnehagens formidling av bekymring for barn
4. Barnehageplass som hjelpetiltak

Spørsmålene i de fire bolkene var av ulik karakter. De innledende spørsmålene i bolken en og to hadde til hensikt å frambringe mer generell informasjon om barnehagen og dens ansatte. Spørsmålene i tilknytning til bolken tre danner utgangspunktet for denne rapporten. Denne bolken inneholdt både kartleggende spørsmål og såkalte tilfredshetsspørsmål hvor styrerne ble bedt om å uttrykke grad av tilfredshet i forhold til kontakt og samarbeid med barneverntjenesten. Spørreskjemaet inneholdt også tre tenkte situasjonsbeskrivelser/case hvor styrerne ble bedt om å krysse av for både grad av bekymring, og hvordan de ville ha gått frem

i hvert enkelt case. Det metodiske opplegget for dette blir nærmere beskrevet i en egen metodedel i tilknytning til kapittel 7.

I forbindelse med delprosjekt II ble tre ansatte i barneverntjenesten i hver av de åtte bydelene bedt om å svare på en bearbejdet og tilpasset versjon av spørreskjemaet. Dette ga oss mulighet til å sammenligne barnehagestyrerne og de barnevernansatte sine vurderinger.

3.2.1 Kvalitetssikring av de to spørreskjemaene

Spørreskjemaet ble før utsending kvalitetssikret av ulike ressurspersoner med kjennskap til området. En viktig støttespiller tidlig i arbeidet var Barnevernets Utviklingssenter for Vestlandet.⁶ Vi har også hatt dialog med fagpersoner som arbeider/ har arbeidet i barnehage og barnevern, men som ikke har Bergen kommune som arbeidsgiver. Dette resulterte i konstruktive og nyttige innspill for det videre arbeidet.

De tre situasjonsbeskrivelsene som informantene skulle ta stilling til, ble utformet i samarbeid med en psykolog og supplert av en ansatt i barnevernet i et annet fylke. De ble deretter gjennomlest av en person med styrererfaring fra en barnehage i en annen kommune enn Bergen.

3.2.2 Svarprosent for undersøkelsen og kjennetegn ved informantene

Som nevnt ble spørreskjemaet sendt ut til i alt 198 barnehager, hvorav 135 var private og 63 var kommunale. Totalt 145 barnehager returnerte skjemaet, og dette gir en svarprosent på 73 %, som anses for å være svært god. Ser vi nærmere på svarprosenten til de kommunale og de private barnehagene finner vi at 70 % av de private barnehagene og 76 % av de kommunale barnehagene har svart på spørreskjemaet. Tabell 1 viser den bydelsmessige svarprosenten:

---

⁶ Barnevernets Utviklingssenter på Vestlandet er organisert som en selvstendig enhet under stiftelsen Universitetsforskning i Bergen (UNIFOB), og er opprettet for å imøtekomme barnevernets behov for kompetanseheving gjennom kunnskaps- og metodeutvikling. Kompetansesenteret skal yte service til de tre vestlandsfylkene Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane.

Bydel	Utsendte skjema	Innkomne skjema	Svarprosent
Arna	9	6	67 %
Bergenhus	27	23	85 %
Fana	27	20	74 %
Fyllingsdalen	27	23	85 %
Laksevåg	26	21	81 %
Ytrebygda	17	11	65 %
Årstad	34	21	62 %
Åsane	31	20	65 %
Bergen total	198	145	73 %

Tabell 1: Svarprosent for spørreundersøkelsen

Tabell 1 viser at den bydelsvise svarprosenten varierer fra 62 % i Årstad til 85 % i Bergenhus og Fyllingsdalen. Selv om svarprosenten varierer bydelmessig, konkluderer vi med at svarprosenten for den enkelte bydel og for undersøkelsen totalt sett må betegnes som svært god.

Samtlige av de 24 skjemaene som ble sendt til barneverntjenesten i bydelene, kom tilbake i utfylt stand, noe som gir en svarprosent på 100.

Ikke alle informantene har svart på alle spørsmålene i skjemaet, og den totale N⁷ kan derfor variere på de ulike spørsmålene. Karakteristika ved informantene presenteres i tabellen under:

Informanter i delprosjekt II		
	143 informanter i barnehagene	24 informanter i barnevernet
Utdanning	140 førskolelærere 1 allmennlærer 1 under førskolelærerutdanning 1 annet	7 Barnevernpedagoger 16 sosionomer 1 vernepleier
Total gjennomsnittlig praksis fra feltet	16 år	9 år

Tabell 2: Opplysninger om informantene⁸

⁷ N er en betegnelse på antallet informanter som har besvart det enkelte spørsmål, og vil framkomme i den enkelte tabell.

⁸ Opplysninger i denne tabellen baseres på informantenes egne opplysninger. Ettersom alle informantene har vært anonyme i undersøkelsen har vi ikke hatt mulighet til å dobbeltsjekke denne informasjonen.

Mange av de 144 styrerne som har svart på undersøkelse brukte muligheten til å komme med egne kommentarer i spørreskjemaet. Vi gjør oppmerksom på at disse kommentarene ikke kan betraktes som representative utsagn for alle styrernes oppfatninger, men at de uttrykker individuelle synspunkter. Også en del av de ansatte i barnevernet skrev utfyllende kommentarer. De mange kommentarene vitner om et stort engasjement i forhold til undersøkelsens tema. Noen av disse kommentarene presenteres i kapittel 5, 6 og 7.

3.2.3 Presentasjon av funn

I analysen har vi slått sammen noen av svarkategoriene for enkelte av spørsmålene. Svarkategoriene svært misfornøyd og misfornøyd er slått sammen til misfornøyd, og svarkategoriene svært fornøyd og fornøyd er slått sammen til fornøyd. Svarkategoriene svært lett og lett er slått sammen til lett, og svarkategoriene svært vanskelig og vanskelig er slått sammen til vanskelig. Svarkategoriene helt enig eller enig er slått sammen til enig og svarkategoriene helt uenig og litt uenig er slått sammen til uenig.

I noen tilfeller har vi foretatt kryssanalyser for å undersøke om det foreligger sammenhenger mellom variablene. Dersom det foreligger klare sammenhenger⁹ blir disse presentert under de ulike problemstillingene.

3.2.4 Mulige feilkilder

Vi må ta høyde for at det kan være vanskelig for styrerne å ta stilling til spørsmål som er ment å dekke en treårsperiode. 20 av de 144 styrerne har vært ansatt som styrer i barnehagen i inntil to år, og disse kan ha hatt problemer med å svare for hele perioden. Styrere som har arbeidet i hele treårsperioden, kan tenkes å legge størst vekt på de nyeste erfaringene de har gjort. Motsatt kan det også tenkes at styrere med lang tilknytting til barnehagesektoren lar erfaringer fra tidligere år prege svarene de gir.

---

⁹ Vi har i denne sammenheng valgt å bruke signifikanttesting for å se om det finnes sammenhenger innenfor en tilnærmet totalpopulasjon og begrunner dette med Arthur Stinchcombe: *Constructing social theory* (1968, s.23). Vi oppfatter da vårt utvalg som en tilnærmet totalpopulasjon og bruker signifikanttester for å se hvor sannsynlig det observerte avviket er gitt en nullhypotese om at det ikke er noen sammenheng (dvs. at svarene er gitt helt vilkårlig). Et signifikant utslag blir da tolket som om det foreligger en eller annen form for systematikk i svargivningen. Signifikanttesting blir altså brukt som en test på selve måleinstrumentet.

Til tross for mulige feilkilder i materialet, mener vi at spørreundersøkelsen likevel gir et relevant grunnlag for å belyse hvilke erfaringer styrerne i barnehagene i Bergen kommune har med å henvende seg til barnevernet i perioden 2001-2003.

4 Revisjonskriterier

4.1 Innledning

Ifølge forskrift om revisjon av kommuner og fylkeskommuner av 15. juni 2004 skal det etableres revisjonskriterier i forvaltningsrevisjonsprosjekter. I Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) sin standard¹⁰ defineres revisjonskriterier som er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat, e.l.l. Slike kriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politisk vedtak og føringer, kommunenes egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater.

I dette prosjektet følger revisjonskriteriene av det lov og regelverk som regulerer barnehagens plikt og mulighet til å formidle bekymringsmeldinger til barnevernet, barnevernets forpliktelser som mottaker av slike meldinger, og de rammer dette lov- og regelverk legger for samarbeidet mellom barnehage og foreldre, og barnehagen og barnevernet.

Det er tre sentrale lover som regulerer dette feltet:

- Lov om barnehager av 06. juni 1975
- Lov om barneverntjenester 17. juli 1992
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967

4.2 Lov om barnehager

Ifølge *lov om barnehager av 6. juni 1975 § 1*, også kalt barnehageloven, er barnehagens formål å gi:

---

¹⁰ RSK 001 *Standard for forvaltningsrevisjon organisert som prosjekt*

”...barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.”

Barnehageloven legger, som vi ser, vekt på samarbeidet med barnets hjem.

Lovens kapittel VI omhandler taushetsplikt og opplysningsplikt. I § 21 slås det fast at for barnehager gjelder reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 til 13f.

I forhold til temaet for dette forvaltningsrevisjonsprosjektet er § 23 sentral. Denne paragrafen omhandler barnehagepersonalets opplysningsplikt til barneverntjenesten og har følgende ordlyd:

”Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side.

Uten hinder av taushetsplikten skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker, jf. samme lov § 4-24. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger. Opplysninger skal normalt gis av styrer.”

Her framgår det at barnehagens personale skal være oppmerksomme i forhold til å oppdage når et barn lever under forhold som kan medføre tiltak fra barnevernets side. Videre har barnehagen plikt til å melde fra til barnevernet når det er mistanke om grov omsorgssvikt, mishandling eller ved vedvarende alvorlige adferdsvansker hos barnet. Barnehagen har også en opplysningsplikt overfor barnevernet. Dette betyr i praksis at barnehagene kan få pålegg om å gi opplysninger til den kommunale barneverntjenesten, men også andre som er ansvarlige for gjennomføringen av loven, som fylkesnemnda for sosiale saker eller fylkesmannen. Opplysningsplikten kan betegnes som motstykket til taushetsplikt, og betyr at barnehagepersonalet har en plikt til å formidle ellers taushetsbelagt informasjon hvis

barnevernet etterspør dette. Begrunnelsen bak reglene om opplysningsplikt er at ivaretagelse av barns behov for god omsorg må veie tyngre enn foreldrenes og barns behov for beskyttelse mot innsyn. (Kjellevold m.fl 1997).

I denne rapporten bruker vi begrepet *meldeplikt* når barnehagen etter eget tiltak gir opplysninger om en sak etter § 23, og *opplysningsplikt* når det er barnevernet som ber om opplysninger med hjemmel i § 23.

Når det foreligger forhold som omtalt i § 23, utløses altså en meldeplikt for barnehagens personale, og dette innebærer at personalet da blir løst fra sin generelle taushetsplikt. Hva som faller inn under lovens betegnelse *mishandling, alvorlig omsorgssvikt og vedvarende alvorlige adferdsvansker*, klargjøres av barnevernloven §§ 4-10, 4-11, 4-12 og 4-24. (Dette omtales nærmere i neste punkt om barnevernloven.) Dersom personalet i en barnehage vurderer at meldeplikten inntreffer, trenger de ikke foreldrenes samtykke før de sender melding til barnevernet. Faglig/etisk vil det i de fleste tilfeller likevel være fornuftig å be om samtykke eller i hvert fall informere om at melding blir sendt til barnevernet. Dersom situasjonen er så alvorlig at barnets liv eller helse er i fare, kan personale unnlate å varsle foreldrene før de opplyser barnevernet om den konkrete situasjonen. Opplysninger gis i form av melding, og kan formidles over telefon, eller ved personlig møte hos barneverntjenesten. Meldingen kan også være skriftlig og være mottatt av barneverntjenesten som brev, telefax eller e-mail (Ofstad og Skar 1999). I NOU 2000:12¹¹ heter det at:

”En melding til barnevernet, jf. barnevernloven § 4-2, er en skriftlig eller muntlig henvendelse til barneverntjenesten om et identifiserbart barn hvor det er rimelig å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter barnevernloven.”

Som en oppsummering kan vi slå fast at barnehagens personale er underlagt forvaltningslovens regler om taushetsplikt, men at personalet har en lovpålagt opplysnings-/meldeplikt til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at barnet blir mishandlet i hjemmet, eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt eller barnet har vist vedvarende

---

¹¹ Kapittel 3, pkt 4.2

alvorlige atferdsvansker. Barnehagepersonalets melde- og opplysningsplikt gjelder den enkelte ansatte.¹²

4.3 Lov om barneverntjenester

Lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 (barnevernloven) bygger på prinsippet om at foreldrene selv sørger for sine barn. Dette prinsippet reduserer ikke det offentliges ansvar for å gripe inn med nødvendige tiltak når foreldrene av ulike årsaker ikke ivaretar sitt foreldreansvar på en forsvarlig måte (Ofstad og Skar 2002). Barnevernloven omhandler det offentliges ansvar for utsatte barn og unge. Loven beskriver vilkårene for når det offentlige kan gripe inn med tiltak for barn og familier, hvilke tiltak som kan benyttes, og gir også regler for saksbehandlingen.

Ifølge § 1 er lovens formål:

*”- å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid
- å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.”*

Det følger videre av § 3-1, 2. ledd at:

”Barneverntjenesten har spesielt ansvar for å søke avdekket omsorgssvikt, adferds-, sosiale og emosjonelle problemer så tidlig at varige problemer kan unngås, og sette inn tiltak i forhold til dette.”

Lovens kapittel 4 omhandler hva som gir grunnlag for å iverksette tiltak og angir hvilke tiltak som er aktuelle. Vi har sett at barnehagelovens § 23 pålegger barnehagens personale en meldeplikt ved mistanke om at et barn blir mishandlet i hjemmet eller at det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker. Tilsvarende regel er i generell form tatt inn i barnevernloven § 6-4, 2. ledd. Begge paragrafene viser til fire bestemmelser i kapittel 4 i barnevernloven. Disse

---

¹² Jf: Ofstad og Skar 2002, s. 225

bestemmelsene kan anses som en nærmere definering av hva som ligger i begrepene mishandling, omsorgssvikt og vedvarende alvorlige adferdsvansker, og som utløser meldeplikt for barnehagen. Utdrag av bestemmelsene gjengis i tabell 3:

Lov om barneverntjenester:	Utdrag fra lovtekst
§ 4-10: Vedtak om medisinsk undersøkelse og behandling	<i>"Dersom det er grunn til å tro at et barn lider av en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade, og dersom foreldrene ikke sørger for at barnet kommer til undersøkelse eller behandling..."</i>
§ 4-11: Vedtak om behandling av barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov	<i>"Dersom foreldre ikke sørger for at et funksjonshemmet barn eller spesielt hjelpetrengende barn får dekket særlige behov for behandling og opplæring..."</i>
§ 4-12: Vedtak om å overta omsorgen for et barn	<i>"--- a) dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorg som barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling, b) dersom foreldre ikke sørger for at et sykt, funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrengende barn får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring, c) dersom barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, eller d) dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet ---"</i>
§ 4-24: Plassering og tilbakehold i institusjon uten eget samtykke	<i>"Et barn som har vist alvorlige atferdsvansker - ved alvorlig eller gjentatt kriminalitet, - ved vedvarende misbruk av rusmidler eller - på annen måte ---"</i>

Tabell 3: Nærmere om hvilke forhold som gir grunnlag for barneverntiltak og som utløser meldeplikt etter barnehageloven § 23

I saker etter barnevernlovens § 4-10 kan barneverntjenesten/fylkesnemnda¹³ gripe inn i foreldrenes bestemmelsesrett og vedta undersøkelser og behandling når foreldrenes standpunkt setter barnets helse i fare. Ifølge barnevernlovens § 4-11 kan fylkesnemnda treffe vedtak om at barnet skal få behandling eller opplæring dersom foreldrene av ulike grunner ikke ivaretar barnets behandlings- eller opplæringsbehov på en tilfredstillende måte. Barnevernlovens § 4-12 regulerer vilkårene for å overta omsorgen for et barn, herunder forhold som er beskrevet i § 4-10 og § 4-11. Dersom fylkesnemnda finner at vilkårene etter

¹³ Fylkesnemnda er et frittstående forvaltningsorgan som i hovedsak har sitt arbeidsområde knyttet til sosialtjenesteloven og barnevernloven. Fylkesnemnda skal arbeide på samme måte som en domstol, med muntlige forhandlingsmøter. Fylkesnemndas avgjørelser kan overprøves av by- og herredsrett, med adgang til å anke by- og herredsrettens dom inn til lagmannsretten.

§§ 4-10, 4-11 eller 4-12 er oppfylt, kan nemnda fatte vedtak om omsorgsovertakelse etter § 4-12. Når det gjelder barn eller unge med adferdsproblemer, kommer barnevernlovens § 4-24 til anvendelse. Fylkesnemnda kan fatte vedtak om tvangsplassering utenfor hjemmet dersom den finner at vilkårene etter § 4-24 er oppfylt. Tvangsplasseringen er tidsavgrenset til 12 mnd, og kun unntaksvis gies det anledning til å forlenge plasseringstiden med ytterligere 12 mnd. Tvangsplassering er en mindre begrensning i foreldreansvaret enn en plassering etter § 4-12.¹⁴

Dersom barnehagens personale mener at det er grunn til å tro at et barn befinner seg i en situasjon som utløser meldeplikt, har de en plikt til å gi opplysninger om dette til barneverntjenesten. Det foreligger ikke brudd på taushetsplikten selv om det i ettertid viser seg at barnehagen feilvurderte situasjonen, dvs at situasjonen var mindre alvorlig enn det barnehagen antok.¹⁵

Barnevernloven § 4-4 regulerer barnevernets generelle oppgaver i forhold til å sette i verk hjelpetiltak for barn og barnefamilier. Vi gjengir paragrafens 1. og 2. ledd:

”Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak.

Barneverntjenesten skal, når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien, for eksempel ved å oppnevne støttekontakt, ved å sørge for at barnet får plass i barnehage, eller ved avlastningstiltak i hjemmet. På samme måte skal barneverntjenesten også søke å sette i verk tiltak som kan stimulere barnets fritidsaktivitet, eller bidra til at barnet får tilbud om utdanning eller arbeid, eller anledning til å bo utenfor hjemmet. Barneverntjenesten kan videre sette hjemmet under tilsyn ved at den oppnevner tilsynsfører for barnet.”

For at barnevernet skal bli gjort oppmerksom på barn som trenger hjelpetiltak som nevnt i § 4-4, er de avhengige av å motta meldinger om slikt behov. Denne typen meldinger kommer ikke inn under meldeplikten etter barnevernloven § 6-4, 2. ledd eller barnehageloven § 23. For at barnehagen skal kunne formidle slike meldinger til barnevernet, må det foreligge

---

¹⁴ Jf. Ofstad og Skar 2002: side 85-103 og s.166-178.

¹⁵ Jf. Ofstad og Skar 2002 s. 227.

samtykke fra foreldrene som løser barnehagen fra taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13a nr. 1.

Dersom barnevernet blir gjort oppmerksom på familiesituasjoner hvor det kan være aktuelt å sette inn hjelpetiltak, gir barnevernloven klare føringer for hvordan slike henvendelser skal håndteres. Ifølge barnevernlovens § 4-2 skal barneverntjenesten snarest og innen en uke gjennomgå meldingen og vurdere om den skal følges opp med en undersøkelse. Først når slik undersøkelse er gjennomført, kan det bli aktuelt å vedta at hjelpetiltak skal iverksettes.

Dersom barneverntjenesten beslutter ikke å sette i gang undersøkelser, skal meldingen henlegges. En melding som klart ikke kan føre til tiltak etter barnevernloven, skal umiddelbart henlegges. I andre tilfeller kan barneverntjenesten ha behov for å ta nærmere kontakt med melderens før den kan ta stilling til om meldingen bør følges opp med undersøkelser.¹⁶

Både barnevernet og barnehagene er pålagt å samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer. Dette gjelder både generelt og i enkeltsaker. Dette følger av § 3-2 i barnevernloven og av rammeplan for barnehager. I proposisjonen til barnevernloven nevnes helsetjenesten, sosialtjenesten, skoler, barnehager, politi og planmyndigheter som eksempler på viktige samarbeidspartnere for barneverntjenesten. I de tilfeller barnevernet og barnehagen samarbeider i enkeltsaker, vil barnevernloven og forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikten komme til anvendelse. Barnevernet har i denne sammenheng en noe strengere taushetsplikt enn det barnehagene har. Barnehagene har en *forvaltningsmessig taushetsplikt* som blir regulert av forvaltningslovens §§ 13 – 13 e, mens barneverntjenesten har en *utvidet forvaltningsmessig taushetsplikt* (Kjellebold m.fl. 1997) som blir regulert av § 6-7 i barnevernloven og §§ 13 – 13 e i forvaltningsloven. Vi siterer her barnevernlovens § 6-7 andre og tredje ledd:

”Taushetsplikten omfatter også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborger forhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Opplysninger om en klients oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barneverntjenesten eller institusjoner å g slike opplysninger.

---

¹⁶ Jf. Ofstad og Skar 2002

Opplysninger til andre forvaltningsorganer, jf. forvaltningslovens § 13 b nr. 5 og 6, kan bare gis når dette er nødvendig for å fremme barneverntjenestens eller institusjonenes oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse.”

Barneverntjenestens *utvidede forvaltningsmessige taushetsplikt* betyr blant annet at barneverntjenesten ikke har en generell adgang til å gi andre forvaltningsorganer opplysninger om en persons forbindelse med barneverntjenesten eller om avgjørelser som er truffet. Tjenesten kan heller ikke oppgi opplysninger om en klients personlige forhold som fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerskap, sivilstand, yrke, bopel eller arbeidssted. Derimot har barneverntjenesten adgang til å videreformidle opplysninger til andre forvaltningsorgan dersom det er nødvendig for å fremme barneverntjenestens oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse.¹⁷

Barnevernet kan også formidle opplysninger videre til andre forvaltningsorgan dersom foreldrene gir sitt samtykke til dette.¹⁸ Slikt samtykke kan gi grunnlag for tverretattlig samarbeid i en barnevernsak, eller resultere i at barnevernet blir gjort oppmerksom på forhold som kan føre til en barnevernsak. Informasjonsutvekslingen mellom barnehagen og barnevernet kan bare gå så langt som samtykket rekker.¹⁹ Hvordan samtykket er utformet og begrenset er derfor av betydning for hvilket forum barnehagen og eventuelt barneverntjenesten kan diskutere saken i.

4.4 Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967

Både ansatte i barnehager og i barneverntjenesten har taushetsplikt etter forvaltningslovens regler. Dette følger av § 21 i barnehageloven og § 6-7 barnevernloven. I det følgende ser vi nærmere på barnehagepersonalets taushetsplikt i relasjon til meldinger til barnevernet.

Forvaltningslovens § 13 gir personalet i en barnehage en plikt til å hindre at andre får tilgang eller kjennskap til det han/hun i forbindelse med sitt arbeid får vite om noens personlige

---

¹⁷ Jf. barnevernlovens § 6-7, 3. ledd

¹⁸ Jf. forvaltningslovens § 13 a-1

¹⁹ Jf Kjelle vold mfl 1997: s. 56 og 57

forhold. Taushetsplikten skal beskytte barnet og dets foreldre. Dersom barn lever under forhold som nevnt i § 23 i barnehageloven, inntreer en meldeplikt til barnevernet uten at det anses som brudd på taushetsplikten. Men dersom barnehagens personale ønsker å formidle opplysninger videre til barnevernet uten at vilkårene etter § 23 i barnehageloven er til stede, for eksempel ved behov for hjelpetiltak, vil dette bare kunne skje dersom dette faller innenfor unntakene i forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt.

Forvaltningslovens § 13 a og b gir en rekke unntak fra § 13. Ifølge forvaltningslovens § 13a nr.1 er taushetsplikten ikke til hinder for:

”1. at opplysninger gjøres kjent for dem som de direkte gjelder, eller for andre i den utstrekning de som har krav på taushet samtykker,”

Dersom barnehagens personale finner at meldeplikt etter barnehagelovens § 23 ikke er inntrådt, må personalet altså innhente samtykke fra foreldrene til å formidle taushetsbelagte opplysninger videre. Dette gjelder også i tilfeller der barnehagens personale ønsker å ta kontakt med andre faginstanser, slik som pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjonen el. Personalet kan i slike situasjoner innhente en samtykkeerklæring fra foreldrene. I en slik erklæring står det hvilke opplysninger personalet og foreldrene er blitt enige om skal kunne formidles videre til aktuelle samarbeidspartnere. Dersom foreldrene gir slikt samtykke, har personalet mulighet til foreta henvendelse til barnevernet, for eksempel ved å innhente råd om navngitte barn, sende søknad om behov for hjelpetiltak eller søknad om økonomisk stønad. Også en slik henvendelse blir registrert som melding, og formidles til barnevernet på samme måte som melding på bakgrunn av barnehagelovens § 23.

Hvis personalet i en barnehage er i tvil om hvordan de skal gå fram, eller på hvilket nivå bekymringen ligger, kan en løsning være å drøfte saken anonymt med barneverntjenesten. Her kan forvaltningslovens § 13 a nr. 2 komme til anvendelse. Bestemmelsen lyder slik:

”at opplysningene brukes når behovet for beskyttelse må anses varetatt ved at de gis i statistisk form eller ved at individualiserende kjennetegn utelates på annen måte”

Ved slike anonyme henvendelser trenger ikke personalet å informere foreldrene om at de tar kontakt med barneverntjenesten. En kontakt for råd eller veiledning som ikke fører til noe mer vil ikke registreres som en melding.²⁰

Barnehagens taushetsplikt skal heller ikke forhindre at barnehagen gir opplysninger til barnevernet dersom barnevernet ber om informasjon. Dette kommer fram av § 23 i barnehageloven:

”Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barneverntjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger. Opplysninger skal normalt gis av styrer.”

---

²⁰ Dette følger av *Melding om barnevernet i Bergen kommune 2001*, kap 5.

5 BARNEHAGENES HENVENDELSER OM BEKYMRING FOR BARN TIL BARNEVERNET OG ANDRE FAGINSTANSER I PERIODEN 2001-2003.

5.1 Innledning

Tema for dette kapittelet er problemstilling 1:

Barnehagenes henvendelser om bekymring for barn til barnevernet og andre faginstanser i perioden 2001-2003.

Vi belyser barnehagenes henvendelser²¹ om bekymring²² for barn til barnevernet og andre faginstanser i perioden 2001-2003. Vi presenterer hvilke erfaringer barnehagene har med slike henvendelser, og forhold som kan tenkes å påvirke styrernes beslutninger om å henvende seg til barnevernet.

Vi ser nærmere på:

- Barnehagenes henvendelser til barnevernet i perioden 2001- 2003.
- Styrernes tilfredshet med barnevernets oppfølging av henvendelsene
- Barnevernets innhenting av opplysninger fra barnehagene
- Omfanget av barnehagenes henvendelser til andre faginstanser i perioden 2001-2003, og faginstansenes råd og videreformidling av henvendelsene

5.2 Meldingstall for Bergen kommune

Barneverntjenesten rapporterer det årlige antallet meldinger²³ til fylkesmannen. Før vi presenterer våre funn, redegjør vi kort for antall meldinger i Bergen kommune totalt i den

---

²¹ Vi gjør i denne sammenheng oppmerksom på at dette gjelder alle typer henvendelser om bekymring for barn og innbefatter både meldinger om navngitte barn og henvendelser om ikke navngitte barn, jf pkt 1.4 side 3.

²² For en nærmere definering av begrepet *bekymring*, se pkt 1.4 side 2 og 3

²³ For en nærmere definering av begrepet *melding*, se pkt 1.4 s. 3

aktuelle treårsperioden, og hvordan disse fordeler seg på ulike meldingsinstanser. Dette framstilles i tabell 4:

Meldeinstans	2001		2002		2003	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Barnevernvakten	284	27 %	275	23 %	297	23 %
Mor/far	154	14 %	200	16 %	219	17 %
Andre	112	11 %	116	10 %	131	10 %
Skole	107	10 %	122	10 %	129	10 %
Barneverntjenesten	89	8 %	117	10 %	120	9 %
Sosialtjenesten	57	5 %	62	5 %	64	5 %
Helsestasjon	59	6 %	39	3 %	72	6 %
Familie	47	4 %	45	4 %	39	3 %
Lege	25	2 %	53	4 %	42	3 %
Naboer	32	3 %	46	4 %	48	4 %
Psykiatri	30	3 %	39	3 %	45	3 %
Politi	28	3 %	34	3 %	37	3 %
Barnehage	8	1 %	26	2 %	28	2 %
Barnet selv	15	1 %	23	2 %	8	1 %
PPT	8	1 %	13	1 %	14	1 %
Oppsøkende avd.	9	1 %	4	0 %	1	0 %
Sum	1064	100 %	1214	100 %	1294	100 %

Tabell 4: Antall meldinger fra ulike instanser aldersgruppen 0-18 år. Perioden 2001-2003.

Vi ser av tabell 4 at barneverntjenesten har rapportert at det totalt er mottatt 1064 meldinger i 2001, 1214 i 2002 og 1294 i 2003. Tallet inkluderer alle typer meldinger vedrørende navngitte barn i aldersgruppen 0-18 år. Henholdsvis 8, 26 og 28 meldinger er formidlet fra barnehagene. Prosentvis utgjør dette 1-2 % av alle meldinger.

Når det gjelder antall meldinger i den enkelte bydel for samme periode, framstilles dette i tabell 5. For årene 2002 og 2003 har vi opplysninger om hvor mange meldinger som kommer fra barnehagene. Dette vises i tabellen.

Bydel	2001	2002		2003			
	Antall ²⁴	Antall ²⁵	Fra barnehagene	Barnehagenes prosentandel	Antall ²⁶	Fra barnehagene	Barnehagenes prosentandel
Arna	60	57	5	8,7 %	67	2	2,9 %
Bergenhushus	138	130	0	0	149	1	0,7 %
Fana	123	168	4	2,4 %	132	5	3,8 %
Fyllingsdalen	135	195	6	3 %	148	6	4,1 %
Laksevåg	219	118	4	3,4 %	215	6	2,8 %
Ytrebygda	90	153	1	0,6 %	157	3	1,9 %
Årstad	136	151	3	1,9 %	218	2	0,9 %
Åsane	149	242	3	1,2 %	172	1	0,6 %
Sum/snitt	1050²⁷	1214	26	2,1	1294	28	2,1

Tabell 5: Antall meldinger i bydelene i 2001, 2002 og 2003. Antall meldinger fra barnehagene i bydelene i 2002²⁸ og 2003.

Vi ser av tabell 5 at den prosentvise andelen av meldinger som kommer fra barnehagene for alle bydelene under ett, ligger på 2,1 %. Det er store variasjoner mellom bydelene – fra 0,6 % til 8,7 %.

5.2.1 Kommunerevisjonens kommentarer

Tabell 4 viser at de viktigste meldingsinstansene er barnevernvakten med godt over 20 % av alle meldinger for alle tre årene. Deretter følger foreldrene med rundt 16 %. Den uspesifiserte kategorien andre og kategorien skole har begge sendt rundt 10 % av alle meldinger. Den enkelte meldingsinstans kan ha kontakt med barn i ulike alder, men vi mangler data om den aldersmessige fordelingen av meldinger sett i forhold til de ulike meldingsinstansene.

²⁴ Tallene er hentet fra statusrapport 2001. 1. tabell (Byråds sak 72-02)

²⁵ Tallene er hentet fra e-mail fra byrådsavdeling for helse og bydeler 05.03.03

²⁶ Tallene er hentet fra e-mail fra byrådsavdeling for helse og bydeler 24.02.04

²⁷ Vi ser at det totale antallet meldinger for 2001 ikke samsvarer med det totale antallet meldinger for 2001 som framkommer i tabell 4 selv om begge tallene er hentet fra *Statusrapport for barnevernet 2001*. (Byråds sak 72-02). Byrådsavdeling for helse og bydeler opplyser at dette kan skyldes at informasjonen som framkommer i statusrapport for barnevernet 2001 er hentet inn på ulike tidspunkt.

²⁸ Vi har ikke bydelvis tall når det gjelder meldinger fra barnehagene i 2001.

Byrådsavdeling for helse og omsorg opplyser at i 2003 gjaldt 404 meldinger barn i barnehagealder, dvs. aldersgruppen 0-6 år. Tabell 4 viser at 28 av disse meldingene kom fra barnehagene. Meldinger fra barnehagene utgjør dermed 7 % av meldingene vedrørende denne aldersgruppen. Det er imidlertid vanskelig å vurdere hvorvidt denne andelen er liten eller stor sett i forhold til andelen meldinger fra de øvrige meldingsinstansene.²⁹ Kommunens barnehagedekning for 2003 lå på 62 %. De øvrige meldingsinstansene som melder fra om barn i denne aldersgruppen kan fange opp barn som ikke er i barnehagene. Det kan også tenkes at for eksempel foreldre melder bekymring etter råd fra barnehagen, og at barnehagene dermed bidrar til flere meldinger enn det som framkommer i statistikken.

Tabell 5 viser at det totale antall meldinger varierer bydelsvis, og at andelen meldinger fra barnehagene også varierer bydelsvis. Vi må her huske på at antall barn i aldersgruppen 0-6 år varierer mellom bydelene og at barnehagedekningen kan variere bydelsvis. Bydelene er også forskjellig på ulike sosio-demografiske forhold, noe som tilsier bydelsvise forskjeller i antall meldinger.

5.3 Barnehagenes henvendelser til barnevernet i perioden 2001-2003

Barnevernstatistikk for Bergen kommune fanger kun opp formelle henvendelser i form av meldinger fra ulike meldingsinstanser. Vi ønsket å belyse hvilke andre typer henvendelser som barnehagene foretok i perioden 2001-2003 og ba i den sammenheng styrerne om å krysse av for hvordan barnehagen har henvendt seg til barnevernet i denne perioden. Det var fem avkryssingsalternativer. På bakgrunn av styrernes svar fant vi at:

- 62 av styrerne (43 %) har foretatt en eller flere henvendelser til barnevernet,
- 81 av styrerne (56 %) har ikke henvendt seg til barnevernet.

Svarfordelingen blant de 62 styrerne som har henvendt seg til barneverntjenesten i den aktuelle treårsperioden framstilles i tabell 6:

---

²⁹Det framkommer i statusrapport for barnevernet 2001 (Bsak 113/02) at det kan være en fordel dersom meldingsandelen fra oppveksttjenestene øker dersom også dette kan sikre at barnet får hjelp på et tidlig tidspunkt.

Type henvendelse	Antall avkryssinger
Barnehagen har innhentet muntlig råd/veiledning fra barnevernet anonymt	52
Barnehagen har formidlet melding etter § 23 i barnehageloven	27
Barnehagen har etter samtykke fra foreldre/foresatte formidlet melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven	18
Barnehagen har bedt om bistand til å observere et barn	9
Barnehagen har foretatt annen type henvendelse	3
Sum avkryssinger	109

Tabell 6: Hvordan barnehagene har henvendt seg til barnevernet i perioden 2001-2003

Vi ser av tabell 6 at de 62 styrerne til sammen har foretatt 109 avkryssinger, og dette betyr at hver enkelt barnehager kan ha foretatt flere enn en type henvendelse til barneverntjenesten i den aktuelle perioden.³⁰

Tabell 6 viser at den hyppigst brukte henvendelsesformen er å henvende seg muntlig til barnevernet for å innhente barnevernets råd eller få veiledning om ikke navngitte barn. I alt 52 av de 62 styrerne har krysset av for at barnehagen har benyttet seg av denne muligheten.

Vi ser også at 27 av de 62 styrerne opplyser at barnehagen i den aktuelle perioden har formidlet meldinger til barnevernet etter § 23 i barnehageloven, mens 18 av de 62 styrerne opplyser at barnehagen har formidlet melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven. Vi fant i den sammenheng at 8 av de 62 styrerne opplyser at barnehagen har formidlet begge typer meldinger i perioden. Ni av de 62 styrerne opplyser at barnehagen har bedt barnevernet om bistand for å observere et barn, mens tre av styrerne opplyser at barnehagen har foretatt annen type henvendelse.³¹

Vi spurte de 82 styrerne som opplyser at barnehagen ikke har henvendt seg til barnevernet i perioden om hvorfor, og 76 av disse styrerne besvarte spørsmålet. De fleste av disse styrerne

---

³⁰ Vi kan ikke lese ut av tabellen hvor mange ganger styrerne har henvendt seg til barneverntjenesten i perioden 2001-2003, eller hvor mange barn henvendelsene gjelder fordi:

- En styrer kan ha krysset av for en kategori, men avkryssingen kan innbefatte henvendelser om flere barn
- I de tilfellene styrer har krysset av for flere alternativ kan dette gjelde henvendelser om ett og samme barn.

³¹ Vi kjenner ikke til hvorvidt disse henvendelsene er av en slik art at de ikke krever foreldrenes samtykke.

---

oppgå at de ikke hadde hatt barn i barnehagen i den aktuelle perioden som det var knyttet denne type bekymring til.

5.3.1 Forhold som kan tenkes å påvirke styrernes beslutninger om å henvende seg til barnevernet

Vi kan tenke oss at en rekke faktorer spiller inn i forhold til om styrerne henvender seg til barnevernet eller ikke i situasjoner der de opplever bekymring for barn. Vi trekker fram tre forhold som kan antas å spille en rolle i denne forbindelse:

- Barnehagens deltagelse i samarbeidsfora med barnevernet i perioden 2001-2003
- Barnehagens eierform pr. 31.12.2002
- Personalets deltagelse på kurs og seminar i perioden 2001-2003

5.3.1.1 Barnehagens deltagelse i samarbeidsfora

Ifølge Stortingsmelding 40 2001-2002 er samarbeid ”mellom dei ulike etatane og hjelpetenestene viktig, ikkje minst for å få eit rett bilete av kva barneverntenesta kan bidra med.”³² Når det gjelder samarbeid mellom barnehagene og barnevernet, er dette pålagt gjennom forskjellige lover og rammeverk, jf kapittel 4. En måte å bedre kontakt på tvers av etater er å etablere faste samarbeidsfora der ulike etater møtes jevnlig. Vi fant i kapittel 2 at det i perioden 2001-2003 har vært etablert faste samarbeidsfora der blant annet barnevernet og barnehagene har deltatt i fire bydeler. Det kan tenkes at deltagelse i slike fora kan bidra til at personalet blir mer sikre på i hvilke situasjoner de skal eller kan henvende seg til barneverntjenesten, og mer sikre i forhold til å formidle bekymring til barnets foreldre. Vi spurte styrerne om de hadde deltatt i samarbeidsfora, og 65 styrere svarte bekreftende på dette. Den prosentvise fordelingen på dette spørsmålet framgår av tabellen under:

	Ja	Nei	Totalt
<i>Deltar barnehagen i faste samarbeidsfora der barnevernet også deltar?</i>	45 %	54 %	100 % N=143

Tabell 7: Barnehagens deltaking i faste samarbeidsfora med barnevernet

---

³² Kapittel 2.7

Tabell 7 viser at nær halvparten av styrerne deltar i samarbeidsfora sammen med barnevernet. Vi fant videre at 14 av disse styrerne deltar i samarbeid i enkeltsaker og totalt 51 av styrerne deltar i faste bydelsvise samarbeidsfora.

Vi var også opptatt av å få kjennskap til styrernes holdning til oppvekstetatens arbeid for å styrke samarbeidet mellom barnehagene og barnevernet i den enkelte bydel. Vi bad dem derfor ta stilling til følgende påstand: ”Oppvekstetaten i min bydel ha bidratt til å styrke samarbeidet mellom barnehagene og barnevernet.” Styrernes svar framstilles i tabell 8:

Bydel	Helt eller litt enig	Verken/eller	Helt eller litt uenig	Sum	N=
Arna	67 %	33 %	0 %	100 %	6
Bergenuhus	4 %	39 %	57 %	100 %	23
Fana	26 %	53 %	21 %	100 %	19
Fyllingsdalen	61 %	26 %	13 %	100 %	23
Laksevåg	72 %	14 %	14 %	100 %	21
Ytrebygda	73 %	9 %	18 %	100 %	11
Årstad	45 %	30 %	25 %	100 %	20
Åsane	0 %	45 %	55 %	100 %	20
Gjennomsnitt	39 %	32 %	29 %	100 %	143

Tabell 8: Styrernes vurderinger av oppvekstetatens arbeid for å styrke samarbeidet

Vi ser av tabell 8 at 39 % av styrerne er helt eller litt enige i påstanden, 32 % har svart verken/eller og 29 % er helt eller litt uenige. Vi ser også at svarfordelingen varierer bydelsvis. Styrerne i Ytrebygda, Laksevåg, Arna og Fyllingsdalen bydel er i størst grad enig i denne påstanden. Dette er bydeler som har opprettet faste bydelsvise samarbeidsfora. Bergenuhus og Åsane er de to bydelene der styrerne i minst grad er enige i påstanden.

5.3.1.2 Barnehagens eierform

I Bergen kommune er ca. 2/3 deler av barnehagene private. Det kan tenkes at eierform kan ha betydning for henvendelser til barnevernet. Vi ba styrerne angi eierform på den barnehagen de var ansatt i. Den prosentvise fordelingen på dette spørsmålet framstilles i tabell 9:

	Privat	Kommunal	Totalt
Hvilken driftsform hadde barnehagen pr. 31. 12.2002?	66 %	34 %	100 % N=143

Tabell 9: Barnehagens eierform

Vi ser av tabell 9 at 34 % av styrere er ansatt i kommunale barnehager og 66 % er ansatt i private barnehager.³³

5.3.1.3 Personalets deltagelse på kurs /seminar

Vi kan tenke oss at deltagelse på kurs/ seminarer kan bidra til at personalet blir mer sikre på i hvilke situasjoner de kan eller skal henvende seg til barneverntjenesten, og mer sikre i forhold til å formidle bekymring til barnets foreldre. Vi spurte derfor styrerne om personalet i perioden 2001-2003 hadde deltatt på kurs/ seminar som omhandlet:

- Barnehagens melde- og opplysningsplikt etter § 23 i barnehageloven
- Barnehagens mulighet for å sende melding om behov for hjelpetiltak
- Barnehagens formidling av bekymring for barn til barnets foreldre/ foresatte

Tabell 10 viser svarfordelingen på disse tre spørsmålene:

Har barnehagens personale deltatt på kurs/ seminar hvor følgende tema har blitt belyst:	Ja	Nei	Totalt
Barnehagens melde- og opplysningsplikt etter § 23 i barnehageloven	42 %	58 %	N=133 100 %
Barnehagens mulighet for å sende melding om behov for hjelpetiltak	33 %	67 %	N= 128 100 %
Barnehagens formidling av bekymring for barn til barnets foreldre/foresatte	27 %	73 %	N= 129 100 %

Tabell 10: Personalets deltagelse på kurs eller seminar i perioden 2001-2003

Som det framgår av tabell 10, så oppgir hovedandelen av styrerne at barnehagens personale ikke har deltatt på disse typer av kurs eller seminar i perioden 2001-2003. Styrerne opplyser at personalet i størst utstrekning har deltatt på kurs om barnehagens melde- og opplysningsplikt etter § 23 i barnehageloven, mens de i minst utstrekning har deltatt på kurs som vedrører barnehagens formidling av bekymring for barn i barnehagen til barnets foreldre.

---

³³ En styrer unnlot å besvare spørsmålet om barnehagens eierform

5.3.2 Kommunerevisjonens kommentarer

Vi ser av tabell 6 at 62 av styrerne har henvendt seg til barneverntjenesten med bekymring for barn i perioden 2001-2003. Dette utgjør 43 % av de 144 styrerne. Styrerne har foretatt 109 avkryssinger, noe som betyr at enkelte av disse styrerne har henvendt seg til barnevernet på flere ulike måter. Vi fant at styrerne i størst grad har innhentet muntlige råd og veiledning om ikke navngitte barn. 52 styrere har krysset av for at de blant annet har foretatt denne type henvendelse. I vårt grunnlagsmateriale fant vi videre at 37 av de 62 styrerne har sendt melding etter § 23 i barnehageloven eller etter § 4-4 i barnevernloven i den aktuelle perioden. Vi fant i denne sammenheng at 31 av de 52 styrerne som har innhentet muntlige råd fra barnevernet, også har sendt melding etter § 23 i barnehageloven og/eller melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven og/eller bedt om bistand for å observere barn. 21 styrere har kun bedt om råd uten å ha gått videre med en mer formell henvendelse. Vi fant også at ti styrere har henvendt seg direkte til barnevernet i form av melding etter § 23 i barnehageloven eller § 4-4 i barnevernloven uten at de også har innhentet råd/veiledning om ikke navngitte barn. Åtte av disse ti styrerne er ansatt i private barnehager.

Vi ser derfor at uformelle henvendelser til barnevernet for råd og veiledning er et viktig første skritt for styrerne for å avklare hvorvidt de skal gå videre med en formell henvendelse til barnevernet eller ikke. Vi fant at barnehager som deltar i ulike samarbeidsfora der også barnevernet deltar har en større tilbøyelighet til å henvender seg til barnevernet for muntlig råd og veiledning om ikke navngitte barn. 65 styrere oppgir at de i den aktuelle perioden har deltatt i slike samarbeidsfora. 62 % av disse styrere har i samme periode foretatt en slik muntlig henvendelse til barnevernet, mens 35 % av de øvrige styrerne har gjort dette. Dette kan bety at det er lettere for styrere som deltar i slike fora å henvende seg til barnevernet muntlig for å få råd/veiledning. Det er også mulig for styrerne å ta opp anonyme saker i de bydelsvise samarbeidsforaene. Deltagelse i ulike samarbeidsfora synes derfor å spille en viktig rolle for barnehagenes henvendelser til barnevernet.

Vi fant at det er en større andel av styrere i kommunale barnehager enn styrere i private barnehager som har henvendt seg muntlig for råd eller veiledning om ikke navngitte barn i den aktuelle perioden. Styrere i 48 kommunale og 95 private barnehager har svart på spørreundersøkelsen, en styrer har ikke oppgitt barnehagens eierform. 58 % av 48 styrere i de kommunale barnehager har henvendt seg muntlig for råd eller veiledning om ikke navngitte

barn i den aktuelle perioden, mot 26 % av 94 styrere i de private barnehagene. Dette kan bety at det er lavere terskel for styrere i de kommunale barnehagene å henvende seg anonymt til barnevernet for å få muntlig råd/veiledning enn for styrerne i de private barnehagene. Det kan også bety at det i større grad oppstår bekymringsfulle situasjoner som krever rådgivning i de kommunale enn i de private barnehagene.

Vi fant i denne sammenheng at de private barnehagene i noe mindre grad enn de kommunale barnehagen deltar i samarbeidsfora der også barnevernet deltar. 54 % av 48 kommunale barnehager deltar i slike samarbeidsfora mens 41 % av 95 private barnehager deltar. Da deltagelse i slike samarbeidsfora synes å fremme kontakten mellom barnehagene og barnevernet kan dette igjen ha betydning for at de private barnehagene i mindre grad enn de kommunale har henvent seg til barnevernet i den aktuelle perioden.

Vi fant videre at styrere som oppgir at personalet har deltatt på kurs om muligheten til å sende melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven i større grad enn de øvrige styrerne opplyser at barnehagen har innhentet muntlig råd/veiledning anonymt i den aktuelle perioden. 54 % av 42 styrere som opplyser at personalet har deltatt på kurs om barnehagens melde- og opplysningsplikt opplyser at barnehagen har innhentet råd/veiledning anonymt. 27 % av de 86 styrerne som opplyser at personalet ikke har deltatt på denne type kurs oppgir at barnehagen har brukt denne henvendelsesformen. Dette indikerer at deltagelse på slike kurs kan gjøre personalet mer oppmerksomme på forhold som kan innbefatte henvendelser til barnevernet, og at barnehagen derfor mer aktivt bruker barnevernets rådgivningstjeneste.

5.4 Styrernes tilfredshet med barnevernets oppfølging m.m.

De 62 styrerne som har henvendt seg til barnevernet i perioden 2001- 2003, fikk fem spørsmål der de ble bedt om å ta stilling til hvor tilfredse de har vært med barneverntjenestens oppfølging i forbindelse med henvendelsen/e. Mellom 30 og 54 av styrerne besvarte spørsmålene/fant spørsmålene aktuelle.

De to første spørsmålene vi stilte i denne sammenheng, omhandlet styrernes generelle tilfredshet med barnevernets råd og veiledning og barnevernets forståelse av barnehagens

bekymring. Disse spørsmålene er mest aktuelle for de 52 styrerne som blant annet muntlig har innhentet råd om ikke navngitte barn, men kan også være aktuelle for de av styrerne som har benyttet andre henvendelsesformer. 54 styrere besvarte disse to spørsmålene, og styrernes svar framstilles i tabellen under:

Barnehagens tilfredshet med barnevernets:	Misfornøyd	Verken/eller	Fornøyd	Totalt N=54
Råd og veiledning	7 %	20 %	72 %	100 %
Forståelse av barnehagens bekymring	2 %	9 %	89 %	100 %

Tabell 11: Styrernes tilfredshet med barnevernets råd/veiledning og forståelse av bekymring

Vi ser av tabell 11 at hovedandelen av styrerne er fornøyd med barnevernets råd og veiledning og barnevernets forståelse av barnehagens bekymring.

Når det gjelder barnehagens generelle tilfredshet med barnevernets oppfølging overfor barnet og oppfølging overfor personalet, vil dette først og fremst være aktuelt for de 37 styrerne som blant annet har foretatt formelle henvendelser til barnevernet i den aktuelle perioden, for eksempel gjennom meldinger. Det kan også være aktuelt for styrere som har foretatt andre typer henvendelser. Henholdsvis 38 og 37 av styrerne besvarte spørsmålene/fant disse to spørsmålene aktuelle. Styrernes svar framstilles i tabellen under:

Barnehagens tilfredshet med barnevernets:	Misfornøyd	Verken/eller	Fornøyd	Totalt	N=
Oppfølging overfor barnet	18 %	40 %	42 %	100 %	38
Oppfølging av barnehagens personale	24 %	51 %	24 %	100 %	37

Tabell 12: Barnehagens tilfredshet med barnevernets oppfølging av barnet og personalet

Vi ser av tabell 12 at en mindre andel av styrerne er fornøyd med disse to forhold enn de er med barnevernets råd og veiledning og barnevernet forståelse av barnehagens bekymring. Henholdsvis 42 % og 24 % av styrerne uttrykker her tilfredshet med barnevernet oppfølging overfor barnet og oppfølging overfor personalet. Vi ser også at en forholdsvis stor andel av styrerne har svart verken/eller, noe som kan tyde på at styrerne synes det har vært vanskelig å ta stilling til disse spørsmålene.

Det kan tenkes at barnehagens terskel for å melde bekymring kan bli påvirket av om personalet opplever at slike henvendelser bedrer barnets situasjon. Dersom det blir sendt en melding kan det være viktig for dem å få en tilbakemelding om utfallet av meldingen. Barnevernet kan imidlertid ikke gjøre dette uten at foreldrene har gitt sitt samtykke, og dette kan føre til at barnehagen ikke får noen tilbakemelding. Dette kan styrerne oppleve som frustrerende. Vi ønsket styrernes synspunkt på dette forholdet, og ba dem ta stilling til sin generelle tilfredshet med barnevernets tilbakemelding om utfallet av meldingene. 30 styrere besvarte spørsmålet/fant spørsmålet aktuelt. Styrernes svarfordeling framstilles i tabell 13:

Barnehagens tilfredshet med barnevernets:	Misfornøyd	Verken/eller	Fornøyd	Totalt N= 30
tilbakemelding til barnehagen om utfallet av meldingene	37 %	27 %	37 %	100 %

Tabell 13: Barnehagens tilfredshet med barnevernets tilbakemelding av utfall av melding

Vi ser av tabell 13 at styrernes svar fordeler seg noenlunde jevnt på de tre svarkategoriene. Vi ser også at dette er det spørsmålet som har høyest andel misfornøyde styrere av de fem tilfredshetsspørsmålene.

5.4.1 Kommunerevisjonens kommentarer

Størstedelen av styrerne er fornøyde med barnevernets råd og veiledning og forståelse av barnevernets bekymring. Styrerne er i mindre grad fornøyde med barnevernets oppfølging overfor barnet og barnehagens personale. Minst fornøyde er styrerne med barnevernets tilbakemelding om utfallet av meldingene. Dette kan bety at styrerne er mer tilfredse med hvordan barnevernet møter dem i forbindelse med formidling av bekymring enn den informasjonen barnevernet gir i ettertid på bakgrunn av formelle henvendelser fra barnehagene.

Dette kan ha sammenheng med ulikheter i de to tjenesteområdenes plikter. Barnehagene har meldeplikt til barnevernet etter § 23 i barnehageloven. Barnehagene har også en mulighet til å formidle melding med foreldres samtykke i situasjoner der de finner at barn kan ha behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven, eller foreta andre typer henvendelser med samtykke fra barnets foreldre. Barnehagen kan også innhente råd om ikke navngitte barn uten å få

samtykke fra foreldrene. Uansett hvilke meldingstype/henvendelsesform barnehagene bruker, kan barnevernet ikke formidle opplysninger om saker/klienter videre uten samtykke fra den det gjelder eller dersom det er nødvendig for å fremme barnevernets oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse. Dette gjelder også i forhold til meldingsinstans, for eksempel barnehagene. Å bygge tillit skjer ofte på bakgrunn av gjensidig utveksling av tjenester. Gjensidig utveksling av informasjon blir vanskelig i tilfeller der den ene part har melde- og opplysningsplikt, mens den andre parten har en forsterket taushetsplikt.

5.5 Barnevernets innhenting av opplysninger fra barnehagene

Barnehagen har en lovpålagt opplysningsplikt overfor barneverntjenesten. Barneverntjenesten kan på eget initiativ innhente opplysninger om barn som går i barnehagene, og barnehagens personale har i slike tilfeller en plikt til å gi opplysninger. Opplysningsplikten følger av § 23 i barnehageloven. Styrerne fikk i undersøkelsen spørsmål om barnevernet i perioden 2001-2003 hadde henvendt seg til barnehagen for å få opplysninger om ett eller flere barn. 62 av styrerne svarte bekreftende på dette spørsmålet. Den prosentvise svarfordelingen på dette spørsmålet framstiller i tabell 14:

	Ja	Nei	Vet ikke	Totalt
Har barnevernet i perioden 2001-2003 henvendt seg til barnehagen for å få opplysninger om ett eller flere barn??	46 %	53 %	2 %	100 % N=135

Tabell 14: Barnevernets innhenting av opplysninger

Tabellen viser at barneverntjenesten har innhentet opplysninger fra 46 % av de 135 styrere som besvarte dette spørsmålet.

5.5.1 Kommunerevisjonens kommentarer

Styrere i 48 kommunale og 95 private barnehager har svart på spørreundersøkelsen, mens en styrer ikke har oppgitt barnehagens eierform. Vi fant en klar sammenheng mellom barnehagens eierform og barnevernets innhenting av opplysninger. 68 % av 47 styrere i de kommunale barnehager og 33 % av 87 styrere i private barnehager har gitt opplysninger til

barnevernet. Dette kan tyde på at kommunale barnehager har en større andel barn som kan være i en situasjon som kan utløse barnehagens melde- og opplysningsplikt. Det kan imidlertid også skyldes at kommunale barnehager i perioden 2001-2003 har hatt en større andel barn på hjelpetiltak enn det de private barnehagene har, noe vi fant i delrapport I.

Vi fant videre en klar sammenheng mellom barnehagens deltagelse i samarbeidsfora der også barnevernet deltar i perioden 2001-2003 og barnevernets innhenting av opplysninger fra barnehagene. 65 styrere har oppgitt at barnehagen i den aktuelle perioden har deltatt i slike samarbeidsfora. 63 % av disse styrerne opplyser at barnevernet har henvendt seg til barnehagen for å få opplysninger mens 31 % av de øvrige styrerne opplyser at dette har forekommet.³⁴ De to tjenesteområdenes deltagelse i felles samarbeidsfora synes dermed ikke bare å ha hatt betydning for barnehagens henvendelser til barnevernet i den aktuelle perioden, men også for barnevernets henvendelser til barnehagene.

5.6 Barnehagens henvendelser til andre faginstanser i perioden 2001-2003

Det kan hende at styrer ikke selv ønsker å stå som melder, eller er i tvil om at situasjonen er så alvorlig at meldeplikten etter barnehagelovens § 23 inntreffer. I slike situasjoner kan barnehagen henvende seg til andre faginstanser dersom de får foreldrenes samtykke til dette. Det kan være lettere for barnehagen å få foreldrenes samtykke til å kontakte faginstanser som for eksempel PPT enn samtykke til å kontakte barnevernet. Vi skal i dette avsnittet se nærmere på barnehagens henvendelser til andre instanser.

Vi ba styrerne om å redegjøre for om de i perioden 2001- 2003 har stått overfor situasjoner hvor de var i tvil om de skulle da direkte kontakt med barnevernet, og i slike situasjoner heller tok kontakt med andre faginstanser før en eventuell henvendelse til barnevernet. 43 av 140 styrere³⁵ (dvs 31 %) svarte bekreftende på spørsmålet. Vi spurte disse 43 styrerne om hvor mange ganger barnehagen har tatt denne type kontakt med andre faginstanser i den aktuelle

---

³⁴ 64 av 69 styrere som deltar i ulike samarbeidsfora har besvart dette spørsmålet, mens 70 av de øvrige styrerne har besvart dette spørsmålet. Dette utgjør totalt 134 styrere.

³⁵ 15 av styrerne har krysset av for mer enn ett svaralternativ

perioden. Vi ga styrerne fem svaralternativer, fire av disse ble funnet aktuelle.³⁶ Svarene framstilles i tabellen under:

Hvor mange ganger har barnehagen i den aktuelle perioden tatt kontakt med følgende faginstanser:	Antall styrere som har tatt kontakt med den enkelte faginstans	Antall ganger styrerne har tatt kontakt med den enkelte faginstans
Pedagogisk psykologiske tjenester (PPT)	37	71
Helsestasjon/lege	14	25
Barne- og ungdoms psykiatrisk poliklinikk (BUP)	5	5
Andre instanser	9	15

Tabell 15: Hvor mange ganger barnehagene har tatt kontakt med andre faginstanser

Vi ser av tabell 15 at den faginstansen styrerne hyppigst har tatt kontakt med i denne sammenheng er PPT. 37 av styrerne tok kontakt med denne instansen ca. 71 ganger.³⁷

En av styrerne sier det slik:

”Bruker helsestasjonene og PPT når jeg ønsker råd/veiledning. Ser at jeg i enkelte tilfeller kunne tatt kontakt med barnevernet for råd, informasjon, veiledning”

De faginstanser som blir kontaktet av barnehagene har en viktig rolle når det gjelder å fastsette terskler for når det er aktuelt å sende melding til barneverntjenesten. Vi spurte derfor de 43 styrerne som hadde tatt kontakt med andre instanser før en eventuell henvendelse til barnevernet, om å svare på:

- om disse faginstansene oppfordret barnehagen om å sende melding til barnevernet,
- om de har kjennskap til at noen av disse faginstansene sendte melding til barnevernet på bakgrunn av en slik henvendelse fra barnehagen.

Tabell 16 viser svarfordelingen på disse to spørsmålene:

---

³⁶ Ingen styrere fant svaralternativet ”politiet” aktuelt.

³⁷ Antallet henvendelser er ikke absolutt. Fire styrere har ikke oppgitt antall henvendelser, men kun krysset av i den rubrikken de har funnet aktuell. Hvert kryss er registrert som en henvendelse. To av styrerne har oppgitt ca antall (for eksempel 3-4 henvendelser) i den rubrikken de fant aktuelt, det høyeste antallet er registrert.

	Ja	Nei	Vet ikke	Sum N=43
Ble barnehagen oppfordret til å sende melding direkte til barnevernet i noen av disse sakene ?	26 %	65 %	9 %	100 %
Kjenner du til at noen av disse faginstansene på bakgrunn av barnehagens henvendelse sendte melding om barnet til barnevernet ?	7 %	74 %	19 %	100 %

Tabell 16: Faginstansenes råd og videreformidling av meldinger

Som vi ser av tabell 16 så opplyser i overkant av en fjerdedel av de 43 styrerne som har henvendt seg til andre faginstanser i perioden 2001-2003 at de i slike tilfeller ble oppfordret til å sende melding videre til barneverntjenesten. Vi ser også at 7 % av de 43 styrerne kjenner til hvorvidt andre faginstanser har sendt melding til barnevernet i etterkant av henvendelsen.

5.6.1 Kommunerevisjonens kommentarer

Selv om barnevernet er den instans barnehagene finner mest aktuell å kontakte ved bekymring for barn, ser vi at også andre faginstanser synes å spille en viktig rolle for barnehagestyrerne. 43 styrere har henvendt seg til andre faginstanser før de eventuelt har foretatt en henvendelse til barnevernet i den aktuelle perioden, noe som utgjør 30 % av styrerne. Vi fant i denne sammenheng at PPT er den faginstansen som hyppigst har blitt kontaktet av barnehagene. De faginstanser som barnehagen kontaktet har også en viktig rolle når det gjelder å fastsette terskler for i hvilke tilfeller barnevernet skal kontaktes. 26 % av styrerne som tok kontakt med andre faginstanser i den aktuelle perioden ble oppfordret til å sende melding direkte til barnevernet. Det vil derfor være viktig at barneverntjenesten og for eksempel PPT har sammenfallende terskler for i hvilke situasjoner det er aktuelt å foreta en henvendelse til barnevernet.

Vi finner videre at 29 av de 62 styrerne som har henvendt seg til barnevernet i perioden 2001-2003 er med i den gruppen av 43 styrere som har henvendt seg til andre faginstanser i samme periode. Dette betyr at 29 styrere har henvendt seg til både barnevernet og andre faginstanser i den aktuelle perioden. Vi kjenner imidlertid ikke til hvorvidt dette gjelder henvendelser om de samme barna.

5.7 Oppsummering

Gjennomgangen av våre funn viser at en forholdsvis stor gruppe av barnehagestyrere i perioden 2001-2003 har opplevd bekymring for barn, og har gått videre med dette. 62 av styrerne (dvs 43 %) har gått videre med sin bekymring til barnevernet, og av disse har 52 styrere henvendt seg muntlig til barnevernet for å innhente råd eller få veiledning anonymt. Vi fant videre at til sammen 37 av de 62 styrere har foretatt formelle henvendelser til barnevernet i form av melding etter § 23 i barnehageloven og /eller sendt melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven. Ni av de 62 styrerne har bedt barnevernet om bistand til å observere et barn, mens tre styrere har foretatt annen type henvendelse.

En større prosentvis andel av styrerne er tilfredse med barnevernets forståelse av barnehagens bekymring og barnevernets råd/veiledningsfunksjon enn den prosentvise andelen styrere som uttrykker tilfredshet med barnevernets oppfølging overfor barnet, oppfølging overfor barnehagens personale og tilbakemelding til barnehagen om utfallet av meldingene.

Vi fant videre at 43 av styrere (dvs 31 % av styrerne) har henvendt seg til andre faginstanser i den aktuelle perioden. Over en fjerdedel av de styrerne som tok kontakt med andre faginstanser ble anbefalt å sende melding direkte til barnevernet i noen av disse sakene.

Når det gjelder sammenhenger mellom barnehagens eierform og barnehagens henvendelser til barnevernet i den aktuelle perioden fant vi at:

- kommunale barnehager henvendte seg i større grad til barnevernet enn private barnehager gjorde i den aktuelle perioden, dette gjør seg utslag i henvendelser for å få råd om ikke navngitte barn.
- barnevernet kontaktet i større grad kommunale enn private barnehager for å få opplysninger om barn i den aktuelle perioden

Når det gjelder sammenhenger mellom barnehagens deltagelse i ulike samarbeidsfora og henvendelser til barnevernet fant vi at:

- barnehager som deltar i ulike samarbeidsfora henvendte seg i større grad til barnevernet i den aktuelle perioden enn de øvrige barnehagene, dette gjør seg utslag i henvendelser for å få råd om ikke navngitte barn.

- barnevernet kontaktet i større grad barnehager som i perioden 2001-2003 har deltatt i samarbeidsfora for å få opplysninger om barn enn de øvrige barnehagene.

Vi vet at en noe større andel av de kommunale barnehagene enn de private barnehagene i perioden 2001-2003 har deltatt i ulike samarbeidsfora der også barnevernet har deltatt. Da det i disse fora er mulig å ta opp anonyme saker kan dette ha hatt betydning for at de private barnehagene i mindre grad enn de kommunale har henvendt seg til barnevernet i den aktuelle perioden.

Vi fant videre at barnehager der personalet i den aktuelle perioden har deltatt på kurs om å sende melding om behov for hjelpetiltak i større grad enn andre barnehager har henvendt seg muntlig til barnevernet for råd/veiledning anonymt.

6 HAR DET I PERIODEN 2001-2003 FOREKOMMET AT BARNEHAGENE HAR LATT VÆRE Å HENVENDE SEG TIL BARNEVERNET SELV OM PERSONALET HAR OPPLEVD BEKYMNING FOR BARN?

6.1 Innledning

Det kan være vanskelig å vurdere hvorvidt et barn i barnehagen er i en slik situasjon at det er påkrevd med tiltak fra barnevernets side. Vi har sett at § 23 i barnehageloven pålegger barnehagens personale en meldeplikt når det er grunn til å tro at barnet blir utsatt for omsorgssvikt, mishandling eller ved alvorlige atferdsvansker under henvisning til barnevernloven §§ 4-10, 4-11, 4-12 og 4-24. I slike tilfeller gjelder ikke taushetsplikten i forhold til barnevernet, og melding kan sendes uten foreldrenes samtykke. Men det kan også tenkes mindre alvorlige tilfeller der meldeplikten ikke utløses, men der barnet likevel kan ha behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven. I slike tilfeller kan barnehagen bare melde fra om barnets behov til barnevernet dersom foreldrene gir sitt samtykke og løser barnehagen fra taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 a nr.1. Det kan også tenkes at personalet i en barnehage ønsker råd fra barnevernet om et ikke navngitt barn de i større eller mindre grad føler bekymring for. I så fall kommer forvaltningslovens § 13a nr 2 til anvendelse.

Selv om barnehagen føler bekymring for barn som kan falle innenfor § 23 i barnehageloven eller §4-4 i barnevernloven bestemmelsene, kan vi tenke oss at barnehagen av ulike årsaker likevel unnlate å henvende seg til barnevernet med sin bekymring. Dette er tema i problemstilling 2 som belyses i dette kapittelet:

Har det i perioden 2001-2003 forekommet at barnehagene har latt være å henvende seg til barnevernet selv om personalet har opplevd bekymring for barn?

6.2 Presentasjon av fakta

Barnehagestyrene ble spurt om de av ulike grunner hadde latt være å henvende seg til barnevernet i perioden 2001-2003 til tross for at de hadde vært bekymret for barn. Vi fant at:

- 29 styreere opplyste at de hadde latt være å henvende seg til barnevernet med bekymring for barn en eller flere ganger i løpet av perioden 2001-2003
- Dette tilsvarer 20 % av styrene

Dette betyr imidlertid ikke at disse styrene i perioden 2001-2003 konsekvent har unnlatt å henvende seg til barnevernet ved bekymring for barn. Våre data viser at 21 av disse styrene opplyser at de også har henvendt seg til barnevernet i den aktuelle perioden. Disse 21 styrene har først og fremst henvendt seg til barnevernet for å få råd om ikke navngitte barn, men 12 av dem har også formidlet meldinger etter § 23 i barnehageloven og/eller meldt fra om barns behov for hjelpetiltak i henhold til § 4-4 i barnevernloven. Fem av dem har bedt barnevernet om bistand til å observere barn det er knyttet bekymring til eller henvendt seg på annen måte.

Vi ba styrene krysse av for mulige begrunnelser for at de i noen tilfeller hadde valgt ikke å henvende seg til barnevernet om sin bekymring.³⁸ Tabellen under viser svarfordelingen blant de 29 styrene:

---

³⁸ Det vil selvsagt kunne finnes flere årsaker enn de vi foreslo. Disse vil ikke bli fanget opp av vår spørreundersøkelse med mindre det framkommer gjennom styrenes egne kommentarer i åpne svarfelt.

Alt.	Begrunnelser for å ha latt være å henvende seg til barnevernet:	Antall avkryssinger
1	Usikker på egen vurdering	22
2	Redd for at samarbeidet med foreldrene skulle bli skadelidende	9
3	Redd for at foreldrene ville ta barnet ut av barnehagen	8
4	Ulike oppfatninger internt i barnehagen	7
5	Ubehagelig å ta opp sin bekymring med foreldrene	6
6	Negative erfaringer med barneverntjenesten som problemløser	5
7	Manglende samtykke fra foreldrene	4
8	Redd for at foreldrene skulle bli fratatt omsorgen	1
9	Redd for personlige ubehageligheter (trusler eller vold)	0
10	Barnevernet var presset nok fra før	0
	Sum avkryssinger	62

Tabell 17: Oversikt over barnehagestyrenes begrunnelse for å ha latt være å henvende seg til barnevernet

Vi ser av tabell 17 at de 29 styrerne til sammen har foretatt 62 avkryssinger.³⁹ 17 styrere hadde krysset av for mer enn én begrunnelse. To av begrunnelsene fikk, som vi ser, ingen avkryssinger. Tabellen viser at den hyppigst angitte begrunnelsen for ikke å ha henvendt seg til barnevernet er usikkerhet på egne vurderinger. 22 av styrerne har krysset av på dette alternativet.

Vi kjenner ikke til i hvor stor grad de 29 styrerne stod overfor situasjoner der de vurderte at meldeplikten etter § 23 i barnehageloven kunne inntreffe.

Vi ba styrerne også om å vurdere hvor faglig kompetente og sikre de følte seg når det gjaldt å vurdere i hvilke tilfeller de *har plikt* til å sende melding til barneverntjenesten og i hvilke tilfeller de *kan* sende melding om behov for hjelpetiltak til barnevernet. Styrenes svar framgår av følgende tabell:

---

³⁹ Vi kan ikke lese ut av figuren hvor mange ganger styrerne har unnlatt å henvende seg til barneverntjenesten i perioden 2001-2003, eller hvor mange barn dette gjelder fordi:

- En styrer kan ha krysset av for en kategori, men avkryssingen kan innbefatte flere barn
- I de tilfellene styrer har krysset av for flere alternativ kan dette gjelde ett og samme barn.

I hvor stor grad føler du deg faglig kompetent og sikker når det gjelder i hvilke tilfeller du:	I svært liten grad	I liten grad	Verken/ eller	I noen grad	I stor grad	Sum
har plikt til å sende melding til barnevernet?	1 %	4 %	4 %	55 %	35 %	100 % N=142
kan sende melding om behov for hjelpetiltak til barnevernet	1 %	9 %	9 %	63 %	17 %	100 % N=143

Tabell 18: Styrrernes vurdering av egen kompetanse og sikkerhet

Vi ser av tabell 18 at 90 % av styrerne har svart at de i noen eller stor grad føler seg kompetente og sikre når det gjelder i hvilke tilfeller de har plikt å sende meldinger til barnevernet og 80 % i forhold til når de kan sende melding om behov for hjelpetiltak. Henholdsvis 5 % og 10 % av styrerne har svart i svært liten eller i liten grad.

Informantene i **barnevernet** ble bedt om å vurdere barnehagepersonalets kompetanse og sikkerhet i forhold til de to meldingstypene. Denne informantgruppens svar framstilles i tabellen under.

I hvor stor grad føler du at personalet i barnehagen er faglig kompetent og sikker når det gjelder i hvilke tilfeller:	I svært liten grad	I liten grad	Verken/ eller	I noen grad	I stor grad	Sum
de har plikt til å sende melding til barnevernet?	4 %	17 %	17 %	58 %	4 %	100 % N=24
de kan sende melding om behov for hjelpetiltak barnevernet	4 %	29 %	8 %	58 %	0 %	100 % N=24

Tabell 19: Barnevernets vurdering av barnehagepersonalets sikkerhet og kompetanse

Vi ser av tabell 19 at 62 % av informantene i barnevernet har svart at de mener at barnehagepersonalet i noen eller stor grad er faglig kompetente og sikre når det gjelder i hvilke tilfeller de skal sende melding til barnevernet og 58 % i forhold til når de kan sende melding om behov for hjelpetiltak. Henholdsvis 21 % og 33 % har svart i svært liten eller i liten grad.

6.3 Kommunerevisjonens kommentarer

Kommunerevisjonens kommentarene er bygd opp omkring barnehagestyrernes begrunnelser for å ha latt være å henvende seg til barnevernet ved bekymring for barn som framgår av tabell 17. Vi har valgt å behandle svaralternativ 2,3,5 og 8 i tabellen som alle har med barnehagens forhold til foreldrene å gjøre, under ett. Vi får da fem ulike temaer:

- Usikkerhet i forhold til egne vurderinger
- Negative konsekvenser for barnehagens forhold til barnas foreldre
- Ulike oppfatninger internt i barnehagen
- Negative erfaringer med barneverntjenesten som problemløser
- Manglende samtykke fra foreldrene

I analysen trekker vi inn andre relevante funn fra spørreundersøkelsen. I tillegg gjengir vi individuelle kommentarer fra noen av de som har deltatt i undersøkelsen for å få en ytterligere utdyping av temaene.

6.3.1 Usikkerhet i forhold til egne vurderinger

I NOU: 2000:12⁴⁰ framkommer det at barneverntjenesten mener at det kan være vanskelig for samarbeidsinstanser å melde saker til barnevernet fordi *"mange tror de må legge hele puslespillet selv før de melder."* Det er naturlig at meldingsinstansene ønsker å være sikre i sine antakelser før de går til det skritt å involvere barnevernet, men § 23 i barnehageloven krever bare at det *"er grunn til å tro"* at det foreligger forhold som skal meldes for at meldingsplikten utløses. Det er barneverntjenesten som i den videre saksbehandlingen skal vurdere om slikt forhold foreligger.

Tabell 17 viser at den hyppigste angitte begrunnelsen for å la være å melde bekymring i perioden 2001-2003 nettopp er usikkerhet på egne vurderinger. 22 styrere har krysset av for dette alternativet. Vi har sammenstilt barnehagestyrerne og de ansatte i barnevernet sine vurderinger av styrernes kompetanse og det å være sikre på i hvilke tilfeller de skal eller kan sende melding til barnevernet i diagrammene under:

---

⁴⁰ Kapittel 4.2.2

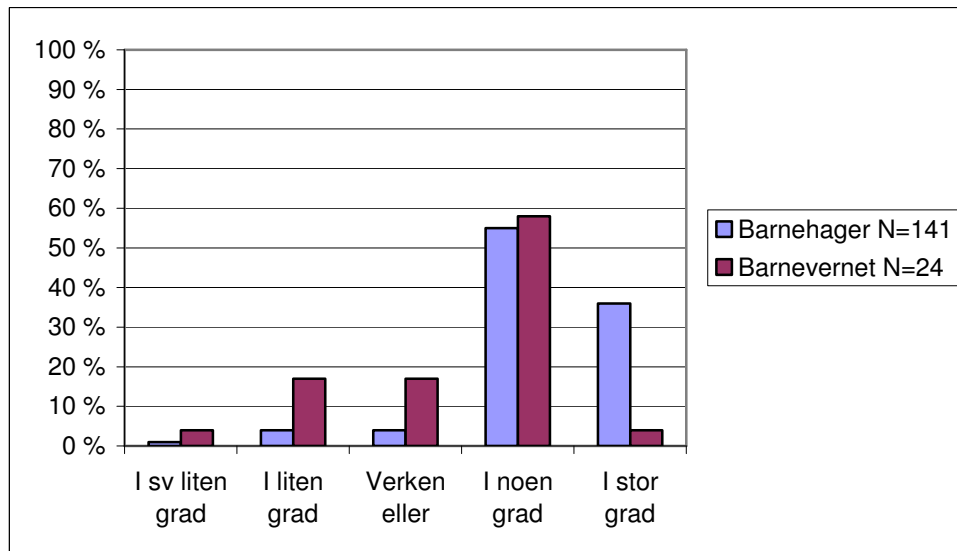

Diagram 1 Barnehagestyrenes og barnevernansattes vurderinger av om barnehagenes personale er kompetente og sikre når det gjelder i hvilke tilfeller de har plikt til å sende melding til barnvernet.

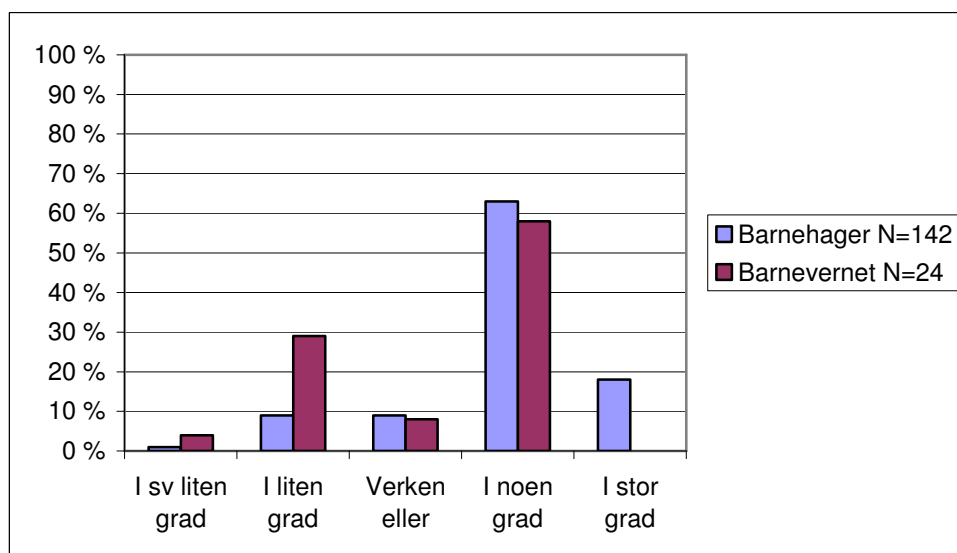

Diagram 2 Barnehagestyrenes og barnevernansattes vurderinger av om barnehagens personale er kompetente og sikre når det gjelder i hvilke tilfeller de kan sende melding om behov for hjelpetiltak til barnevernet.

Diagrammene viser at den største andelen av de to informantgruppene valgte svarkategorien i noen grad på begge disse to spørsmål. Vi ser også at en større andel av styrerne enn av de ansatte i barnevernet valgte svarkategoriene i stor grad på spørsmålene.⁴¹ Samtidig ser vi at en større andel av de ansatte i barnevernet enn styrerne valgte svarkategorien i liten grad. Dette gjelder særlig hvor faglig kompetente og sikre de mener at styrerne er i forhold til muligheten

⁴¹ Når det gjelder melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnehageloven ser vi at ingen av de ansatte i barnevernet har valgt svarkategorien ”i stor grad.”

for å sende meldinger om behov for hjelpetiltak. Diagrammene indikerer at barnevernet mener at barnehagepersonalet er noe mer kompetente og sikre mht i hvilke tilfeller barnehagen skal sende melding til barnevernet enn i hvilke situasjoner de kan sende melding.

Vi fant en klar sammenheng mellom barnehagens eierform og hvor faglig kompetente og sikre styrerne følte seg i forhold til muligheten til å melde behov for hjelpetiltak. 72 % av 94 styrere i private barnehager og 96 % av 48 styrere i kommunale barnehager mente at de i noen grad og i stor grad følte seg kompetente og sikre mht muligheten for å sende meldinger om hjelpebehov. Dette indikerer en større grad av usikkerhet blant styrerne i private barnehager. I forhold til meldeplikten fant vi ingen slik sammenheng.

Noen av de 144 barnehagestyrerne har gitt egne kommentarer i spørreskjemaet. Som en illustrasjon på den usikkerhet styrerne kan oppleve, gjengir vi noen av deres egne synspunkter:

”Det råder en ”vente og se”- holdning. Usikkerhet på egne vurderinger. Ikke nok kompetanse.”

”Kanskje ikke flinke nok til å tolke signalene? Redd for å overreagere, ubehagelig. Lite kontakt med barnevernet generelt.”

”Usikkerhet om våre vurderinger er riktige. Redd for at foreldrene urettmessig blir fratatt omsorgen.”

”Kjenner ikke tilfellet godt nok. Vet for lite om hjemmet - hjemmesituasjonen. Kjenner barnet/ foreldrene kun i barnehagesituasjonene. Usikker på hvor langt foreldrene kan gå eller usikker på hvor alvorlig det må være for å melde.”

Vi gjengir en kommentar fra en styrer som etterlyser mer kursing:

”Jeg tror vi er redde for å gjøre feil, at det kan få fatale følger. Men det er kjempeviktig med kurs og informasjon fra etaten slik at vi blir tryggere på hva vi skal gjøre. Som barnehage må vi tale barnas sak så godt det lar seg gjøre. Dersom det ikke

skjer noe må vi tenke: Hva skjer med dette/disse barna om 10 år ? Men som sagt, det er kjempevanskelig: tenk hvis vi gjør feil, også får det så enorme konsekvenser...Så oppfordringen er til barnevernet: vi trenger kurs og veiledning.”

6.3.2 Negative konsekvenser for barnehagens forhold til barnas foreldre

I forskrift til barnehageloven blir det understreket at samarbeidet mellom personalet og foreldre til barn i barnehagen er en selvfølgelig del av barnehagens arbeid. Det blir også redegjort for at barnehagen skal være åpen overfor foreldrene, ha innsikt i deres behov og ønsker, og ha en forståelse for deres livssituasjon. Samtidig pålegger barnehagelovens § 23 personalet i en barnehage å sende melding til barnevernet når det er grunn til å tro at barnet blir utsatt for omsorgsvikt, mishandling eller ved alvorlige adferdsvansker. I andre tilfeller kan barnehagen se at et barn har behov for hjelpetiltak i regi av barnevernet, uten at vilkårene i § 23 er til stede.

Det er lett å tenke seg at de ulike bestemmelsene kan føre til at personalet opplever et krysspress mellom det å ha et best mulig samarbeid med foreldrene og vise forståelse for deres livssituasjon på den ene siden, og lovpålegget om, eller muligheten til, å formidle sin bekymring for barn til barnevernet på den andre.

Tabell 17 viser at mange av de 29 styrerne som har latt være å henvende seg til barnevernet, har krysset av for en eller flere begrunnelser som alle vedrører ulike sider ved samarbeidet med foreldrene. Vi fant av grunnlagsmaterialet at til sammen 13 styrere har krysset av for en eller flere av følgende begrunnelser:

- Redd for at samarbeidet med foreldrene skal bli skadelidende
- Redd for at foreldrene skal ta barnet ut av barnehagen
- Ubehagelig å ta opp sin bekymring med foreldrene
- Redd for at foreldrene skulle bli fratatt omsorgen

I NOU: 2000:12⁴² blir det hevdet at det kan være særlig vanskelig for barnehagene å melde saker til barneverntjenesten fordi de er redd for at foreldrene skal ta barnet ut av barnehagen.

---

⁴² Kapittel 4.2.2

Tabell 17 viser at åtte styrere har krysset av for at de har unnlatt å henvende seg til barnevernet av denne grunn i den aktuelle perioden. Vårt materiale viser at seks styrere en eller annen gang faktisk har opplevd at foreldrene har tatt barnet ut av barnehagen på bakgrunn av barnehagens henvendelse til barnevernet.⁴³ Dette indikerer at styrerne i noen tilfeller kan stå overfor en reell trussel om at barnet kan bli tatt ut av barnehagen. Styrer kan være redd for hvilke konsekvenser dette i så fall kan få for barnet, og vil i slike tilfeller heller prøve å løse barnets problem ved hjelp av foreldreveiledning og/eller i form av ekstra omsorg for barnet. Noen av styrerne uttrykker seg slik:

”Jeg tror at barnehagepersonalet ofte avhjelper manglende omsorg ved å ordne opp i praktiske ting for barnet i barnehagen.”

”Jeg tror at barnehagen er flink til å hjelpe barna/ familiene slik at ikke alt blir nok synlig. Vi gir mat/ skifter klær osv.”

Tabell 17 viser at det er seks styrere som opplyser at de i perioden 2001-2003 har latt være å henvende seg til barnevernet fordi de opplevde det som ubehagelig å ta opp sin bekymring med foreldrene. Våre data viser at alle de seks styrerne er ansatt i private barnehager. En mulig tolkning kan være å se dette som et uttrykk for at personalet i private barnehager generelt sett har mindre erfaring med barnevernproblematikken, og at styrerne derfor har mindre erfaring med å ta opp bekymring med barnets foreldre. Vi fant for eksempel i kapittel 5 at styrerne i de private barnehagene i mindre grad enn styrerne i de kommunale barnehagene har henvendt seg til barnevernet med bekymring for barn i den aktuelle perioden. De har også i mindre grad blitt kontaktet av barneverntjenesten for å gi opplysninger om barnehagebarn. Vi fant videre i delrapport I at private barnehager i perioden 2001-2003 har hatt mindre erfaring med å ha barn på hjelpetiltak enn de kommunale barnehagene har hatt.

I vårt grunnlagsmateriale finner vi imidlertid at fire av disse seks styrerne har svart bekræftende på spørsmålet om de har henvendt seg til barnevernet i perioden 2001 –2003, to av dem har blant annet sendt melding på bakgrunn av § 23 i barnehageloven. I slike tilfeller er det ønskelig eller nødvendig å formidle sin bekymring til foreldrene før barnevernet kontaktes.

---

⁴³ Dette framkommer av styrenes svar på spørsmål 22 i spørreskjemaet

I enkelte tilfeller kan det tenkes at foreldrene vil reagere svært negativt dersom personalet i en barnehage tar opp sin bekymring for et barn med foreldrene, og samtidig informerer om sin plikt eller mulighet til å melde saken til barnevernet. Styrer kan i slike situasjoner tenkes å oppleve å bli utsatt for ubehageligheter i form av trusler eller vold. Tabell 17 viser at ingen av styrerne har angitt dette som årsak for å ha latt være å henvende seg til barnevernet i perioden 2001-2003. Svarene på spørsmål 22 i spørreskjemaet viser imidlertid at tre av styrerne som har deltatt i undersøkelsen en eller annen gang har opplevd at en henvendelse til barnevernet har ført til at de har blitt utsatt for trusler eller vold.

I sitatene under lar vi noen av de 144 barnehagestyrerne som har deltatt i undersøkelsen, selv komme til orde med sine individuelle synspunkter omkring det opplevde dilemmaet i forhold til samarbeidet med foreldrene:

”Det er vi som er nær foreldre og barn hver dag. Vi skal opprettholde samarbeidet.

”Vi er redd for hvordan foreldrene vil reagere. Gir dem for mange sjanser.”

”Tidkrevende oppfølging. Angst for realitet. Dårlig foreldrekontakt- tilbakemelding. Skal vi være politi !”

”... kan tenkes at vi er i en samarbeidssituasjon med hjemmet som gjør oss litt inhabil.”

”Vi diskuterer ofte hva som tjener barnet best: melde saken = barnet slutter i barnehagen. Vente til det begynner på skolen = kan ikke slutte på skolen. Barnehagen er ofte et fristed for barn med problemer – kan vi skade med å utsette ?”

De ansatte i barnevernet ga også uttrykk for synspunkter:

”Barnehagen vegrer seg ofte for å sende melding til barneverntjenesten pga at det vil ødelegge videre samarbeid med foreldrene. I noen tilfeller kan det virke som om barnehager tenker plassering av barn utenfor hjemmet når det er nødvendig, svært skremmende”

6.3.3 Ulike oppfatninger internt i barnehagen

Det er naturlig å føle usikkerhet i forhold til om en sak skal meldes eller ikke. Det må forventes at slike saker diskuteres internt blant personalet i barnehagen og at det søkes konsensus i personalgruppen før barnevernet blir kontaktet. Syv av styrerne oppgir ulike oppfatninger internt som begrunnelse for ikke å ha meldt bekymring. Dette kan tyde på at det i disse barnehagene i enkelte situasjoner ikke har vært en felles terskel for når barnevernet skal eller kan kontaktes.

Barnehagelovens § 23 pålegger barnehagens personale en meldeplikt. Dersom styrer ikke selv ivaretar meldeplikten, må styrer være forberedt på at andre i personalgruppen kan melde saken til barnevernet. Ingen av styrerne som har deltatt i undersøkelsen oppgir at de kjenner til at andre i personalgruppen har henvendt seg til barnevernet med bekymring for barn uten at styrer/styreres stedfortreder var enig i dette.⁴⁴

6.3.4 Negative erfaringer med barnevernetjenesten som problemløser

Vi har tidligere nevnt at offentlige myndigheter mener det er viktig at ulike etater som arbeider forebyggende for barn, samarbeider om dette. Et slikt samarbeid kan være krevende fordi de ulike etatene kan ha sine egne oppfatninger av hva som er problemet og hvordan det skal løses. De kan også ha ulike virkelighetsforståelser og en ulik hverdag. Vi har også nevnt at forskjellige lover og rammeverk pålegger barnevernet og barnehagen å samarbeide. Et overordnet pålegg om samarbeid kan føre til at samarbeid oppstår, men fører ikke automatisk til at samarbeidet fungerer tilfredstillende. Mangler ved samarbeidet kan til syvende og sist hindre det forebyggende arbeidet for barn i førskolealder.

Dårlig erfaring fra samarbeid om barn på hjelpetiltak kan for eksempel ha betydning for hvorvidt barnehagen vil henvende seg til barnevernet i tilfeller de føler bekymring for barn som ikke allerede er på hjelpetiltak i barnhagen.

---

⁴⁴ Vi var interessert i å kartlegge personalets håndtering av meldeplikten og stilte styrerne spørsmålet om det hadde hendt at andre i personalgruppen hadde henvendt seg til barnevernet med bekymring for barn uten at styrer/styrers stedfortreder var enig i dette. Ingen av 143 styrere svarte bekreftende på dette spørsmålet, 131 av styrerne svarte benektende mens 12 styrere ikke kjente til dette.

Våre data viser at fem styreere i perioden 2001-2003 har unnlatt å henvende seg til barnevernet ved bekymring for barn fordi de har negative erfaringer med barnevernet som problemløser. Dette funnet kan sees i sammenheng med det vi fant i kapittel 5 om at 32 % av de 37 styreerne som i samme periode hadde formidlet meldinger til barneverntjenesten, var misfornøyde med barnevernets tilbakemeldinger om utfallet av meldingene. Det kan også sees i sammenheng med det vi fant i delrapport I om at 30 % av de 69 styreerne som hadde hatt barn på hjelpetiltak i perioden 2001-2003, var misfornøyde med barneverntjenestens generelle oppfølging overfor barnet. I delrapport I ble barnevernets strenge praktisering av taushetsplikten i forbindelse med barn på hjelpetiltak i barnehagen av enkelte styreere trukket fram som en barriere for samarbeid. Andre mente at samarbeidet med barnevernet var svært personavhengig og førte til at oppfølgingen av barna ble tilfeldig. Det ble også pekt på at barnevernets hyppige utskifting av personell var et problem for samarbeidet.

Flere av de 144 styreerne hadde synspunkter på samarbeidet med barnevernet. Som en ytterligere illustrasjon gjengir vi noen av dem her:

”For stor usikkerhet rundt barnevernets rolle for barnehagen.”

”Lite eller dårlig samarbeid med barnevernet. Oppfatter barnevernet som kontrollør/ omsorgsovertager- ikke som hjelpeinstans.”

”Usikkerhet om du vurderer riktig, hvilke konsekvenser det får for familien. Dårlig informasjon/ kunnskap om og fra barnevernet. Redsel for den negative fokus på barnevernet gjennom media.”

”Manglende tilbakemeldinger fra barnevernet, for eksempel ”vi arbeider med saken”, ”vi har mottatt saken”, ”saksbehandler er”. Vi får aldri svar.”

”Følelse av for høy terskel for henvendelse. Dårlige tilbakemeldinger fra barneverntjenesten. Dårlig kunnskap om graden av bekymring for henvendelse. Dårlig oppfølging fra barneverntjenesten vedrørende barn som allerede er i barnehagen på vedtak.”

”Dårlig (manglende) oppfølging og samarbeid i tidligere saker. Stor utskiftning av personalet gjør at oppfølging blir vanskelig.”

Vi fant i kapittel 5 at 65 styrere opplyser at egen barnehage i perioden 2001-2003 har deltatt i ulike samarbeidsfora der også barnevernet har deltatt. En høyere andel av styrerne i de fire bydelene der det er opprettet faste bydelsvise samarbeidsfora, er enige i påstanden om at oppvekstetaten i bydelen har bidratt til å styrke samarbeidet mellom barnehagene og barnevernet i bydelen. Det er en klar sammenheng mellom barnehagens deltagelse i samarbeidsfora og styrers stillingstaking til denne påstanden. 66 % av de 65 styrerne som opplyste at de deltok i slikt fora i den aktuelle perioden, var enige i påstanden mot bare 17 % av de resterende styrerne.

Kommentarer fra styrerne vitner om at deltagelse i ulike samarbeidsfora der barnevernet også deltar har stor nytteverdi. Kommentarer vitner også om at det er lettere for styrerne å ta kontakt med barnevernet dersom de har etablert kjennskap til de ansatte i barnevernet gjennom ulike samarbeidsfora. Dette kan vi se i sammenheng med det vi fant i kapittel 5 om at en større andel av styrerne i de barnehagene som deltar i slike samarbeidsfora, har tatt muntlig kontakt med barnevernet for råd og veiledning i den aktuelle perioden. Ved å styrke kontakten kan barneverntjenesten bidra til at barnehagene sender rett type formelle meldinger, samt bidra til at barnehagene kan løse mindre alvorlige saker innad i barnehagene

Flesteparten av styrerne som deltar i faste samarbeidsfora, uttrykker tilfredshet med denne type fora. En styrer uttrykker følgende:

”Et viktig forum der barnehager møtes med andre faggrupper for å diskutere ulike problemstillinger rundt barn og familier. Møtene gir rom for å luften/ rydde opp i saker der barnehagen er bekymret og gir veiledning i hvordan barnehagen kan jobbe videre. Saker som tidligere har vært drøftet tas opp igjen i neste møte. Når en kjenner ansatte i barnevernet har en et kjent fjes å forholde seg til, og det er lettere å ta kontakt ved bekymringer.”

Noen få av styrerne i en av bydelene har pekt på at barnevernet det siste året ikke har prioritert å møte. En av styrerne sier det slik:

”Nytten er stor og viktig, men det forutsetter at alle møter. Siste året har ingen fra bydelens barnevern møtt fram.”

En styrer som arbeider i en av bydelene som ikke har etablert slikt fora tror at:

”De fleste barnehager vet for lite om hvordan barnevernet jobber, der er mangel på informasjon”

En ansatt i bydelsbarnevernet hadde også synspunkter på dette:

”Generelt tenker jeg at barnevernet og barnehagene er et spennende fora for samarbeid og tidlig oppfangning av problemer i familier. Min erfaring er at førskolelærere er veldig gode på observasjon av barn, og har veldig mye å tilføre barnevernet. Barnehagenes pedagogiske opplegg med for eksempel fokus på sosial kompetanse vil nok hjelpe en del barn, men kan ikke kompensere for uholdbare hjemmeforhold.”

6.3.5 Manglende samtykke fra foreldrene

Tabell 17 viser at fire styrere har valgt ikke å henvende seg til barnevernet på grunn av manglende samtykke fra foreldrene. Dersom dette gjaldt melding om behov for hjelpetiltak i henhold til barnevernloven § 4-4, er dette en relevant begrunnelse. Slik melding kan, som vi har sett, bare gis dersom foreldrene løser barnehagen fra taushetsplikten. Men dersom det gjaldt meldinger utløst av meldingsplikten i barnehageloven § 23, viser styrerne her en manglende kjennskap til regelverket, og det kan i så fall være tale om manglende overholdelse av den lovpålagte meldingsplikten.

6.4 Informantenes synspunkt på om barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn

Et naturlig spørsmål som melder seg etter gjennomgangen så langt, er om det er grunn til å anta at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn. Vi spurte de 144 styrerne og de 24 ansatte i barnevernet om dette, og presenterer svarfordelingen til de to informantgruppene i diagram 3:

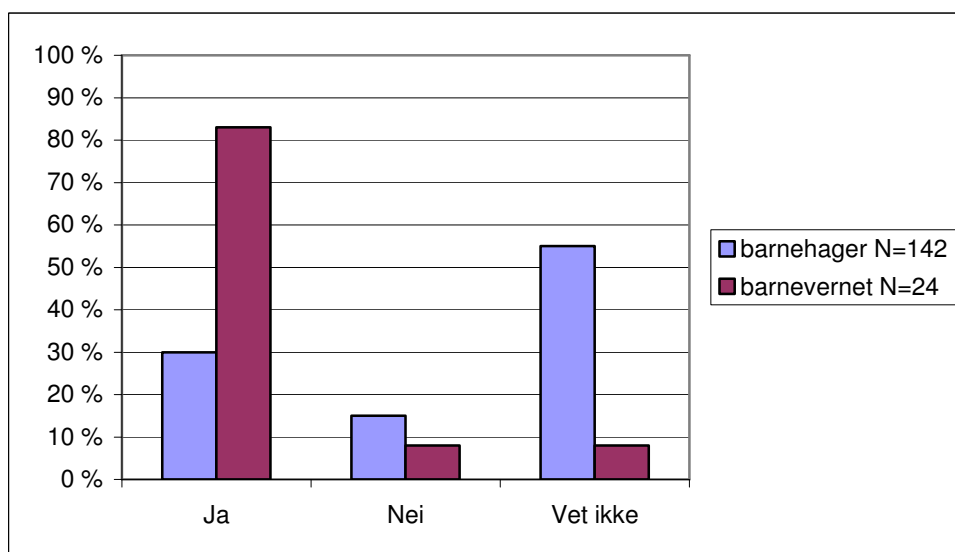

Diagram 3 Svarfordeling på spørsmålet om det er grunn til å tro at barnehagene i for liten grad henvendt seg til barnevernet ved bekymring for barn

Diagram 3 viser at barnehagestyrerne og barneverntjenesten ikke er samstemte i sine oppfatninger om dette spørsmålet. Vi fant her en klar forskjell mellom de to informantgruppene. En langt større andel av barnevernets ansatte enn av barnehagestyrerne mener at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn. Henholdsvis 83 % av de ansatte i barnevernet og 30 % av styrerne har svart ja på dette spørsmålet. Barneverntjenesten fremstår også som sikrere i sine antagelser enn barnehagestyrerne, kun 8 % har valgt vet ikke som svar- kategori på dette spørsmålet mot 55

% av barnehagestyrerne. 15 % av styrerne og 8 % av de ansatte i barnevernet har svart benektende på spørsmålet.⁴⁵

Ulikhet i svarfordeling mellom de to gruppene kan bety at de har ulik oppfatning av i hvilke tilfeller barnehagene skal eller kan henvende seg til barneverntjenesten. Dette vil bli nærmere belyst i neste kapittel.

En styrer har følgende synspunkt:

”Generelt så er det få bekymringsmeldinger fra både barnehage og skole, og det er forunderlig fordi vi har barna tett innpå oss over tid. Bekymringsmeldinger kommer gjerne fra annet hold. Kanskje barnevernet er høyterksel- tilbud, men at man mer kan snu dette og mer oppsøke barnevernet i samarbeid med foreldre mer som en hjelpeinstans (mer lavterskel).”

En barnevernansatt sier følgende:

”Håper at denne undersøkelsen kan bidra til at barneverntjenesten kan få meldinger i forhold til de barn som har behov for hjelpetiltak. Det er viktig for å få mulighet til å hjelpe barn/familien på et tidlig tidspunkt – slik at ikke skaden hos barnet blir for stor før hjelpen settes inn.”

6.5 Oppsummering

Det er styrernes utøvelse av skjønn som avgjør hvorvidt styrer finner det aktuelt å henvende seg til barneverntjenesten i situasjoner der de i større eller mindre grad opplever bekymring for barn etter § 23 i barnehageloven, eller tar initiativ til å melde hjelpebehov i henhold til § 4-4 i barnevernloven.

---

⁴⁵ Vi gjør i denne sammenheng oppmerksom på at informanten kan ha oppfattet begrepet henvendelser på ulik måte. Noen kan ha ment alle typer henvendelser, inklusive råd om ikke navngitte barn, mens andre kan ha ment formelle henvendelser i form av meldinger etter § 23 i barnehageloven eller etter § 4-4 i barnevernloven

Vårt datamateriale viser at 29 styrere i perioden 2001-2003 har unnlatt å henvende seg til barnevernet til tross for at de opplevde bekymring for barn. Usikkerhet i forhold til egne vurderinger og hensynet til samarbeidet med barnets foreldre synes å være det viktigste begrunnelsene for å ha latt være å melde sin bekymring. Vi finner også at barnehagenes negative erfaringer med barnevernet som problemløser og/eller ulik oppfatning internt i barnehagen har betydning for noen av styrerne.

Det at 29 styrere av ulike årsaker har unnlatt å henvende seg til barnevernet med sin bekymring, betyr ikke at disse styrerne ikke har henvendt seg til barnevernet i det hele tatt i perioden. 21 av disse 29 styrerne opplyser at de også har henvendt seg til barnevernet på ulike måter i samme periode. Henvendelsene kan gjelde andre barn.

Vårt datamateriale viser at 83 % av 24 informanter fra barnevernet og 30 % av 142 barnehagestyrere antar at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet med sin bekymring for barn.

7 ER DET GRUNN TIL Å ANTA AT BARNEHAGENE I FOR LITEN GRAD HENVENDER SEG TIL BARNEVERNET I SITUASJONER DER PERSONALET OPPLEVER BEKYMRING FOR BARN?

7.1 Innledning

Vi så i forrige kapittel at 30 % av 143 barnehagestyrere og 83 % av 24 ansatte i barnevernet antar at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn. I dette kapitlet belyser vi dette videre. I denne sammenheng presenterer og sammenligne vi de to informantgruppens vurderinger av bekymring⁴⁶ og handlingsvalg i tre tenkte situasjoner som forventes å frambringe ulik grad av bekymring for barn. Problemstillingen for dette kapitlet lyder slik:

Er det grunn til å anta at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet i situasjoner der personalet opplever bekymring for barn og at barnehagenes meldeplikt etter § 23 i barnehageloven ikke oppfylles? Barnehagestyrernes og barnevernets vurderinger av bekymring og handlingsvalg i forhold til casene Even, Lise og Mathilde.

Styrerne ble gjennom spørreskjemaundersøkelsen presentert for tre tenkte situasjoner, og de ble blant annet bedt om å gradere sin bekymring for de involverte barna Even, Lise og Mathilde. Våre informanter fra barnevernet ble bedt om å ta stilling til de samme tre situasjonsbeskrivelsene. De tre situasjonsbeskrivelsene er utformet på en slik måte at man kan forvente at de frembringer tre ulike nivå av bekymring hos informantene. Man forventer også at jo sterkere bekymring de tre situasjonsbeskrivelsen frambringer, jo mer aktuelt vil det være for informantene å henvende seg til barnevernet. I dette kapitlet presenterer og sammenligner vi de to informantgruppens vurderinger. En slik sammenligning vil vise om barnehagene og barnevernet har sammenfallende vurderinger i de tre situasjonene. Store avvik mellom de to instansenes vurderinger vil kunne gi indikasjoner om hvorvidt

---

⁴⁶ Jf. definisjoner på side 2 og 3

barnehagene er for tilbakeholdne med å henvende seg til barnevernet om barn som barnevernet mener de bør å få henvendelser om. Dette kan for eksempel være barn som barnevernet mener kan ha behov for ulike tiltak etter barnevernloven. Vi har også utarbeidet tre revisjonskriterier som styrenes svar til slutt vurderes opp mot.

7.2 Informantenes vurderingsgrunnlag

Som vi redegjorde for i kapittel 4, reguleres barnehagens henvendelser til barnevernet hovedsakelig av lov om barnehager av 6. juni 1975, lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 og forvaltningsloven av 10. februar 1967. Det er barnehagens personale som vurderer om den bekymring de føler for et barn kan sies å falle innenfor § 23 i barnehageloven og utløse meldeplikt til barnevernet. Det er også opp til personalet å vurdere om det foreligger en situasjon der det bør innhentes samtykke fra foreldrene i henhold til forvaltningslovens § 13 a nr. 1 for å søke om hjelpetiltak etter barnevernlovens § 4-4, eller for å be barnevernet om råd om ikke navngitte barn. Personalet må også avgjøre om de ønsker å kontakte barneverntjenesten om et ikke navngitt barn, jf forvaltningslovens § 13 a nr. 2. Det er opp til mottaker av henvendelsene (dvs barnevernets ansatte) å vurdere om henvendelsen gir grunnlag for å foreta undersøkelser og eventuelt sette i verk tiltak etter barnevernloven.⁴⁷

Dersom barnehagens personale opplever bekymring for et barn, må de altså benytte eget skjønn for:

1. å gradere denne bekymringen
2. vurdere om barneverntjenesten skal eller bør kontaktes
3. ta stilling til hvilken form henvendelsen skal ha
4. ta stilling til om det er nødvendig eller ønskelig å innhente samtykke fra barnets foreldrene.

---

⁴⁷ I følge barnevernslovens § 4-2 skal barnehagen skal snarest og innen en uke gjennomgå meldingen og vurdere om den skal følges opp med en undersøkelse.

7.3 Revisjonskriterier

Styrerne må på bakgrunn av det lov og rammeverk vi har redegjort for i kapittel 4 etter eget skjønn selv ta stilling til hvilken type henvendelse som er aktuell i det enkelte tilfelle. På bakgrunn av gjennomgangen av relevant lovverk i kapittel 4 har vi utarbeidet revisjonskriterier for i hvilke situasjoner en barnehagestyrer forventes å foreta, eller ikke å foreta en henvendelse til barnevernet. Tanken bak disse revisjonskriteriene er at jo sterkere bekymring en informant føler, jo sikrere er det at meldeplikten inntreffer.

1. Dersom en styrer opplever lav eller ingen bekymring for ett eller flere av barna de tre situasjonsbeskrivelsene omhandler, er det ikke aktuelt for styrer å foreta en formell henvendelse til barnevernet.
2. Dersom en styrer opplever en middels bekymring for ett eller flere av barna de tre barna situasjonsbeskrivelsen omhandler, **kan** styrer henvende seg til barnevernet. Dersom styrer i denne forbindelse vurderer at barnet kan ha behov for hjelpetiltak i henhold til § 4-4 i barnevernloven, kan styrer melde fra om dette til barnevernet. Ifølge forvaltningslovens bestemmelser må foreldrene i så fall samtykke til dette.
3. Dersom en styrer opplever en sterk bekymring for ett eller flere av de tre barna situasjonsbeskrivelsene omhandler, og styrer vurderer at denne bekymringen utløser meldeplikt i henhold til § 23 i barnehageloven, **skal** styrer henvende seg til barnevernet gjennom melding etter denne bestemmelse.

Uansett hvor sterk bekymring en styrer opplever for et barn, kan det i første omgang være aktuelt å foreta en muntlig henvendelse til barnevernet for å innhente råd og for å få veiledning om et ikke navngitt barn.

7.4 Metodisk framgangsmåte for å fange opp skjønsmessige vurderinger

For å fange opp informantenes skjønsmessige vurderinger av de tre situasjonsbeskrivelsene som dette kapittelet omhandler, har vi tatt i bruk en egen metodisk tilnærming som vi redegjør for her.

7.4.1 Tre situasjonsbeskrivelser

I spørreskjemaet som ble sendt ut til barnehagene og bydelsbarnevernet, ble det blant annet presentert tre tenkte situasjonsbeskrivelser (case) som vi ba samtlige av våre informanter om å ta stilling til. Situasjonsbeskrivelsene ble utformet av en psykolog som ikke har tilknytting til barnevernet eller barnehagesektoren. De tre situasjonsbeskrivelsene ble deretter sendt til en barnevernansatt med lang erfaring innenfor barnevernfeltet i tillegg til en med erfaring fra barnehagesektoren i andre fylker. Situasjonsbeskrivelsene ble der kommentert og supplert. De tre situasjonsbeskrivelsene er som følger:

Case 1: Even

Even er snart 5 år og har gått i barnehagen i 3 år. Han har 1 eldre søster på 8 år som også gikk i barnehagen. Mor og far er skilt og barna bor hos moren. Mor arbeider deltid i en bedrift, mens far er uføretrygdet og har vanlig samværsrett. Even er en ganske vanskelig gutt som kan være dominerende og utagerende i lek i barnehagen. Han takler dårlig at de voksne setter grenser for ham og at han ikke får viljen sin. Even er særlig utagerende etter å ha vært sammen med far i helgen. Han slår både de andre barna og de voksne når de prøver å snakke han til rette. De har også sett at han slår mor når hun skal hente han, og han kaller henne ”stygge ting.” Mor virker hjelpeløs i slike situasjoner, og sier ingenting til han. Personalet er usikker på om dette er fordi hun ikke vil ta konflikter når de ser på, eller om samspillet også er slik hjemme. Du har nevnt dette for mor, men hun mener at dette ikke er noe å bry seg om. Da far levte Even i barnehagen mandag morgen syntes du det luktet alkohol av far. Even var meget utagerende hele mandagen.

Case 2: Lise

Lise er 3 år og bor sammen med mor og far samt to halvbrødre på 12 og 14 år fra fars første ekteskap. Mor arbeider som selger og kan ha lange arbeidsdager. Lise har gått i barnehagen i 6 måneder og ser ut til å ha funnet seg til rette, selv om hun er beskjeden og stille av seg. Lise liker å leke i dukkekroken for seg selv eller med Mariann som er ett år eldre. De siste ukene har Lise blitt hentet sent i barnehagen. Lise har sagt at pappa skal flytte. Mor virker stresset og du har begynt å lure på om Lises foreldre/foresatte kan ha problemer i ekteskapet.

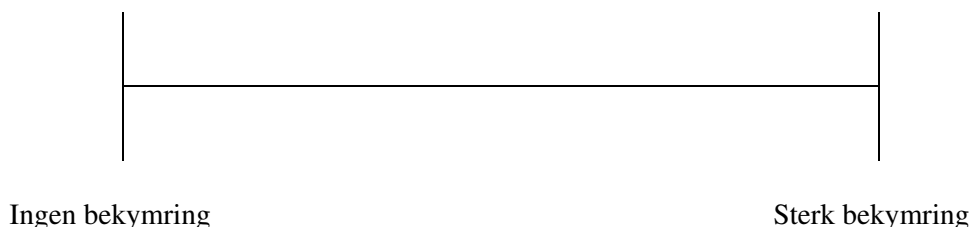
Case 3: Mathilde

Mathilde er 6 år og har gått i barnehagen i snart 4 år. Foreldre til Mathilde er skilt. Mathilde bor hos mor. Det siste året har Mathilde forandret seg fra å være en åpen og tillitsfull jente til å bli innadvendt og stille. Hun vil helst leke med dukker på dukkerommet. Personalet har lagt merke til at hun ofte ser ut til å gjenta bestemte mønster i leken, og du lurte på om dette gjenspeiler et mønster hjemmefra. For eksempel kan dukkene slå hverandre og kjeft voldsomt. Du har også merket at hun av og til kler av dukkene og du har av og til lurt på om leken har seksuelt innhold. I slike situasjoner har hun ”gjemt leken” ved å snu ryggen til og sitte i et hjørne. Barnehagen har nettopp fått vite at mor har giftet seg på nytt med Robin som hun traff i England for et års tid siden. Tirsdag denne uken klaget Mathilde over vondt i skulderen og dere oppdaget blåmerker på Mathildes høyre overarm. Mathilde sa at Robin var streng og hadde holdt henne fast. Mathilde begynte å gråte da hun hadde fortalt dette. Mathilde har det siste halve året virket generelt ustelt, det lukter vondt av henne, og hun går i de samme klærne hele uken. I det siste har hun begynt å tisse på seg om dagen. Matlysten er dårlig, hun er trett og sovner ofte midt på dagen.

7.4.1.1 Måling av informantenes bekymring

Etter at våre informanter hadde lest det enkelte case, ba vi dem om å angi sin bekymring for det barnet som det enkelte case omhandlet ved å krysse av på en visuell analog skala (VAS).⁴⁸ VAS er mye brukt for å måle uklare subjektive forhold slik som smerte, tretthet, depresjon osv. Vi fant at en slik skala var hensiktsmessig for å måle våre informanters bekymring for det barnet som omtales i den enkelte situasjonsbeskrivelse. Vi valgte denne tilnærmingen fordi den enkelte informants bekymring baseres på individuelle vurderinger som det ellers er vanskelig å måle.

Skalaen er nøyaktig 100 mm lang og startpunktet (nullpunktet) ble definert som ”ingen bekymring,” mens stoppunktet (hundrepunktet) ble definert som ”sterk bekymring.” Bruken av skalaen ble i spørreskjemaet forklart for våre informanter før skalaen ble presentert. Kun to av informantene fra barnehagene og ingen av våre informanter fra barnevernet lot være å krysse av på skalaene. Dette tyder på at informantene ikke har hatt problemer med å forstå hvordan de skulle gå fram for å angi grad av bekymring. Skalaen vi har brukt ser slik ut:

7.4.1.2 Informantenes håndtering av sin bekymring

Etter at styrene hadde gitt uttrykk for sin bekymring, ble de bedt om å ta stilling til hvorvidt *de ville* ha henvendt seg til barnevernet om barnet i den enkelte situasjonen. De ansatte i barnevernet ble bedt om å svare på hvorvidt de mente at barnehagestyrene *burde* henvende seg til barnevernet i den enkelte situasjon. Informantene fikk deretter to oppfølgingsspørsmål der de ble bedt om å redegjøre for videre handling ved å krysse av for det mest aktuelle alternativet blant flere. Målsettingen vår var å finne ut hva de ville ha prioritert som første valg. Dette kan ha vært vanskelig for våre informanter fordi det i slike situasjoner kan være

---

⁴⁸ For mer om denne metoden, se feks Parkin, D. and Delvin, N.
http://www.eurogol.org/meetings/meeting2003/meeting_2003-01.pdf

aktuelt å foreta flere handlinger parallelt. I spørreskjemaet ble det derfor også utarbeidet et kommentarfelt til hvert case der styrerne⁴⁹ fikk muligheten til å skrive med egne ord hvordan de ville gått fram i den enkelte situasjon.

Noen av våre informanter har hatt problemer med å velge kun ett alternativ og har krysset av for flere. Da vi ikke ønsker å utelate svarene fra disse informantene har vi valgt å registrere deres svar i en egen kategori "*Har valgt flere svaralternativer.*" Vi har deretter foretatt en manuell opptelling og gruppering av hvilke ulike svar informantene krysset av for.

7.4.1.3 Informantenes vurdering av realismen i situasjonsbeskrivelsene

I tillegg til at vi fikk utarbeidet de tre situasjonsbeskrivelsene i samarbeid med profesjonelle fagfolk, ba vi våre informanter vurdere realismen i den enkelte situasjonsbeskrivelse. Vi stilte dem spørsmålet: "*Mener du at de tre situasjonsbeskrivelsene er mulige situasjoner som kan gjenspeile barnehagens hverdag?*" Vi ga informantene tre svaralternativ: ja, nei og vet ikke.

- I case 1 om Even svarte 97 % av styrerne og 96 % av de barnevernansatte bekreftende
- I case 2 om Lise svarte 98 % av styrerne og 100 % av de barnevernansatte bekreftende
- I case 3 om Mathilde svarte 88 % av styrerne og 96 % av de barnevernansatte bekreftende

Den høye andelen av informanter som har svart ja på disse spørsmålene viser at våre informanter oppfatter situasjonsbeskrivelsene som realistiske, dvs som mulige situasjoner som kan gjenspeile barnehagens hverdag. Svarene kan derfor være egnet til å kaste lys over hvordan informanten ville ha handlet i en parallell situasjon.

---

⁴⁹ De ansatte i barnevernet ble ikke gitt mulighet til å skrive med egne ord hvordan de ville ha gått fram i det enkelte case i et eget kommentarfelt, men stod fritt til å gi kommentarer til det enkelte spørsmål på baksiden av spørreskjemaet.

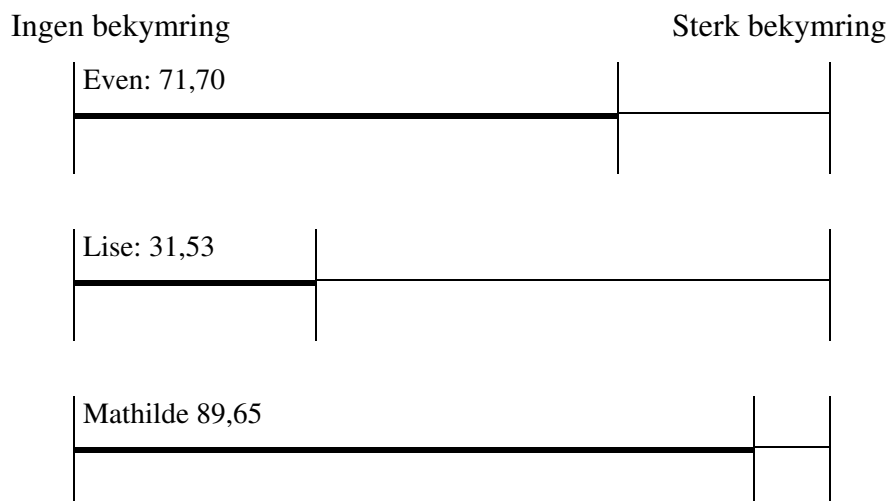
7.5 Presentasjon av innsamlede data

Vi presenterer våre funn etter følgende struktur :

- Informantenes bekymring for Even, Lise og Mathilde
- Variasjoner i styrernes bekymring for Even, Lise og Mathilde⁵⁰
- Om informantene har funnet det aktuelt å henvende seg til barnevernet om Even, Lise og Mathilde
- Hvilken type henvendelser informantene finner aktuelle
- Informantenes alternative handlingsforslag
- Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere de tre situasjonsbeskrivelsene

7.5.1 Informantenes bekymring for Even, Lise og Mathilde

Vi ba først våre informanter angi sin grad av bekymring for Even, Lise og Mathilde ved å krysse av på den analoge visuelle skalaen som fulgte hver situasjonsbeskrivelse. Vi framstiller informantenes gjennomsnittlige grad av bekymring på de analoge skalaene nedenfor, og begynner med **barnehagestyrernes** gjennomsnittlige bekymring for Even, Lise og Mathilde:

---

⁵⁰ Når det gjelder punkt b finner vi det ikke riktig å fokusere på den bydelvise gjennomsnittlige bekymringen til informantgruppen fra barnevernet. Dette fordi kun tre ansatte i det enkelte barnevern er blitt bedt om å besvare spørreskjemaet.

Vi framstiller også **de ansatte i barnevernets** gjennomsnittlige bekymring for Even, Lise og Mathilde:

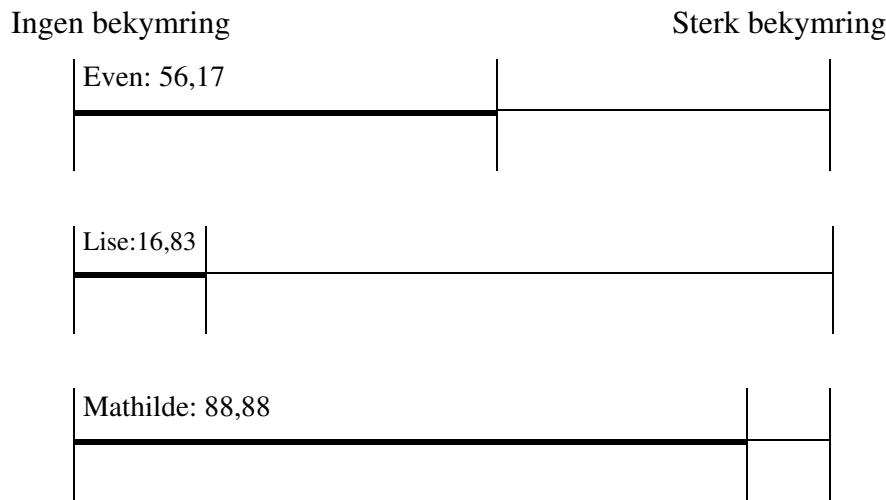
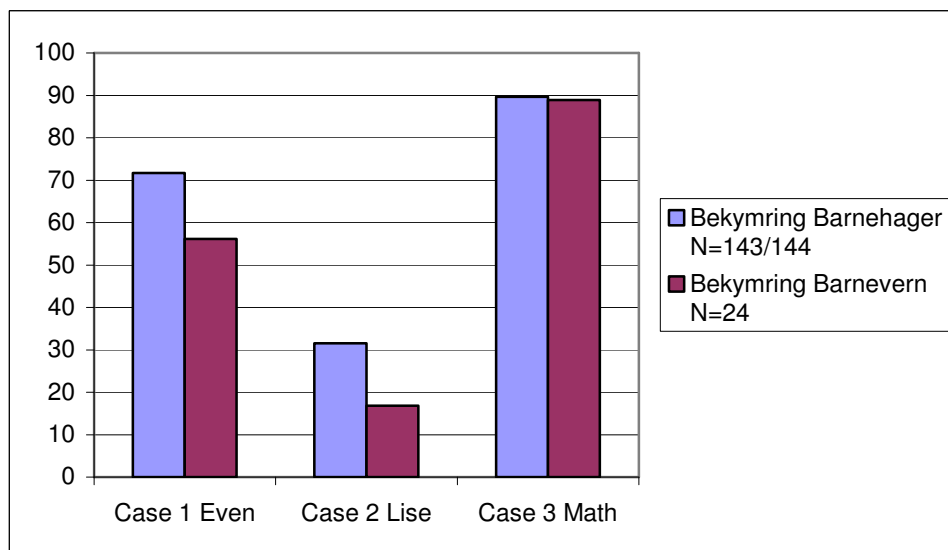

Diagram 4 framstiller de to informantgruppenes gjennomsnittlige bekymring

Diagram 4: Informantenes gjennomsnittlige bekymring for Even, Lise og Mathilde

Diagram 4 viser at både barnehagestyrerne og bydelsbarnevernets ansatte har rangert historien om Mathilde som den mest bekymringsfulle, deretter historien om Even og til slutt historien om Lise.

7.5.2 Variasjoner i styrernes bekymring for Even, Lise og Mathilde

Vi ønsket å kartlegge de individuelle og gjennomsnittlige variasjoner i bekymring styrerne ga uttrykk for når det gjelder Even, Lise og Mathilde. Barnehagestyrernes angivelse av bekymring fordeler seg slik bydelsvis:

Case 1 Even

Bydel	Gjennomsnittlig bekymring i bydelen	Lavest angitte bekymring i bydelen	Høyest angitte bekymring i bydelen	Antall
Arna	66	44	83	6
Bergenhus	67	33	97	23
Fana	76	48	98	19
Fyllingsdalen	70	35	100	23
Laksevåg	69	45	100	21
Ytrebygda	77	57	97	11
Årstad	77	27	100	20
Åsane	72	40	89	20
Samlet for kommunen	72	27	100	143

Tabell 20: Case 1 Registrering av styrernes bekymring for Even. Bydelsvis fordeling, og for kommunen samlet

Tabell 20 viser at styrernes gjennomsnittlig bekymring for Even er 72 på den visuelle analoge skalaen. Vi ser at styrerne i Arna bydel uttrykker lavest *gjennomsnittlig bekymring* for Even mens styrerne i Ytrebygda bydel uttrykker høyest *gjennomsnittlig bekymring*. Forskjellen i styrernes gjennomsnittlig bekymring er 11. Det er størst sprik i styrernes gjennomsnittlige bekymring i bydelene Årstad og Fyllingsdalen.

Vi ser også av tabellen at den laveste *individuelle bekymring* for Even som er registrerte er 27 på den visuelle analoge skalaen, mens den høyeste individuelle bekymring som er registrert er 100. Forskjellen mellom lavest og høyest angivelse av bekymring er her 73. Vi ser videre av tabellen at den laveste individuelle bekymringen for Even som er registrert er uttrykt av en styrer i Årstad bydel, og at det finnes styrere i 3 bydeler, deriblant Årstad, som har vurdert sin bekymring for Even til 100.

Case 2 Lise

Bydel	Gjennomsnittlig bekymring i bydelen	Lavest angitte bekymring i bydelen	Høyest angitte bekymring i bydelen	Antall
Arna	37	2	69	6
Bergenshus	34	8	56	23
Fana	36	14	67	20
Fyllingsdalen	29	6	61	23
Laksevåg	29	2	64	21
Ytrebygda	24	1	76	11
Årstad	37	10	78	19
Åsane	28	3	55	20
Samlet for kommunen	32	1	78	143

Tabell 21: Case 2 Registrering av styrernes bekymring for Lise. Bydelsvis fordeling og for kommunen samlet

Tabellen viser at styrernes gjennomsnittlig bekymring for Lise er 32 på den visuelle analoge skalaen. Vi ser at styrerne i Ytrebygda bydel uttrykker den laveste *gjennomsnittlige bekymring* for Lise, mens styrerne i Årstad bydel uttrykker den høyeste *gjennomsnittlige bekymring*. Forskjellen mellom styrernes gjennomsnittlige angivelse av bekymring er her på 13. Det er størst sprik i styrernes gjennomsnittlige bekymring i Arna.

Vi ser også av tabellen at den laveste *individuelle bekymringen* for Lise som er registrert er 1 på den visuelle analoge skalaen, mens den høyeste individuelle bekymringen som er registrert er 78. Forskjellen mellom styrernes høyeste og laveste angivelse av bekymring er her 77. Vi ser videre av tabellen at den laveste angivelse av individuell bekymring for Lise er uttrykt av en styrer i Ytrebygda bydel mens den høyeste angivelse av individuell bekymring er gitt av en styrer i en barnehage i Årstad bydel.

Case 3 Mathilde

Bydel	Gjennomsnittlig bekymring i bydelen	Lavest angitte bekymring i bydelen	Høyest angitte bekymring i bydelen	Antall
Arna	94	83	100	6
Bergenuhus	86	67	100	23
Fana	90	71	99	20
Fyllingsdalen	92	73	100	23
Laksevåg	90	74	99	21
Ytrebygda	93	81	100	11
Årstad	91	58	100	20
Åsane	88	65	99	20
Samlet for kommunen	90	58	100	144

Tabell 22 Case 3 Registrering av styrernes bekymring for Mathilde. Bydelsvis fordeling og for kommunen samlet

Tabellen viser at styrernes gjennomsnittlige bekymring for Mathilde er 90 på den visuelle analoge skalaen. Vi ser av tabellen at styrerne i Bergenuhus bydel uttrykker den laveste *gjennomsnittlige bekymring* for Mathilde, mens styrerne i Arna bydel uttrykker den høyeste gjennomsnittlige bekymring. Forskjellen mellom styrernes gjennomsnittlige angivelse av bekymring er her 8. Det er størst sprik i gjennomsnittlig bekymring mellom styrerne i Årstad bydel.

Vi ser også av tabellen at den laveste *individuelle bekymringen* for Mathilde som er registrert er 58 på den visuelle analoge skalaen, mens den høyeste individuelle bekymringen som er registrert er 100. Forskjellen mellom den laveste og den høyeste angivelse av bekymring er her 42. Vi ser videre av tabellen at den laveste individuelle bekymringen for Mathilde som er registrert er uttrykt av en styrer i Årstad bydel mens det finnes styrere i hele 5 bydeler som har vurdert sin bekymring for Mathilde til 100.

7.5.3 Om informantene har funnet det aktuelt å henvende seg til barnevernet om Even, Lise og Mathilde

Vi ønsket å finne ut hvordan barnehagestyrerne i Bergen ville håndtere sin bekymring for Even, Lise og Mathilde. Vi ba dem derfor ta stilling til om de ville ha henvendt seg til barneverntjenesten i den enkelte situasjon. Vi ba også de ansatte i barnevernet om å ta stilling til om de mente at styrer i barnehagen burde henvende seg til barnevernet om barnet. Informantenes svar framstilles i tabell 23:

	<i>Case 1 Even</i>		<i>Case 2 Lise</i>		<i>Case 3 Mathilde</i>	
	Barnehager N=143	Barnevern N=24	Barnehager N=144	Barnevern N=24	Barnehager N=144	Barnevern N=24
Ja	57 %	83 %	0 %	4 %	91 %	100 %
Nei	33 %	17 %	98 %	96 %	5 %	0 %
Vet ikke	11 %	0 %	2 %	0 %	4 %	0 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 23 Andelen av informanter som finner det aktuelt å henvende seg til barnevernet om Even, Lise og Mathilde.

Tabellen viser at 57 % av barnehagestyrerne og 83 % av de ansatte i barnevernet mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Even i case 1. Tabellen viser videre at ingen av styrerne mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Lisa, og 93 % av de ansatte i barnevernet er enige i dette. Alle de barnevernansatte og 91 % av styrerne mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Mathilde.

Ingen av de ansatte i barnevernet har valgt svarkategorien vet ikke, mens henholdsvis 11 %, 2 % og 4 % av styrene har valgt denne svarkategorien i case 1, 2 og 3.⁵¹

Vi framstiller de to informantgruppens svar på spørsmålet grafisk i diagrammene under:

---

⁵¹ Når det gjelder case 1 så har også en av styrerne unnlatt å svare på spørsmålet

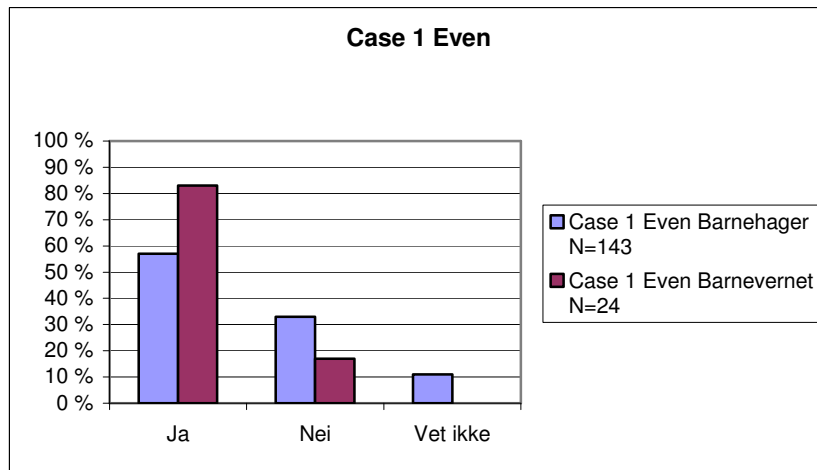

Diagram 5: Om informantene mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Even

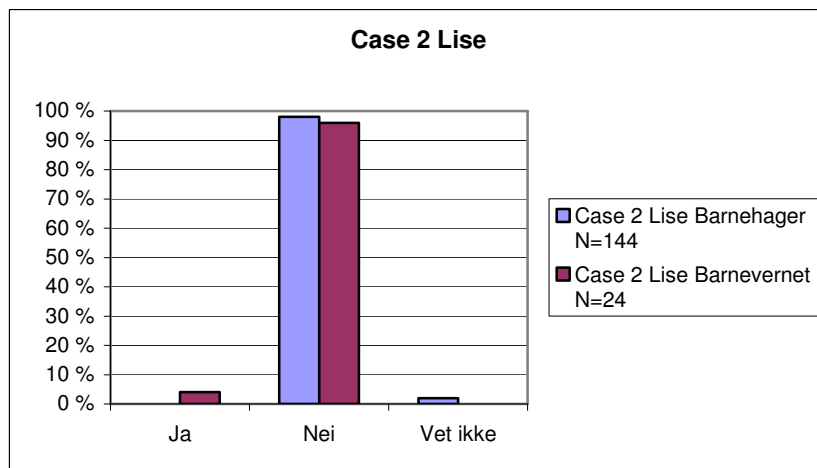

Diagram 6: Om informantene mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Lise

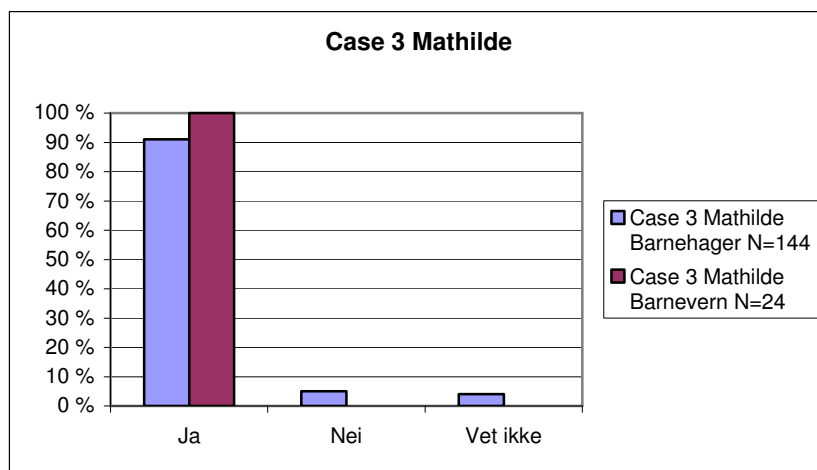

Diagram 7: Om informantene mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om Mathilde

7.5.4 Hvilken type henvendelser informantene finner aktuelle

De av styrerne som ville ha henvendt seg til barnevernet om barnet, ble bedt om å redegjøre for hvilken type henvendelse de ville ha gjort. De barnevernansatte som mente at styrerne burde henvende seg til barnevernet om barnet, ble bedt om å redegjøre for hvilken type henvendelse de fant mest aktuell.

- I case 1 om Even gjelder dette 81 av styrerne og 20 av de ansatte i barneverntjenesten.
- I case 2 om Lise gjelder dette 1 ansatt i barneverntjenesten.
- I case 3 om Mathilde gjelder dette 131 styrere og samtlige 24 ansatte i barneverntjenesten.

Informantene fikk følgende fire svaralternativ:

- Innhentet råd fra barnevernet anonymt
- Sende melding uavhengig av samtykke (dvs. melding etter § 23 i barnehageloven)
- Sende melding kun ved samtykke fra foreldrene (dvs. melding etter § 4-4 i barnevernloven).
- Annen type henvendelse, nevnt

Tabell 24 presenterer informantenes svar vedrørende Even og Mathilde. Vi har utelatt Lise fra tabellen siden kun en av informantene mente at det kunne være aktuelt å henvende seg til barnevernet om hennes situasjon.

<i>Henvendelsesform</i>	<i>Case 1 Even</i>		<i>Case 3 Mathilde</i>	
	Barnehager N=81	Barnevern N=20	Barnehager N=131	Barnevern N=24
Innhente råd anonymt	85 %	50 %	39 %	0 %
Melding etter § 23 i barnehagelov	7 %	25 %	44 %	79 %
Melding etter § 4-4 i barnevernlov	0 %	15 %	1 %	0 %

	<i>Case 1 Even</i>		<i>Case 3 Mathilde</i>	
Annen type henvendelse	3 %	0 %	2 %	13 %
Har valgt flere svaralternativer ⁵²	5 %	10 %	15 %	8 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 24: Hvilken type henvendelser til barnevernet våre informanter har funnet aktuelle når det gjelder Even og Mathilde

Case 1- Even

Når det gjelder case 1 om Even, fant vi at 57 % av de 143 styrerne (dvs 81 styrere) ville ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring. 85 % av disse 81 styrerne ville ha gjort dette via en anonym henvendelse til barnevernet for å be om råd, 7 % ville ha sendt melding etter § 23 i barnehageloven uavhengig av samtykke fra foreldrene, 5 % har valgt flere svaralternativ⁵³ mens 3 % ville ha foretatt en annen type henvendelse. Ingen av styrerne fant det aktuelt å sende melding om behov for hjelpetiltak på bakgrunn av § 4-4 i barnevernloven.

Vi fant også at 83 % av de 24 informantene fra barneverntjenesten (dvs 20 barnevernansatte) mener at styrer burde ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring for Even. 50 % av disse informantene mener at styrer burde ha gjort dette via en anonym henvendelse til barnevernet for å be om råd, 25 % av informantene mener styrer burde ha sendt melding etter § 23 i barnehageloven uavhengig av samtykke, mens 15 % av informantene mener at styrer burde ha innhentet samtykke fra foreldrene før melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven ble formidlet. Vi fant at 10 % av informantene har hatt problemer med å ta stilling til dette spørsmålet og derfor krysset av for flere svaralternativ.

Svarfordelingen mellom de to informantgrupper framkommer i diagram 8:

⁵² Vi har valgt i framstille prosentandelen av informantene som har krysset av for flere alternativer i en egen rubrikk i diagrammet.

⁵³ Fire styrere har her foretatt totalt åtte avkryssinger. Fire av de åtte styrerne ville ha innhentet råd fra barnevernet anonymt, to av de åtte styrerne ville ha sendt melding uavhengig av samtykke, en av styrerne ville ha sendt melding ved samtykke og en av styrerne ville ha foretatt annen type henvendelse.

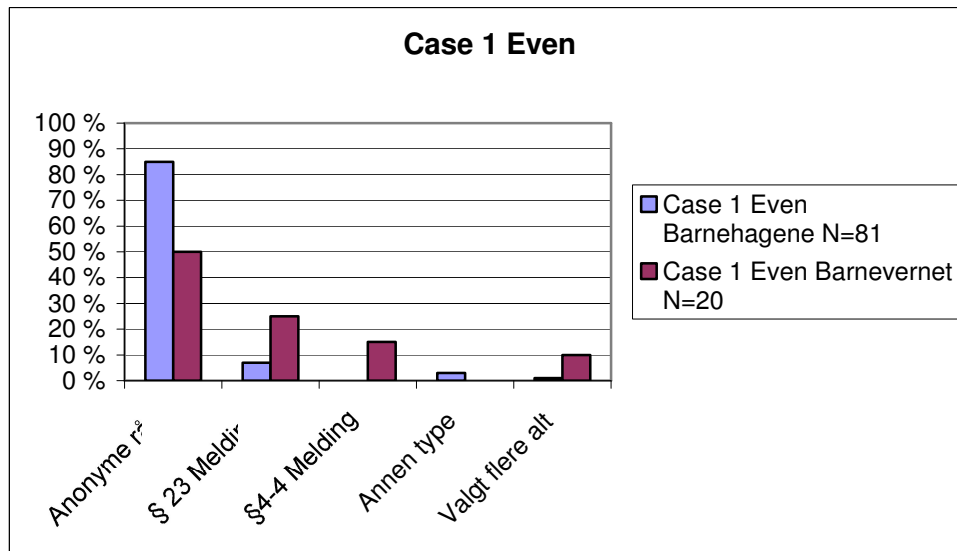

Diagram 8: Hvilke type henvendelse til barnevernet informantene har funnet aktuelle mht Even

Når det gjelder Even i case 1 er det her gjort rede for at det muligens luktet alkohol av far da han leverte Even i barnehagen. Vi ser av styrernes kommentarer i spørreskjemaene at dette var avgjørende for at noen av dem ville gå videre med saken. Enkelte ville ha snakket med far direkte eller tatt hendelsen opp med mor og far sammen. Andre ville ha loggført hendelsen og sett om dette gjentok seg. En av styrerne med svært lang praksis fra barnehagesektoren, er opptatt av at flere barn eller foreldre burde ha vært meldt til barnevernet, men ville ikke selv ha henvendt seg til denne instansen i noen av de tre tilfellene. Vedkommende ville ha sett saken an i case 1, og uttrykker seg slik:

”Alkohol har alltid vært et problem, men det er sjelden at barn blir tatt fra familien pga dette. Ville ha snakket med mor ofte og fått henne trygg, slik at vi får et åpent forhold. Ville også ha snakket med far og hørt hvordan det hadde vært i helgen. Regner med å ha kontakt med far når han henter/bringer. Alle barn kan være sinte/aggressive uten spesielle situasjoner i hjemmet.”

En av informantene som ville ha henvendt seg til barnevernet om Even i case 1 ved å sende melding uavhengig av samtykke fra foreldrene skriver følgende:

”Tatt kontakt med mor, lagt fram situasjonen slik den ser ut fra bhg`s side. Sagt at jeg ville melde saken, og forklart henne hva barnevernet kunne hjelpe henne med (for

eksempel veiledning i å håndtere konflikt med barnet). Jeg ville også hatt en samtale med far , og sagt at jeg ville melde saken.”

Case 2 – Lise

Når det gjelder Lise i case 2, fant vi at ingen av de 144 styrerne i barnehagene ville ha henvendt seg til barneverntjenesten om Lises situasjon. En av de 24 informantene i barneverntjenesten mener styrer burde ha gjort dette, og da gjennom en anonym henvendelse til barneverntjenesten.

En av styrerne som verken ville ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring for Lise eller ville ha foretatt seg noe på det nåværende tidspunkt, uttaler følgende:

”Observert barnet, men er ikke bekymret foreløpig. Deres ekteskap har ikke barnehagen noe med.”

En annen styrer åpner for at det på et senere tidspunkt kan være aktuelt å kontakte barnevernet om Lise:

”Innkalle til foreldresamtale - prøve å gi råd til foreldrene om hvordan barn opplever slike kriser. Gi barnet ekstra støtte – ved forverring/eller ingen forbedring av saken => søke hjelp hos barnevernet.”

Case 3 – Mathilde

Når det gjelder case 3 fant vi at 91 % av 144 styrere (dvs 131 styrere) ville ha henvendt seg til barnevernet om sin bekymring for Mathilde. Vi fant at 39 % av disse styrerne ville ha innhentet råd fra barnevernet anonymt, 44 % av styrerne ville ha sendt melding etter § 23 i barnehageloven uavhengig av samtykke, 1 % ville ha sendt melding om behov for hjelpetiltak etter samtykke fra foreldrene, 2 % ville ha foretatt en annen type henvendelse og 15 %⁵⁴ har krysset av for flere svaralternativer.

---

⁵⁴ 20 styrer har her foretatt totalt 42 avkryssinger. Samtlige av de 20 styrerne ville ha innhentet råd fra barnevernet anonymt, mens 18 av de 20 styrere ville sendt melding uavhengig av samtykke fra foreldrene, tre av de 20 styrerne ville ha sendt melding ved samtykke mens en av styrerne ville ha foretatt annen type henvendelse.

Samtlige av de 24 ansatte i barneverntjenesten mente at styrerne i dette tilfellet burde ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring. 79 % av disse informantene mente at styrer burde ha sendt melding etter § 23 i barnehageloven uavhengig av samtykke fra foreldrene, 13 % av informantene mente at styrer i dette tilfellet burde ha foretatt en annen type henvendelse, mens 8 % av informantene har krysset av for flere svaralternativer. Ingen av disse informantene fra barnevernet mente at det å innhente råd fra barnevernet eller det å sende melding om behov for hjelpetiltak kun ved samtykke fra foreldrene som aktuelt alternativer. De to informantgruppenes svarfordeling framkommer i diagram 9:

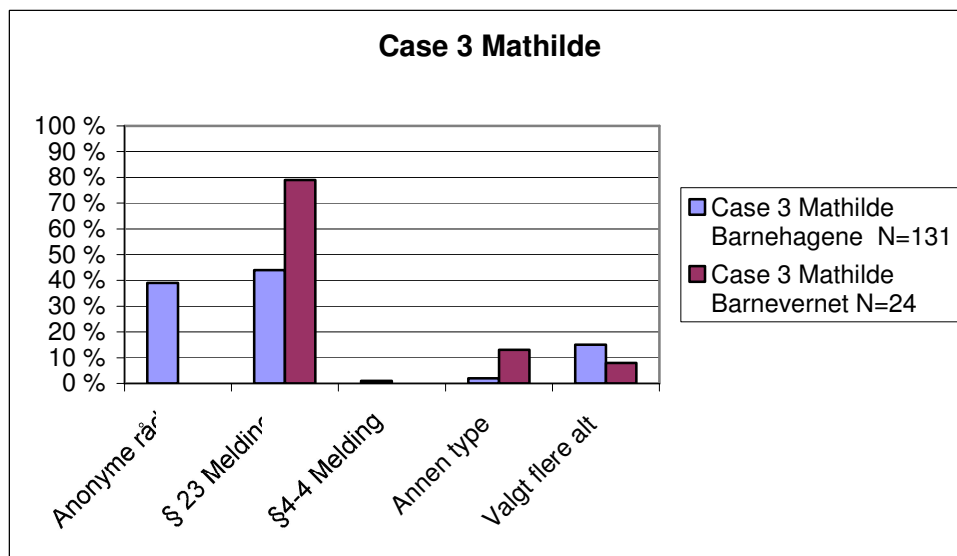

Diagram 9: Hvilken type henvendelser til barnevernet informantene har funnet aktuelle mht. Mathilde

En av styrerne uttrykker følgende om Mathilde i case 3:

”Her ville jeg vært svært bekymret for Mathilde, men jeg ville likevel ha søkt råd anonymt hos barnevernet først => fått noen tilbakemeldinger på hvordan jeg skulle gått fram. Tiltak må foretas fortest mulig.”

En annen kommenterer Mathildes situasjon slik:

”Ville nok også her ta samtale med mor før melding til barnevernet. Poengtere sterk bekymring for barnet og forklart vår plikt til å melde fra. I dette caset var det en liten antydning til mulig seksuelt overgrep. Dersom mistanken om det var sterk ville jeg

selyfølgelig om nødvendig meldt fra uten info. til mor. Men erfaringen min er at mødre samarbeider dersom slik mistanke oppstår.”

7.5.5 Informantenes alternative handlingsforslag

De av styrerne som *ikke ville ha henvendt seg til barnevernet* eller som *var usikker* på om de ville ha gjort dette, ble bedt om å gjøre rede for hva de da ville ha gjort istedenfor. Informantene fra barnevernet ble på samme måte bedt om å gjøre rede for hva de mente styrer *heller burde gjøre*.

- I case 1 om Even gjelder dette 62 av styrerne og 4 av de ansatte i bydelsbarnevernet
- I case 2 om Lise gjelder dette samtlige styrere og 23 barnevernansatte
- I case 3 om Mathilde gjelder dette 13 av styrerne, men ingen av de barnevernansatte

Informantene fikk følgende fem svaralternativer:

- Intet på det nåværende tidspunkt
- Tatt saken opp med barnets foreldre
- Tatt kontakt med helsestasjon
- Tatt kontakt med PPT
- Tatt kontakt med andre, nevnt

Case 1- Even

Når det gjelder case 1 om Even, fant vi at 43 % av de 144 styrere (dvs 62 styrere) ikke ville ha henvendt seg til barnevernet om Even, eller var usikker på om de ville ha gjort dette. 61 av disse styrerne redegjorde for hva de heller ville ha gjort:

- 59 % av disse styrerne svarte at de ville ha tatt saken opp med barnets foresatte.
- 2 % ville ha tatt kontakt med helsestasjonen,
- 2 % ville ha tatt kontakt med PPT,
- 5 % ville ha tatt kontakt med andre
- 33 % av de 61 styrerne har valgt flere svaralternativ.⁵⁵

---

⁵⁵ 20 styrere har her foretatt 43 avkryssinger. 18 av disse styrerne ville ha tatt saken opp med barnets foreldre,

Vi fant at 16 % av de 24 de ansatte i barneverntjenesten (dvs 4 barnevernansatte) mente at styrer i dette tilfellet ikke burde kontakte barnevernet eller var usikre på dette. Alle disse fire informantene svarte at de ville ha tatt saken opp med barnets foresatte.⁵⁶

Noen av styrerne pekte i egne kommentarer på at foreldresamtaler er egnet for å gi foreldrene opplysninger om hvilken hjelp barnehagen eller andre hjelpeinstanser kan tilby. Styrerne opplyser at de i slike tilfeller kan oppfordre foreldrene selv til å ta kontakt med barnevernet, eller få deres samtykke til å kontakte barnevernet. En av styrerne som ikke ville ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring for Even i case 1, men tatt saken opp med barnets foresatte hadde følgende kommentarer:

”Jeg ville ikke ha kontaktet barnevernet umiddelbart. Først ville jeg tatt saken opp med foresatte. Dersom problemet ble benektet ville jeg kontakte barnev. Dersom de innså problemet ville jeg oppfordret til å kontakte barnev. for å få hjelp.”

Case 2 – Lise

Når det gjelder case 2 om Lisa, fant vi at ingen av de 144 styrerne ville ha henvendt seg til barnevernet om Lise.

- 78 % av disse styrerne ville heller ha tatt saken opp med Lisas foreldre,
- 15 % av styrerne mener at de ikke ville ha foretatt seg noe på dette tidspunkt,
- 1 % ville ha tatt kontakt med andre faginstanser,
- 6 % av styrerne⁵⁷ har valgt flere svaralternativer.

Vi fant også at 23 av de 24 ansatte i barnevernet mente at styrer ikke burde henvende seg til barneverntjenesten om Lisa:

- 13 % av disse 23 informantene mener at styrerne ikke bør gjøre noe på det nåværende tidspunkt
- 87 % mener at styrer bør ta sin bekymring opp med foreldrene.

---

14 av styrerne ville ha tatt kontakt med PPT, mens 11 av styrerne har krysset av for de øvrige svaralternativer.
⁵⁶ Da kun fire ansatte fra barnevernet her har svart er det vanskelig å sammenligne disse to informantgruppene.

Vi framstiller heller ikke svarene grafisk

⁵⁷ Ni av styrerne har her foretatt 19 avkryssinger. Åtte av disse styrerne ville blant annet ha tatt saken opp med barnets foreldre, fire av styrerne ville ikke ha foretatt seg noe på det nåværende tidspunkt, tre av styrere ville ha tatt kontakt med helsestasjonen, mens to ville ha kontaktet PPT og to ville ha tatt kontakt med andre.

Case 3- Mathilde

Når det gjelder case 3 om Mathilde, fant vi at 9 % av de 144 styrerne (dvs 13 styrere) ikke ville ha henvendt seg til barnevernet om Mathilde eller var usikre på om de ville ha gjort dette. Av disse 13 styrerne ville

- 9 styrere tatt saken opp med foreldrene,
- 1 styrer tatt saken opp med helsestasjonen
- 3 styrere ha valgt flere svaralternativer⁵⁸

Alle de 24 ansatte i barneverntjenesten mente at styrerne i dette tilfellet burde ha henvendt seg til barneverntjenesten, og ingen av dem har derfor funnet grunn for å ta stilling til de ulike svaralternativer.

To av styrerne som ikke ville ha henvendt seg til barnevernet i noen av de tre situasjonene begrunner dette valget slik:

”har for lang tilbake hatt flere dårlige erfaringer med barnevernet. Har fått bedre råd, støtte og veiledning av PPT. Dette er veldig personavhengig.”

”Dialog med foreldre alltid viktig. Vegrer oss m.å ta kontakt med bv.tjenesten da vår erfaring er at det er liten hjelp å få der. De har det for travelt. Det skjer aldri noe – vi får i hvert fall aldri tilbakemeldinger på meldingene våre. Det blir for frustrerende.”

7.5.6 Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere de tre situasjonsbeskrivelsene

Vi var interessert i å få kjennskap til hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere grad av bekymring for Even, Lise og Mathilde. Vi ba derfor informantene om å ta stilling til dette. Samtlige av de 24 informantene fra barnevernet har besvart spørsmålet, mens mellom 6 og 9 av styrerne har unnlatt å svare.⁵⁹ Vi fremstiller informantenes svar i tabell 25:

---

⁵⁸ 3 styrere har her foretatt 8 avkryssinger. Ingen har valgt svaralternativet ”ville ikke ha foretatt meg noe på det nåværende tidspunkt”, mens to styrere har krysset av for hvert av de andre fire svaralternativer.

⁵⁹ N vil derfor variere i den tabellmessige framstillingen

	Case 1- Even		Case 2- Lise		Case 3- Mathilde	
	<i>Barnehager</i> N=138	Barnevern N=24	<i>Barnehager</i> N=135	Barnevern N=24	<i>Barnehager</i> N=135	Barnevern N=24
Vanskelig ⁶⁰	35 %	17 %	22 %	4 %	19 %	4 %
Verken eller	17 %	21 %	22 %	13 %	10 %	
Lett	49 %	63 %	56 %	83 %	72 %	96 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 25 Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere bekymring for Even, Lise og Mathilde

Når det gjelder å vurdere bekymring ser vi av tabellen at styrerne oppfatter case 1 om Even å være mest problematisk å ta stilling til, og case 3 om Mathilde som en situasjon det er lettest å ta stilling til. Informantene fra barneverntjenesten er av samme oppfatning.

Vi framstiller informantenes svar grafisk i de neste tre diagrammer:

---

⁶⁰ Vi har slått sammen svarkategoriene ”svært vanskelig” og ”vanskelig” til ”vanskelig” og ”svært lett” og ”lett” til ”lett.”

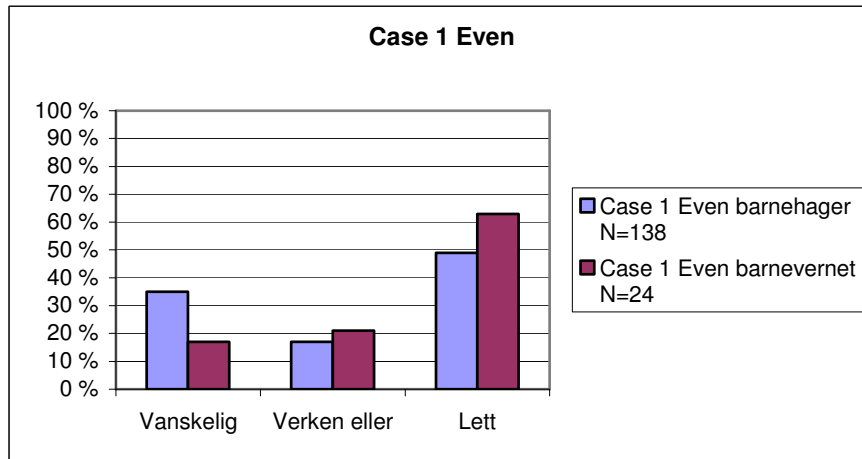

Diagram 10: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere grad av bekymring for Even

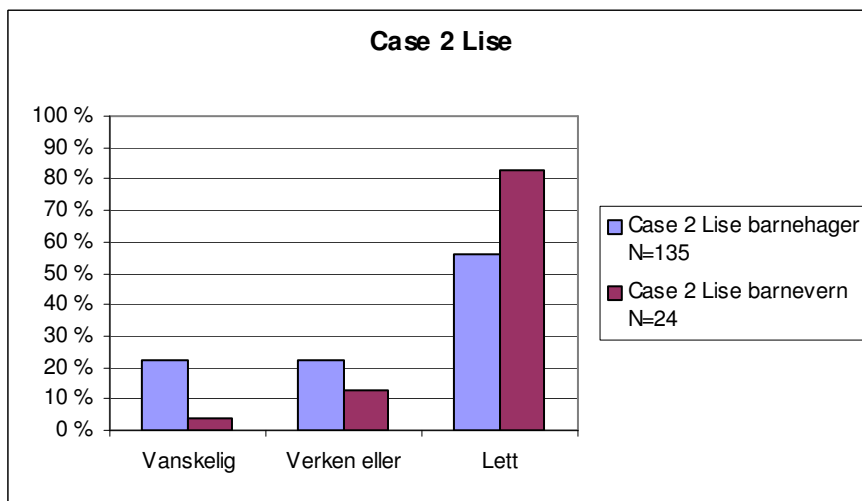

Diagram 11: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere grad av bekymring for Lise

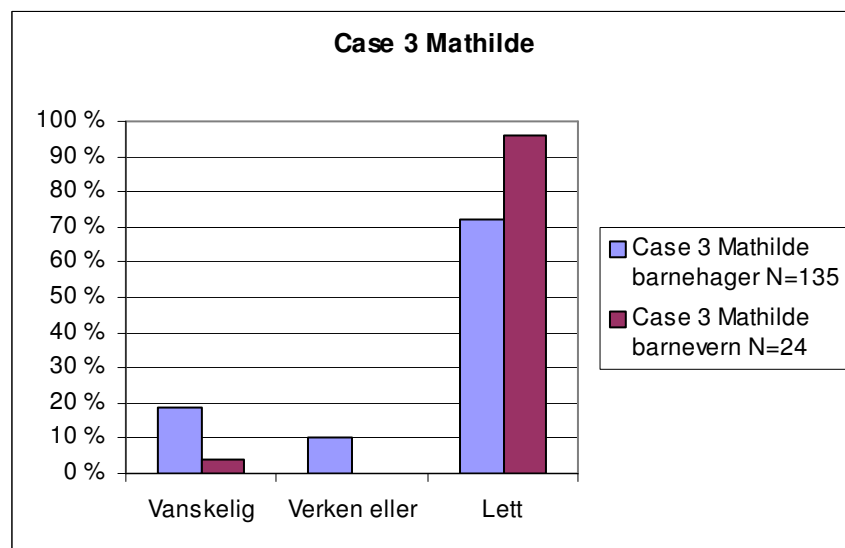

Diagram 12: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere grad av bekymring for Mathilde

Styrerne fikk også spørsmål om hvor vanskelig de syntes det var å vurdere hvordan de ville ha handlet i det enkelte tilfelle, mens de ansatte i barnevernet fikk spørsmål om hvor vanskelig de syntes det var å vurdere hvordan styrer burde handlet i det enkelte tilfelle. Samtlige av de ansatte i barnevernet besvarte spørsmålet, mens mellom 4 og 6 av styrerne unnlot å besvare spørsmålet.⁶¹ Informantenes svar framstilles i tabellen nedenfor:

	Case 1 Even		Case 2 Lise		Case 3 Mathilde	
	<i>Barnehagene</i> N=140	Barnevernet N=24	<i>Barnehagene</i> N=138	Barnevernet N=24	<i>Barnehagene</i> N=138	Barnevernet N=24
Vanskelig ⁶²	38 %	17 %	22 %	4 %	34 %	8 %
Verken eller	16 %	17 %	17 %	13 %	6 %	
Lett	46 %	67 %	61 %	83 %	60 %	92 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 26: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere handlingsalternativer

Når det gjelder å ta stilling til de ulike handlingsalternativer, ser vi av tabell 26 at styrerne oppfatter case 1 om Even å være mest problematisk å ta stilling til, og case 3 om Mathilde som en situasjon det er lettest å ta stilling til. Informantene fra barneverntjenesten er også her av samme oppfatning.

Svarfordelingen til de to informantgruppene framkommer grafisk i de tre diagrammene nedenfor:

---

⁶¹ N varierer derfor i den tabellmessige framstillingen

⁶² Vi har slått sammen svarkategoriene svært vanskelig og vanskelig til vanskelig og svært lett og lett til lett.

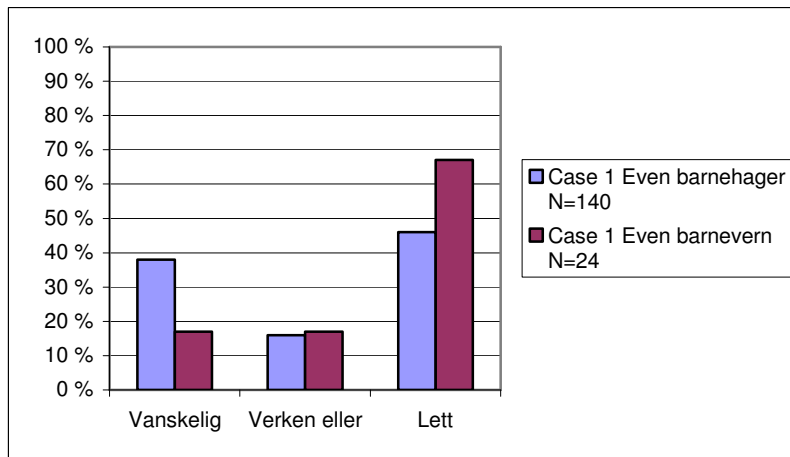

Diagram 13: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere handlingsalternativer mht Even

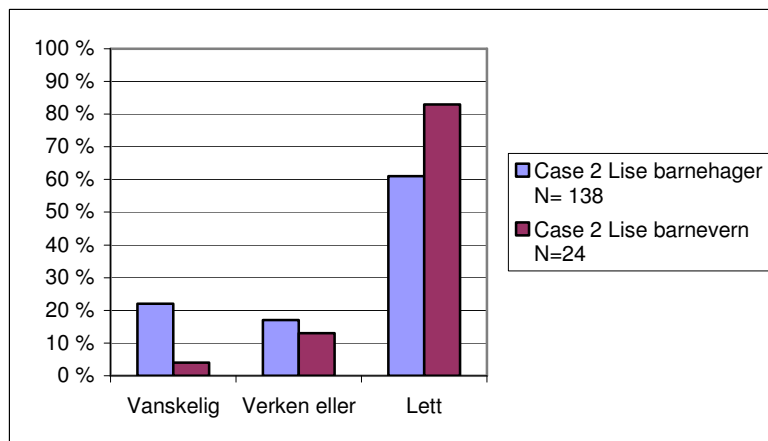

Diagram 14: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere handlingsalternativer mht Lise

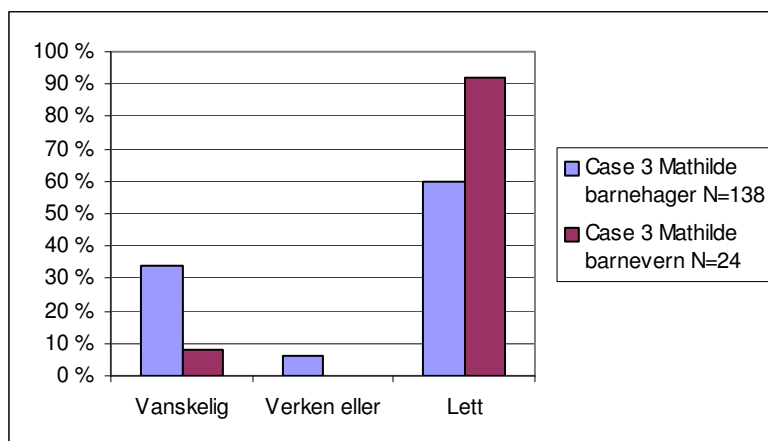

Diagram 15: Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere handlingsalternativer mht Mathilde

En av styrerne som uttrykker sterk bekymring for Mathilde i case 3, og som ville ha sendt melding til barnevernet, men kun dersom foreldre gav sitt samtykke, har følgende kommentar til dette:

”Dette er kjempevanskelig. Selv om det er lett å se at barnet lider. Tenk hvis foreldrene nekter å samtykke i bekymringsmelding. Hva gjør vi da?”

En av styrerne som synes case 3 er lett å ta stilling til både når det gjelder å vurdere grad av bekymring og hvordan vedkommende ville ha gått fram, uttrykker seg slik:

”Helt klart barnevernsak. Ingen tvil.” (Informant 18).

En av våre informanter fra barnevernet sier det slik:

”Casene er gode og realistiske. Vanskelig å svare dekkende nok i forhold til spørsmålene ved avkryssing, blir firkantet. Hadde vært bedre med åpne svar.”⁶³

---

⁶³ Barnevernets ansatte fikk ikke muligheten til å komme med egne kommentarer til det enkelte case, mens styrerne ble gitt mulighet til dette. Alle informanter kunne imidlertid komme med kommentarer på baksiden av spørreskjemaet.

7.6 Kommunerevisjonens analyse og kommentarer

Kommunerevisjonens analyse og kommentarer er bygget opp etter samme struktur som kapittel 7.5 der vi presenterte våre data.

7.6.1 Informantenes bekymring for Even, Lise og Mathilde

Utgangspunktet for utformingen av de tre situasjonsbeskrivelsene var blant annet at bekymringen skulle ligge på tre ulike nivå. Både barnehagestyrerne og barnevernets ansatte har rangert historien om Mathilde som den mest bekymringsfulle, deretter historien om Even og til slutt historien om Lise. Både forfatter av de tre situasjonsbeskrivelsene og de to informantgruppene anser dermed alvorlighetsgraden i de tre case å være på tre ulike nivå.

Vi fant videre at det er klare forskjeller mellom de to informantgruppene når det gjelder gjennomsnittlig bekymring for Even i case 1 og for Lise i case 2. De ansatte i barnevernet er i begge disse tilfeller mindre bekymret enn styrerne. Når det gjelder Mathilde, finner vi ingen klare forskjeller mellom de to informantgruppene.

Vi finner i denne sammenheng at lengden på styrernes samlede praksis fra barnehagesektoren synes å ha betydning for styrernes bekymring for Lise i case 2.⁶⁴ Styrere med over 7,05 års praksis fra barnehagesektoren er noe mer bekymret for Lise enn de øvrige styrerne. Dette kan bety at styrere med lang praksis i større grad enn øvrige styrere fanger opp signaler om begynnelsen på en negativ utvikling enn de styrerne som har kortere praksis. Hvor lenge styrerne har vært ansatt innenfor barnehagesektoren, ser imidlertid ikke ut til å ha betydning for deres bekymring for Even i case 1 og Mathilde i case 3. Vi fant ingen sammenhenger mellom barnehagens eierform og styrernes bekymring. Vi fant heller ikke at barnehagens deltagelse i samarbeidsfora har betydning for styrernes bekymring. Dette indikerer at styrernes opplevelse av bekymring er basert på styrernes individuelle vurderinger, og at angivelse av bekymring i liten eller ingen grad synes å påvirkes av styrers arbeidspraksis, barnehagens driftsform og barnehagens deltagelse i samarbeidsfora.

---

⁶⁴ Vi har i liten grad foretatt kryssanalyser mht ansettelsestid i barnehagesektoren, men fant at dette kunne være aktuelt når det gjelder styrernes grad av bekymring. Vi foretok en median splitt og delte informantene i to grupper. De som har mindre enn 7,05 års praksis og de som har mer enn 7,05 års praksis.

7.6.2 Variasjoner i styrernes bekymring for Even, Lise og Mathilde

Vi ser av tabell 20, 21 og 22 at styrenes gjennomsnittlige bekymring varierer noe mellom bydelene. Det er imidlertid ikke mulig å slå fast at gruppen av styrere i en bydel er gjennomgående mer eller mindre bekymret for Even, Lise eller Mathilde enn styrerne i en annen bydel. Styrernes gjennomsnittlige bekymring for de tre barna situasjonsbeskrivelsene omhandler, sammenfaller derfor mellom bydelene.

Vi fant videre at variasjonen i gjennomsnittlig bekymring er lavest der situasjonen oppfattes å være mest alvorlig for barnet, i case 3 om Mathilde. Forskjellen er her på 7,71 i forhold til den visuelle analoge skalaen. Vi fant videre at der styrerne oppfattet situasjonen å være minst alvorlig, i case 2 om Lise, er det størst variasjon i gjennomsnittlige bekymring. Forskjellen er her på 13,07 i forhold til den visuelle analoge skalaen. Når det gjelder forskjellen i styrernes gjennomsnittlige bekymring for Even finner vi at denne er 11,80 på den visuelle analoge skalaen. Dette er et interessant funn fordi det viser at jo høyere grad av bekymring styrerne opplever jo mer samstemt er de i sin bekymring. Vi finner den samme tendensen når det styrernes individuelle bekymring.

7.6.3 Om informantene har funnet det aktuelt å henvende seg til barnevernet om Even, Lise og Mathilde

Vi ser av tabell 23 at 91 % av styrerne ville ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring for Mathilde i case 3. Styrerne uttrykte samtidig en høy gjennomsnittlig bekymring for Mathilde. Den gjennomsnittlige bekymringen var angitt å være 89,65 på den visuelle analoge skalaen. Når det gjelder Even i case 1 ville 57 % av styrerne ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring, og styrernes gjennomsnittlige bekymring ligger samtidig på 71,70 på den visuelle analoge skalaen. Hovedandelen av styrerne fant at de ikke ville ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring for Lise i case 2 og uttrykte samtidig en lav bekymring. Bekymringen var angitt å være 31,53 på den visuelle analoge skalaen. Dette sammenfaller med det som var utgangspunktet for utformingen av de tre situasjonsbeskrivelsene. Jo sterkere bekymring de tre situasjonsbeskrivelsen frambringer, jo mer aktuelt finner informantene det å henvende seg til barnevernet med sin bekymring.

Vi fant i denne sammenheng at jo kortere tid styrerne har vært ansatt i barnehagesektoren, jo mer er de i tvil om de ville ha henvendt seg til barnevernet eller ikke om Even.⁶⁵ Ansettelsestid så imidlertid ikke ut til å ha betydning for hvorvidt styrerne ville ha henvendt seg til barnevernet eller ikke i case 2 om Lise og i case 3 om Mathilde. Dette kan bety at Even sin situasjon er vanskeligere å ta stilling til enn situasjonen til Lise og Mathilde. Verken barnehagens eierform eller deltagelse i samarbeidsfora synes å ha betydning for hvorvidt styrerne ville ha henvendt seg til barnevernet eller ikke i de tre situasjonene. Dette indikerer at styrernes individuelle vurderinger av handlingsvalg i Even, Lise og Mathildes situasjon i liten eller ingen grad synes å påvirkes av styrers arbeidspraksis, barnehagens driftsform og barnehagens deltagelse i samarbeidsfora.

Vi ser av diagram 5, 6 og 7 at barnehagestyrerne og de ansatt i barnevernet er mest samstemte i case 2 om Lise og i case 3 om Mathilde når det gjelder hvorvidt det er aktuelt å henvende seg til barnevernet med sin bekymring. Hovedandelen av informantene finner det ikke aktuelt å henvende seg til barnevernet med sin bekymring for Lise, mens de finner det aktuelt å henvende seg til barnevernet med sin bekymring for Mathilde. Når det gjelder case 1 om Even, ser vi at informantgruppene er minst samstemte. Det er i dette tilfellet en klar ulikhet i svarfordelingen mellom de to gruppene.

7.6.4 Hvilken type henvendelser informantene finner aktuelle

Case 1 Even

Tabell 24 viser at det er ulikheter i svarfordelingen når det gjelder hvilke typer henvendelser de to informantgruppene har funnet aktuelle for Even i case 1. Her fant vi en klar forskjell mellom informantgruppene. En større andel av barnevernets ansatte mener at styrer burde ha henvendt seg til barnevernet i form av melding etter § 23 i barnehageloven enn styrerne selv finner grunnlag for. Hovedandelen av styrerne ville i dette tilfellet ha foretatt en muntlig henvendelse til barnevernet for å innhentet råd og veiledning anonymt. Halvparten av barnevernets ansatte er enige i denne vurderingen. Kun en av styrerne fant det aktuelt å sende

---

⁶⁵ Vi har i liten grad foretatt kryssanalyser mht ansettelsestid i barnehagesektoren, men fant at dette kunne være aktuelt når det gjelder styrernes vurdering om hvorvidt de ville henvende seg til barnevernet eller ikke. Vi foretok en median splitt og delte informantene i to grupper. De som har mindre enn 7,05 års praksis og de som har mer enn 7,05 års praksis. Vi fant her at 16 % av de som har mindre enn 7,05 års praksis fra barnehagesektoren har svart vet ikke på dette spørsmålet, mens 4,5 % av de øvrige styrerne har valgt dette svaralternativet.

melding om behov for hjelpetiltak § 4-4 i barnevernloven etter samtykke fra foreldrene, mens 15 % av de ansatte i barnevernet mente at dette var aktuelt.

Vi fant dermed at barnevernets ansatte i større grad enn styrerne mente at en formell henvendelse til barnevernet var aktuelt i denne saken. Dette til tross for at de ansatte i barnevernet uttrykker mindre gjennomsnittlig bekymring for Even enn styrerne gjør. Vi fant videre at halvparten av de ansatte i barnevernet mente at rådgivning var tilstrekkelig i dette tilfellet. På bakgrunn av dette kan vi slå fast at 85 % av de 81 styrerne som i dette tilfellet fant det aktuelt å ta kontakt med barnevernet, ville foreta en muntlig henvendelse for å få råd om et ikke navngitt barn. Vi kan også slå fast at det er vanskelig å si hva som ville ha blitt utfallet av en slik henvendelse siden barnevernets oppfatning spriker.

Hvorvidt Even har et problem, hvorvidt dette problemet blir identifisert som et problem, hvorvidt problemet blir formidlet til barnevernet eller ikke, og hvordan barnevernet ville ha forholdt seg til henvendelsen, vil avhenge av de vurderinger den enkelte styrer og den enkelte ansatte i barnevernet foretar. Og som vi ser spriker disse vurderingene i stor grad.

Dette illustreres ytterligere gjennom kommentarene fra noen av styrerne. En styrer oppfatter Even sin situasjon å være så alvorlig at hun ville ha sendt melding etter § 23 i barnehageloven etter å ha informert foreldrene om dette først. Styrer er opptatt av at barnevernet kan bidra med hjelp for at foreldrene skal kunne håndtere sin konflikt med barnet. Denne kommentaren står i kontrast til kommentaren fra en annen styrer som *ikke* ville ha henvendt seg til barnevernet om Even i dette tilfellet. Denne styreren mener at meldeplikten ikke inntreffer og begrunner dette med at det er sjelden at barn blir tatt fra sine foreldre pga foreldrenes alkoholbruk. Styreren gir heller ikke uttrykk for at det kan være nødvendig å sende melding om behov for hjelpetiltak. De to kommentarene illustrerer hvor ulikt to styrere kan vurdere handlingsalternativ i en tenkt situasjon. Dette kan igjen få konsekvenser for hvilken hjelp barnet ville kunne få dersom dette hadde vært en reell situasjon i en barnehage.

Case 2 Lise

Selv om ingen av styrerne mener at det er grunn til å henvende seg til barnevernet om Lise, ser vi ut fra kommentarer fra noen av styrerne at Lise sin situasjon ble oppfattet på ulik måte. Noen mener at det ikke er grunnlag for å foreta seg noe foreløpig, mens andre vil gi Lise mer

omsorg da hun synes å være i en vanskelig situasjon. Andre åpner for at det kan bli aktuelt å henvende seg til barnevernet senere dersom tiltak barnehagen selv setter i verk ikke hjelper, og situasjonen for Lise forverres. Vi fant også at variasjonen i styrernes bekymring er størst i dette tilfellet. Igjen ser vi at individuelle skjønnsmessige vurderinger får betydning for hvordan en styrer vil forholde seg i en tenkt situasjon.

Case 3 Mathilde

Tabell 24 og diagram 9 viser at det er ulikheter i svarfordelingen mellom de to informantgruppene når det gjelder hvilke typer henvendelser som er funnet aktuelle for Mathilde i case 3. Vi fant en klar forskjell mellom informantgruppene i denne sammenheng. Hovedandelen av de 24 ansatte i barnevernet mente at styrerne i dette tilfellet burde sende melding på bakgrunn av § 23 i barnehageloven, og omtrent halvparten av 131 styrerne⁶⁶ var enige i dette. Styrerne mente at en muntlig henvendelse til barnevernet for å få råd og veiledning om Mathilde anonymt var vel så aktuelt, men ingen av de ansatte fra barnevernet delte denne oppfatningen. Dette trenger ikke å bety at halvparten av styrerne ville ha misligholdt meldeplikten etter § 23 i barnehageloven dersom de stod overfor en reell situasjon av denne art, eller at de ansatte i barnevernet mener at råd og veiledning er uaktuelt i slike tilfeller. Styrerne ville sannsynligvis først ha innehentet barnevernets råd og veiledning, før de gikk videre med en formell henvendelse. De kan være usikre på om det er grunnlag for å sende melding eller de kan ha behov for veiledning med hensyn til hvordan de skal gå fram i slike tilfeller. På bakgrunn av at 79 % av informantene fra barnevernet mente at meldeplikten inntreffer i dette tilfellet, antar vi at barnevernets ansatte hovedsaklig ville anbefale de 39 % av styrere som i dette tilfellet ville be om råd, om å henvende seg til barnevernet gjennom en formell melding, fortrinnsvis på bakgrunn av § 23 i barnehageloven. Barnevernets råd kan på denne måten være avgjørende for om styrerne velger å sende melding i henhold til barnehagelovens § 23.

7.6.5 Informantenes alternative handlingsforslag

De av styrerne som ikke ville ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring eller var usikre på dette, ville hovedsakelig ha tatt opp saken med barnets foreldre. Dette gjelder 61 % av 61 styrere i case 1 om Even, 75 % av 144 styrere i case 2 om Lise og ni av 13 styrere i case

---

⁶⁶ 57 styrer har svart at de ville ha sendt melding på bakgrunn av § 23 i barnehageloven. 20 styrere har krysset av for flere svaralternativer på dette spørsmålet. 18 av disse 20 styrerne ville bla. ha sendt melding uavhengig av samtykke.

3 om Mathilde. Det er da også helt naturlig at barnehagepersonales bekymring for et barn blir tatt opp med barnas foreldre. En slik samtale fører til at foreldrene blir klar over barnehagens bekymring, og eventuelt gir sitt samtykke til at barnehagen går videre med saken. På bakgrunn av utfallet av slik foreldresamtale kan barnehagen ta stilling til sin bekymring på nytt. Dersom samtalen styrker barnehagens bekymring, kan barnehagen sende melding etter § 23 i barnehageloven uavhengig av foreldrene samtykke. En foreldresamtale kan også gi foreldrene selv en mulighet til å kontakte barnevernet eller til å bedre barnets situasjon uten at barnevernet blir kontaktet. Dette viser at ikke bare barnevernets råd, men også utfallet av slik samtale kan bli avgjørende for hvorvidt barnehagen finner at det er grunnlag for en formell henvendelse til barnevernet eller ikke i situasjoner der det oppleves sterk bekymring for barn. Selv om noen av styrerne ikke ville, eller ikke er sikre på om de ville henvende seg til barnevernet i denne situasjonene, utelukker ikke dette at barnevernet ville ha fått kjennskap til situasjon på bakgrunn av barnehagens bekymring, dersom dette hadde vært en reell situasjon i barnehagen. Også informantene fra barnevernet som mente at styrer ikke burde, eller var usikre på om styrer burde henvende seg til barnevernet når det gjelder Even og Lises⁶⁷ situasjon, mente at styrer hovedsakelig burde tatt opp sin bekymring med barnas foreldre.

En svært liten andel av styrerne ville ha henvendt seg til andre faginstanser med sin bekymring for Even, Lise eller Mathilde. Dette står i kontrast til våre funn i kapittel 5 om at 31 % av styrerne i perioden 2001-2003 har tatt kontakt med andre faginstanser før de eventuelt har henvendt seg til barnevernet

Vi fant videre at en del av styrerne som mente de ikke ville ha henvendt seg til barnevernet om Even, Lise og Mathilde, eller var usikre på dette, har hatt problemer med å ta stilling til hva de ville ha gjort istedenfor, og har krysset av for flere svaralternativer. Størst problem har de hatt når det gjelder å ta stilling til hvordan de vil gå fram når det gjelder Even i case 1. Her har en tredjedel av styrerne⁶⁸ krysset av for flere svaralternativer. En fjerdedel av styrerne⁶⁹ har krysset av for flere alternativer i case 3 om Mathilde og 6 % av styrerne⁷⁰ har valgt flere

---

⁶⁷ Denne informantgruppen fant ikke dette spørsmålet aktuelt når det gjelder Mathilde i case 3, alle mener at styrerne i dette tilfellet burde henvende seg til barnevernet..

⁶⁸ 20 styrere har her foretatt 43 avkryssinger.

⁶⁹ 3 styrere har foretatt 8 avkryssinger

⁷⁰ 9 styrere har foretatt 19 avkryssinger

---

svaralternativer i case 2 om Lise.⁷¹ Vi skal gå nærmere inn på de problemene informantene har hatt når det gjelder å velge svaralternativer i det neste avsettet.

7.6.6 Hvor vanskelig informantene syntes det var å vurdere de tre situasjonsbeskrivelsene

Vi ser av tabell 25 at både barnehagestyrerne og de ansatte i barneverntjenesten gir uttrykk for at det er lettest å *vurdere grad av bekymring* for Mathilde i case 3. Vi ser også at de to informantgruppene gir uttrykk for at det er vanskeligst å vurdere grad av bekymring for Even i case 1. Vi fant i denne sammenheng at verken barnehagens eierform eller deltagelse i samarbeidsfora synes å ha hatt noen betydning for hvordan styrerne besvarte dette spørsmålet. Vi ser av diagram 10, 11 og 12 at en større andel av styrerne enn de ansatte i barnevernet finner at det er vanskelig å vurdere graden av bekymring for Even, Lise og Mathilde. Vi fant i denne sammenheng at det var en klar forskjell mellom svarene de to informantgruppene ga på dette spørsmålet når det gjelder Lise i case 2.

Vi ser av tabell 26 at begge informantgruppene føler seg mest sikre på sine *vurderinger av handlingsalternativ* i den situasjonen som blir oppfattet å være av alvorlig art (case 3 om Mathilde), og i den situasjonen som blir oppfattet å være av mindre alvorlig art (case 2 om Lise). Styrerne har størst problem med å vurdere handlingsalternativ i den situasjonen som oppfattes å være av middels alvorlig grad, og framstår her som mer usikre (case 1 om Even). Heller ikke her synes barnehagens eierform eller barnehagens deltagelse i samarbeidsfora å ha noen betydning for hvordan styrerne har besvart spørsmålet.

Vi fant klare forskjeller i svarfordelingen på dette spørsmålet mellom de to informantgruppene for alle de tre situasjonsbeskrivelsene. Det framkommer da også av diagram 13, 14 og 15 at en større andel av de ansatte i barnevernet enn andelen av styrere, finner det lett å ta stilling til de ulike handlingsalternativene. Andelen av informanter som finner det vanskelig å ta stilling til handlingsalternativene er samtidig størst blant styrerne. Selv om våre informanter fra barnevernet har kortere arbeidserfaring fra sitt felt enn det

---

⁷¹ Når det gjelder informantgruppen fra barnevernet har henholdsvis 10 % og 8 % her krysset av for flere svaralternativ når det gjelder Even og Mathilde.

styrerne har fra barnehagesektoren,⁷² antar vi at de barnevernansatte har mer erfaring med å vurdere handlingsalternativer i barnevernsaker og derfor finner det lettere å ta stilling til de ulike handlingsalternativer.

Flere av informantene har kommentert at det har vært vanskelig å ta stilling til de ulike handlingsalternativene. Noen av styrerne gir med egne ord uttrykk for at dette skyldes at de ville gå fram trinnvis og ta i bruk ulike virkemidler. Hvilke svaralternativ informantene har valgt i den enkelte situasjon, vil derfor ikke være uttømmende for å beskrive hvilke ulike alternativer de fant aktuelle, bare hvilket alternativ de i første rekke ville ha valgt. En av kommentarene fra styrerne om Mathilde i case 3 indikerer at styrer ikke kjenner til at man i en så pass alvorlig situasjon kan sende melding uavhengig av samtykke.⁷³ Dersom dette medfører riktighet, kan dette også gjelde flere styrere. Dette kan igjen ha betydning for styrernes valg av handlingsalternativ.

---

⁷² For en oversikt over kjennetegn ved informantene, se kap 4

⁷³ På side 4 i spørreskjemaet gjorde vi imidlertid rede for at dersom meldeplikten inntreffer er det mulig å sende melding til barnevernet uten foreldrenes samtykke.

7.6.7 Kommunerevisjonens analysemodell

Vi har utviklet en analysemodell i form av en matrise med fire felt for å oppsummere og sammenligne informantenes stillingstaking til de tre situasjonsbeskrivelsene:

		Mishandling, omsorgssvikt, adferdsvansker eller andre bekymringsfulle forhold er tilstede	
		Nei	Ja
Mishandling, omsorgssvikt adferdsvansker eller andre bekymringsfulle forhold er identifisert som problem	Nei	1	2
	Ja	3	4

Figur 3: Analysemodell

Rute 1.

Ingen sak: problem er ikke til stede, er heller ikke identifisert og det er derfor ikke grunnlag for å formidle bekymring til barneverntjenesten

Rute 2.

Falske negative saker: problem er til stede, men er ikke identifisert som problem. Det er grunnlag for å formidle bekymring til barneverntjenesten, men bekymring er ikke formidlet.

Rute 3.

Falske positive saker: intet problem er til stede, men er identifisert som problem, og bekymring er formidlet til barneverntjenesten på uriktig grunnlag

Rute 4.

Registrerte saker: problem er til stede og er identifisert – bekymring er formidlet til barneverntjenesten på riktig grunnlag

For barnehagestyrerne vil det være rute 2 som stiller de største utfordringer. Styrer kan i noen situasjoner være så redd for å formidle bekymring på uriktig grunnlag (dvs at saken kan plasseres i rute 3) at vedkommende unnlater å identifisere et problem som er til stede og som burde vært formidlet til barneverntjenesten (dvs en sak som skulle vært plassert i rute 4).

Case 1 Even

57 % av styrerne har identifisert Evens problem å være av en slik art at en henvendelse til barnevernet er aktuelt. 83 % av informantene fra barnevernet samtykker i dette. På bakgrunn av dette finner vi at de 57 % av styrerne som ville ha henvendt seg til barnevernet ville ha gjort dette på riktig grunnlag etter 83 % av informantene fra barnevernet sin oppfatning. Dette sammenfaller med **rute 4** i vår analysemodell: *problem er til stede og er identifisert - bekymring er formidlet til barnevernet på riktig grunnlag.*

44 % av styrerne finner imidlertid at Even sin situasjon ikke er av en slik art at de vil, eller er usikker på om de vil, henvende seg til barnevernet. 17 % av informantene fra barnevernet er enige i dette. På bakgrunn av dette finner vi at 44 % av styrerne og 17 % av informantene fra barnevernet ikke finner at det er grunnlag for en henvendelse til barnevernet om Evens situasjon. Dette sammenfaller med **rute 1** i vår analysemodell: *problem er ikke til stede, er heller ikke identifisert og det er derfor ikke grunnlag for å formidle bekymring til barnevernet.*

Vi kan også se dette på en tredje måte: 44 % av styrerne har ikke identifisert Even sitt problem å være av en slik art at en henvendelse til barnevernet er funnet aktuelt. 83 % av informantene i barnevernet mener imidlertid at problemet burde vært formidlet videre til barneverntjenesten. På bakgrunn av dette finner vi at Even er et eksempel på et barn som 83 % av barnevernes ansatte ønsker å få kjennskap til, men som de i 44 % av tilfellene sannsynligvis ikke ville fått kjennskap til via barnehagens personale. Dette sammenfaller med **rute 2** i vår analysemodell: *problem er til stede, men er ikke identifisert som et problem. Det er grunnlag for å formidle bekymring til barnevernet, men bekymring er ikke formidlet.*

Flesteparten av informantene i barnevernet mener at Evens situasjon gir grunnlag for en henvendelse til barnevernet, mens 57 % av styrerne mener dette. På bakgrunn av dette finner

vi at det er et sprik mellom de to informantgruppene vurderinger i dette tilfellet. Even er dermed et eksempel på et barn som barnevernet i større grad enn styrerne mener det er grunnlag for å henvende seg til barnevernet om.

Case 2 Lise

98 % av styrerne har ikke identifisert at Lise har et problem det er aktuelt å henvende seg til barnevernet om. 96 % av informantene i barnevernet samtykker i dette. Det er høyt samsvar mellom de vurderinger de to informantgruppene foretar om Lises situasjon. Dette sammenfaller med **route 1** analysemodellen: *problem er ikke til stede, er heller ikke identifisert og det er derfor ikke grunnlag for å formidle bekymring til barnevernet.*

På bakgrunn av dette finner vi at det er stort samsvar mellom de to informantgruppene. Begge informantgrupper har vurdert at den bekymring de eventuelt opplever for Lise ikke er sterk nok til at en henvendelse til barnevernet er aktuelt.

Case 3 Mathilde

91 % av styrerne har identifisert Mathildes problem å være av en slik art at en henvendelse til barnevernet er aktuelt og 100 % av informantene fra barnevernet mener at det er grunnlag for en slik henvendelse. Vi finner derfor at 91 % av styrerne ville ha formidlet sin bekymring for Mathilde til barnevernet på riktig grunnlag, etter barnevernets oppfatning. Dette sammenfaller med **route 4** i vår analysemodell: *problem er til stede og er identifisert – bekymring er formidlet til barnevernet på riktig grunnlag.*

Det er imidlertid 5 % av styrerne som ikke ville ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring for Mathilde, mens 4 % av styrere er usikre om de ville ha henvendt seg til barnevernet dersom de stod overfor denne situasjonen. Dette utgjør totalt 13 styrere. På bakgrunn av dette finner vi at 100 % av barnevernes ansatte ønsker å få kjennskap til Mathildes situasjon, men vil i 5-9 % av tilfellene sannsynligvis ikke ha fått kjennskap denne via barnehagens personale. Dette sammenfaller med **route 2** i analysemodellen: *problem er til stede, men er ikke identifisert som problem. Det er grunnlag for å formidle bekymring til barnevernet, men bekymring er ikke formidlet.*

Størstedelen av styrerne og samtlige i barnevernet har vurdert sin bekymring for Mathilde til å være så sterk at de finner en henvendelse til barnevernet aktuell. På bakgrunn av dette finner vi at det er stort samsvar mellom de to informantgruppene.

7.7 Kommunerevisjonens konklusjoner

Med utgangspunkt i de funnene som det er redegjort for i dette kapitlet vedrørende casene Even, Lise og Mathilde, vil vi til slutt prøve å gi en konklusjon på problemstillingen som har ligget til grunn for dette kapitlet, der vi spør om det er grunn til å anta at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet, og at meldeplikten etter § 23 i barnehageloven ikke oppfylles ved bekymring for barn.

Case 1 Even

Styrerne uttrykte middels bekymring for Even, og 57 % av styrerne mente at de ville ha henvendt seg til barnvernet når det gjelder Evens situasjon. 85 % av disse ville ha gjort dette i form av en muntlig henvendelse for å innhente råd anonymt, mens 7 % ville ha foretatt en henvendelse etter § 23 i barnehageloven. Av de 43 % som ikke ville ha henvendt seg til barnevernet, ville en stor andel ha tatt opp sin bekymring med Evens foreldre. Ingen av styrerne fant at det var grunnlag for å sende melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven. Vi finner høy grad av samsvar mellom styrernes uttalte gjennomsnittlige bekymring og deres vurderinger av handlingsalternativ sett i forhold til revisjonskriterium 2 som lyder slik:

- Dersom en styrer opplever middels bekymring for ett eller flere av barna de tre situasjonsbeskrivelsen omhandler, **kan** styrer henvende seg til barnevernet. Dersom styrer i denne forbindelse vurderer at barnet kan ha behov for hjelpetiltak i henhold til § 4-4 i barnevernloven, kan styrer melde fra om dette til barnevernet. Ifølge forvaltningslovens bestemmelser må foreldrene i så fall samtykke til dette.

Vi fant at informantene fra barnevernet rapporterte om lavere gjennomsnittlig bekymring for Even enn barnehagestyrerne gjorde. Likevel mente en større andel av de ansatte i barnevernet at styrerne i denne situasjonen *burde* ha henvendt seg til barnevernet, enn andelen

barnehagestyrerne som opplyser at de *ville* ha henvendt seg til barnevernet. Vi kan derfor konkludere med at barnehagene i mindre grad enn det barnevernet finner ønskelig, ville ha henvendt seg til barnevernet med sin bekymring for Even. Det er derfor lav grad av samsvar mellom styrerne og informantene fra barnevernet sine vurderinger når det gjelder hvorvidt de finner det aktuelt med en henvendelse til barnevernet i denne situasjonen.

Når det gjelder hvilken henvendelsesform de to informantgruppen finner aktuell fant vi videre at 15 % av de ansatte i barnevernet mente at det i dette tilfellet var aktuelt å sende melding om behov for hjelpetiltak etter § 4-4 i barnevernloven, noe ingen av styrerne fant aktuelt. Vi fant videre at en større andel av informantene fra barnevernet mente at meldeplikten var inntruffet enn det styrerne mente. Det er derfor et lav grad av samsvar mellom de to informantgruppers vurderinger når det gjelder hvilken henvendelsesform de finner aktuell i denne situasjonen.

Case 2 Lise

I forhold til Lise fant vi at styrerne uttrykte lav eller ingen bekymring for Lise, og at ingen av styrerne fant det aktuelt å henvende seg til barnevernet i denne sammenheng. Det er her høy grad av samsvar mellom styrernes uttalte gjennomsnittlige bekymring og deres vurderinger av handlingsalternativ sett i forhold til revisjonskriterium 1 som har følgende ordlyd:

- Dersom en styrer opplever lav eller ingen bekymring for ett eller flere av barna de tre situasjonsbeskrivelsen omhandler, er det ikke aktuelt for styrer å foreta en formell henvendelse til barnevernet.

Vi fant at informantene i barnevernet rapporterte om lavere gjennomsnittlig bekymring for Lise enn barnehagestyrerne gjorde. Begge informantgrupper er imidlertid enige om at det i denne situasjonen ikke er nødvendig å foreta en henvendelse til barnevernet. De er også enige i at det er mer riktig å henvende seg til Lises foreldre. Det er derfor høy grad av samsvar mellom de to informantgruppens vurderinger av Lises situasjon.

Case 3 Mathilde

Når det gjelder Mathildes situasjon, uttrykte barnehagestyrerne sterk gjennomsnittlig bekymring, og 91 % av styrerne ville ha henvendt seg til barnevernet om Mathildes situasjon. Av disse ville 44 % sendt melding etter § 23 i barnehageloven, mens 39 % ville ha innhentet

råd fra barnevernet uten å navngi barnet. De 9 % som ikke ville ha henvendt seg til barnevernet, ville hovedsakelig ha tatt sin bekymring opp med barnets foreldre. Dette gir samsvar mellom styrernes uttalte bekymring og deres vurderinger sett i forhold til revisjonskriterium 3 som lyder:

- Dersom en styrer opplever en sterk bekymring for ett eller flere av barna de tre situasjonsbeskrivelsene omhandler, og styrer vurderer at denne bekymringen utløser meldeplikt i henhold til § 23 i barnehageloven, **skal** styrer henvende seg til barnvernet gjennom melding etter denne bestemmelse.

Vi fant vi at 100 % av informantene fra barnevernet mente at det her var ønskelig med en henvendelse til barnevernet, mens 91 % av barnehagestyrene fant at de ville ha foretatt en slik henvendelse. Det er i dette tilfellet derfor høy grad av samsvar mellom styrernes og barnevernets vurderinger av hvorvidt barnevernet skal kontaktes i denne situasjonen.

Når det gjelder hvilken henvendelsesform de to informantgruppene fant aktuell er det imidlertid en noe større ulikhet. En klart høyere andel av informantene fra barnevernet enn barnehagestyrene mente at meldeplikt etter barnehageloven § 23 forelå i dette tilfellet. Dette trenger imidlertid ikke være et uttrykk for at de øvrige barnehagestyrene ikke ville ha overholdt den meldeplikten barnevernet mener inntreffer i denne situasjonen. Over en tredjedel av barnehagestyrene ville i denne situasjonen ha henvendt seg muntlig for å få råd/veiledning om ikke navngitte barn.

7.8 Fra case til virkelighet

I dette kapitlet har vi presentert og sammenlignet barnehagestyrernes og barnevernets vurderinger i forbindelse med casene Even, Lise og Mathilde. Når det gjelder de to informantgruppenes vurdering av bekymring, finner vi at i case Mathilde er det stor grad av samsvar mellom de to informantgruppene, mens barnevernet er mindre bekymret enn styrerne i case Even og i case Lise. Når det gjelder vurdering av handlingsvalg, finner vi at det er høy grad av samsvar mellom de to informantgruppenes handlingsvalg i case Lise og i case Mathilde, mens barnehagestyrernes og barnevernets vurderinger er klart forskjellig i case Even. Det er dessuten ulike oppfatninger blant de barnevernansatte når det gjelder hvilket

handlingsvalg de finner aktuelt i Evens situasjon. Hva handlingsvalget i Evens tilfelle bør være, er derfor ikke entydig gitt.

Det som framkommer i kapittel 7, vitner likevel om at styrerne i stor grad er handlingsorienterte i tenkte situasjoner der de uttrykker middels eller sterk bekymring for barn. Sterk bekymring øker sjansen for at den bekymring styrerne opplever på en eller annen måte fører til praktisk handling.

Spørsmålet er om de data vi har fått inn i forbindelse med casene Even, Lise og Mathilde kan overføres til virkelighetens verden. Våre funn i kapittel 5 viser at 43 % av styrerne på ulik måte har henvendt seg til barnevernet i perioden 2001-2003, og da hovedsakelig for å få råd om ikke navngitte barn. Det fremkommer imidlertid i kapittel 6 at 83 % av våre informanter fra barnevernet og 30 % av barnehagestyrerne antar at barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet med sin bekymring for barn. Våre data viser dessuten at 29 styrere, dvs. 20 %, av ulike årsaker har latt være å henvende seg til barnevernet i perioden 2001-2003, selv om de har følt bekymring for barn. Disse funnene skulle tilsi at barnehagene ikke henvender seg til barnevernet i tilstrekkelig grad ved bekymring for barn, noe som kan tenkes å bli gjenspeilt i antall formelle meldinger fra denne instansen.

Even kan kanskje anses som et eksempel på et tilfelle hvor en betydelig andel styrere ikke ville ha henvendt seg til barnevernet til tross for at de opplevde bekymring. Barnevernets ansatte mente i større grad at det i dette tilfellet ville være riktig med en henvendelse til barnevernet enn det barnehagestyrerne fant aktuelt. I forhold til de tre casene har informantene gitt uttrykk for at det er lettere å vurdere Mathildes og Lises situasjon enn Evens situasjon. Også i virkelighetens verden er det trolig lettere å ta stilling til saker som kan betegnes som svart/hvitt-saker (Mathilde og Lise) enn saker i gråsonen (Even). Når det gjelder saker i gråsonen, er det nærliggende å anta at styrerne er mer usikre på egne vurderinger, og at det kan være ulike oppfatninger internt i barnehagen om hva som er riktig handlemåte i den enkelte sak.

Bergen kommunerevisjon kan ikke entydig konkludere på problemstillingen om barnehagene i for liten grad henvender seg til barnevernet i situasjoner der de opplever bekymring for barn. Imidlertid gir våre data grunn til å tro at dersom det oppstår en situasjon i en barnehage som

frambringer sterk bekymring for barn, som i Mathildes tilfelle, er det stor sannsynlighet for at barnevernet ville ha fått en henvendelse fra barnehagene. I underkant av halvparten av styrerne ville her ha sendt melding på bakgrunn av § 23 i barnehageloven mens 39 % av de øvrige styrerne hovedsakelig ville ha henvendt seg til barnevernet om råd. Barnevernets råd i forhold til om styrer bør melde i henhold til § 23 i barnehageloven, ville i slike tilfeller kunne være avgjørende for om styrerne velger å sende en formell melding til barnevernet.

7.9 Anbefalinger

Dersom Bergen kommune skal nå sin målsetting om å komme tidligere inn i barnevernsaker, slik at tiltak kan sette inn tidlig i hjemmet og nærmiljøet, og at det blir mindre behov for å ta barnet ut av hjemmet, er det viktig å legge til rette for et tett samarbeid mellom barnehagene og barnevernet. Oppretting av samarbeidsfora som møtes jevnlig ser ut til å bidra til at barnehagene i større grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn. De bydelsvise samarbeidsfora som er etablert bør opprettholdes, og det bør opprettes slike samarbeidsfora i alle bydeler. I den forbindelse bør nyopprettede fora dra veksler på erfaringer som de etablerte fora har gjort seg.

Å bidra til at barnehagene får økt bevissthet i forhold til sine forpliktelser og muligheter i henhold til barnehageloven, barnevernloven og forvaltningsloven vil også være nyttig. Tiltak som kan hjelpe barnehagene med å etablere terskler for når det er på sin plass å henvende seg til barnevernet, vil trolig også bidra til redusert ”vente og se”-holdning og tidligere hjelp til utsatte barn.

LITTERATURLISTE

Interne referanser:

Byrådsak 72-02 "Statusrapport for barnevernet 2001".

Byrådsak 172-02 Delrapport prosjekt "Alternativ bruk av barnevernmidler"

Bystyresak (Bsak) 48/02: Melding om barnevernet i Bergen kommune.

Bystyresak (Bsak 314/00): Forslag til økonomiplan 2001- 2004 og budsjett for 2001.

Bystyresak (Bsak 410/01): Bergen kommunes budsjett 2002/økonomiplan 2002-2005

Eksterne referanser

Kjelle vold m.fl 1997. *Samarbeid for barnets beste*,

Lov om barn og foreldre av 08. april 1981

Lov om barnehager av 06. juni 1975

Lov om barneverntjenester av 17 juli 1992 nr. 100

Lov om behandlingsmåte i forvaltningssaker av 02.10.1967

Norsk kommunerevisorforbund - RSK 001 *Standard for forvaltningsrevisjon organisert som prosjekt*

NOU 2000:12, *Barnevernet i Norge*. Tilstandsvurdering, nye perspektiver og forslag til reformer

Ofstad, K og R. Skar (2002): *Barnevernloven med kommentarer*. Trondheim: Gyldendal Akademisk

Parkin D. and Devlin N. (2003) *In defence of the Visual analogue Scale?* City Health Economics Centre, City University, London.

Rammeplan for barnehagen av 01.12.1995

Stortingsmelding 40 2001-2002: *Om barne- og ungdomsvern*

Internettreferanser

<http://amalie/helse/sosial/ekstern>

Vedlegg 1

Spørreskjema sendt til barnehagestyrene

Barnevern i barnehager

En spørreskemaundersøkelse

om samarbeidet

mellom barnehagene og barnevernet

i Bergen kommune

BERGEN KOMMUNE
KOMMUNEREVISJONEN

2003

*Spørreskjemaet skal besvares av styrer, eventuelt styrers stedfortreder
i barnehagen.*

Spørreskjemaets oppbygning:

DEL 1: Opplysninger om barnehagen og de ansatte

DEL 2: Generell kontakt mellom barnehagen og barnevernet

DEL 3: Barnehagens formidling av bekymring for barn

DEL 4: Barnehageplass som hjelpetiltak

Husk at du som svarer på spørreskjemaet er sikret full anonymitet!

Har du noen spørsmål når det gjelder undersøkelsen, kan du ringe de prosjektansvarlige ved Bergen kommunerevisjon; Rita D. Olsen (55 56 43 20) eller Elisabeth Nilsen (55 56 43 23).

Del 1: Opplysninger om barnehagen og de ansatte

Vi innleder med noen spørsmål om barnehagen og dens ansatte.

1. *Hvor lenge har du vært ansatt i barnehagen ?*

år

2. *Hvilken stilling har du i barnehagen ? (Dersom du er styrers stedfortreder for et kortere eller lengre tidsrom ber vi deg krysse av hvilken stilling du vanligvis er ansatt i).*

Styrer   *Avdelingsleder*

3. *Hvor lenge har du hatt den stillingen du krysset av for ?*

år

4. *Hvor lang praksis har du totalt fra arbeid innen barnehagesektoren?*

år

5. *Hvilken fagutdanning har du ?*

Førskolelærer

Annet, beskriv.....

6. *Dersom du har fullført vekttallsbasert videreutdanning (eksamen fra universitet/*

høyskole) som er relevant for den stillingen du har, hvilke videreutdanning er dette ?

Spes. pedagog

Psykologi

Ledelsesfag

Annet, beskriv.....

7. *Hvor mange ansatte var det i barnehagen pr. 31.12.2002 ?*

Ansatte

8. *Hvor mange årsverk var det i barnehagen pr. 31.12.2002 ?*

..... *Årsverk*

9. *Hvor mange av årsverkene var øremerket barn med særskilte behov pr. 31.12.2002 ?*

..... *Årsverk*

10. *Hvilken fagutdanning hadde personalet pr. 31.12.2002 ? Med personalet mener vi her også ansatte som var i permisjon, sykemeldt el. pr. 31.12.2002*

Antall utdannede førskolelærere eller tilsvarende

Antall barne- og ungdomsarbeidere

Antall ansatte med annen fagutdanning

Antall ansatte uten fagutdanning

11. *Hvilken driftsform hadde barnehagen pr. 31.12.2002 ?*

Kommunal

Privat med kommunalt tilskudd

12. *Antall barn i barnehagen pr. 31.12.2002 ?*

Antall barn på hel plass

Antall barn på redusert plass

13. *Hvor mange avdelinger hadde barnehagen pr. 31.12.2002 ?*

Del 2: Generell kontakt mellom barnehagen og barnevernet.

Vi tar her for oss en del spørsmål som omhandler barnehagens generelle kontakt med barnevernet.

14. Deltar barnehagen i faste samarbeidsfora der barnevernet også deltar?

Kun ett kryss

Ja   *Nei*   *Vet ikke*

15. Dersom du har krysset av for ja på spørsmål 14, hvilken type samarbeidsfora er dette ?

.....
.....

16. Dersom du har krysset av for ja på spørsmål 14, hvor ofte deltar barnehagen i denne type samarbeidsfora ?

Kun ett kryss

Månedlig eller oftere   *Kvartalsvis*   *Halvårlig*   *Årlig eller sjeldnere*

17. Dersom du har deltatt i slike samarbeidsfora ønsker vi dine synspunkter på nytteverdien av denne type samarbeid.

.....
.....
.....

.....

18. Dersom du har krysser av for nei på spørsmål 14, hva mener du er årsaken til at barnehagen ikke deltar i slike faste samarbeidsfora ?

Kryss gjerne av på flere svaralternativ

- Det er ikke opprettet fast samarbeidsfora i vår bydel.*
- Eksisterende samarbeidsfora fungerer ikke tilfredstillende.*
- Barnehagen har ikke kapasitet til å delta*
- Barnevernet har ikke kapasitet til å delta.*
- Annet, beskriv.....*

19. Har barnehagens personale i perioden 2001-2003 deltatt på kurs eller seminar hvor følgende tema har blitt belyst:

Kun ett kryss pr. linje

	<i>Ja</i>	<i>Nei</i>
<i>Barnehagens melde- og opplysningsplikt etter § 23 i barnehageloven</i>		
<i>Barnehagens mulighet for å sende melding om behov for hjelpetiltak</i>		
<i>Barnevernets bruk av barnehageplass som hjelpetiltak</i>		
<i>Barnehagens formidling av bekymring for barn til barnets foreldre/foresatte</i>		
<i>Barnehagens veiledning av foreldre/foresatte til barn som er på hjelpetiltak i barnehagen</i>		

Hvor enig/uenig vil du si deg i følgende påstand:

Kun ett kryss pr. linje

20. Oppvekstetaten i min bydel har bidratt til å styrke samarbeidet mellom barnehagene og barnevernet.

- Helt enig**   **Litt enig**   **Verken enig eller uenig**   **Litt uenig**   **Helt uenig**

Del 3: Barnehagens formidling av bekymring for barn.

Vi ber deg om å lese denne innledningen nøye før du svarer spørsmålene på de neste sidene!

I denne delen av undersøkelsen er vi opptatt av å kartlegge barnehagens erfaring med formidling av bekymring for barn i barnehagen. Først og fremst formidling av bekymring til barnevernet, men også til andre samarbeidspartnere. I besvarelsen av del 3 ber vi deg å se bort fra formidling av bekymring som kan ha forekommet i forbindelse med barn som har vært/er på hjelpetiltak i regi av barnevernstjenesten.

En formidling av bekymring kan blant annet skje på følgende måter:

- **I henhold til barnehageloven og barnevernloven er barnehagene pliktig til å sende melding til barnevernet (meldeplikt) når det er mistanke om grov omsorgssvikt,**

mishandling eller ved vedvarende alvorlige adferdsvansker¹. Dette kan gjøres uten at foreldre/foresatte er informert eller samtykker.

- Barnehagene er også pliktig til å gi opplysninger til barnevernet (opplysningsplikt) i de tilfeller barnevernet ber om dette.
- Barnehagen kan etter samtykke fra foreldre/foresatte formidle bekymring for barn til barnevernet ved å sende melding om behov for hjelpetiltak eller innhente råd/veiledning².
- Hvis barnehagen er tvil om fremgangsmåte eller på hvilket nivå bekymringen ligger, kan barnehagen drøfte saken anonymt med barnevernstjenesten.

Ifølge barnevernstjenesten i Bergen omfatter begrepet melding alle typer henvendelser til barnevernstjenesten om at barn lever under forhold som kan innebære at det er nødvendig med hjelpetiltak etter loven. Meldinger kan komme i form av søknader, henvisninger og forespørsel om hjelp. En kontakt for råd/veiledning som ikke fører til noe mer, registreres ikke av barnevernet som en melding³.

21. Barnehagens personale har sikkert stått overfor situasjoner hvor de har vurdert om de skal eller kan henvende seg til barnevernet. I spørsmål 21 ber vi deg krysse av for hvordan barnehagen har henvendt seg til barnevernet i perioden 2001-2003. Husk at du i denne delen av undersøkelsen skal se bort i fra de henvendelsene barnehagen har foretatt vedrørende barn som allerede er på hjelpetiltak i barnehagen i regi av barnevernet.

Du kan krysse av for flere svaralternativer.

---

¹ ”**Lov om barnehager**”, § 23: Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernstjenestens side. Uten hinder av taushetsplikten skal barnehagepersonalet av eget tiltak gi opplysninger til barnevernstjenesten, når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barnevernstjenester § 4-10, § 4-11, § 4-12, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker, jf. samme lov § 4-24. Også etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av lov om barnevernstjenester, plikter barnehagepersonalet å gi slike opplysninger. Opplysninger skal normalt gies av styrer.

² ”**Lov om barnevernstjenester**”, § 4-4, 2. ledd: Barnevernstjenesten skal, når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien.

³ Jf. Melding om barnevernet i Bergen kommune 2001, s.19

- Barnehagen har innhentet muntlig råd/ veiledning fra barnevernet anonymt.*
- Barnehagen har etter samtykke fra foreldre/foresatte formidlet melding om behov for hjelpetiltak til barnevernet.*
- Barnehagen har bedt barnevernet om bistand til å observere et barn det er bekymring knyttet til.*
- Barnehagen har formidlet bekymringsmelding i henhold til § 23 i barnehageloven.*
- Annen type henvendelse, nevnt:.....*
- Barnehagen har ikke henvendt seg til barnevernet med bekymring for barn i den aktuelle perioden.*

22. Dersom barnehagen har henvendt seg til barnevernet med bekymring for barn, har dere stått overfor konkrete situasjoner i barnehagen der henvendelsen førte til at:

Kun ett kryss pr. linje

	<i>Ja</i>	<i>Nei</i>
<i>Foreldre/foresatte ble fratatt omsorgen for barnet</i>		
<i>Foreldrene tok barnet ut av barnehagen</i>		
<i>Samarbeidet med barnets foreldre ble skadelidende</i>		
<i>Du ble utsatt fra trusler eller vold fra barnets foreldre</i>		

23. Dersom barnehagen ikke har henvendt seg til barnevernet med bekymring for barn i perioden 2001-2003, hva mener du er årsaken til dette ?

.....

.....

.....

24. Dersom barnehagen har henvendt seg til barnevernet med bekymring for barn i perioden 2001- 2003, hvor fornøyd/ misfornøyd har barnehagen generelt vært med:

Kun et kryss pr. linje.

	<i>Svært misfornøyd</i>	<i>Misfornøyd</i>	<i>Verken eller</i>	<i>Fornøyd</i>	<i>Svært fornøyd</i>	<i>Ikke aktuelt</i>
<i>Barnevernets råd og veiledning</i>						
<i>Barnevernets forståelse av barnehagens bekymring</i>						
<i>Barnevernets oppfølging overfor barnet.</i>						
<i>Barnevernets oppfølging av barnehagens personale.</i>						
<i>Barnevernets tilbakemelding til barnehagen om utfallet av meldingen/e</i>						

25. Dersom barnehagen i løpet av perioden 2001 - 2003 henvendte seg til barnevernet ved mistanke om grov omsorgssvikt, mishandling eller alvorlige adferdsvansker, hvordan ble meldingen/e vanligvis formulert ? (§ 23 i lov om barnehager, se fotnote 1, s.4)

Kun ett kryss

Skriftlig

Muntlig

Det varierte fra sak til sak

Vet ikke

26. Dersom barnehagen i løpet av perioden 2001 - 2003 sendte melding til barnevernet om behov for hjelpetiltak, hvordan ble meldingen/e vanligvis formulert ?

(§ 4-4 i lov om barneverntjenester, se fotnote 2, s.4)

Kun ett kryss

Skriftlig   *Muntlig*   *Det varierte fra sak til sak*   *Vet ikke*

27. Har barnevernet i perioden 2001-2003 henvendt seg til barnehagen for å få opplysninger om ett eller flere barn ?

Kun ett kryss

Ja   *Nei*   *Vet ikke*

28. Det kan være situasjoner hvor barnehagen er usikker på om man skal ta direkte kontakt med barnevernet. I slike tilfeller tar man kanskje heller kontakt med andre faginstanser før en eventuell henvendelse til barnevernet. Har dette vært aktuelt for barnehagen i perioden 2001-2003?

Kun ett kryss

Ja   *Nei*   *Vet ikke*

29. Dersom du har svart ja på spørsmål 28, hvor mange ganger har barnehagen i den aktuelle perioden tatt denne type kontakt med følgende faginstanser:

Fyll ut tabellen under .

	<i>Ca antall ganger</i>
<i>PPT</i>	

Helsestasjon/ lege	
BUP	
Politiet	
Andre instanser, nevnt hvilke:	

30. Dersom du har krysset av for ja i spørsmål 28, ble dere oppfordret til å sende melding direkte til barnevernet i noen av disse sakene ?

Kun ett kryss

Ja   Nei   Vet ikke

31. Kjenner du til at noen av disse faginstansene på bakgrunn av barnehagens henvendelse sendte melding om barnet til barnevernet ?

Kun ett kryss

Ja   Nei   Vet ikke

32. "Lov om barnehagen" og "Lov om barnevernet" redegjør for i hvilke tilfeller offentlige instanser **skal** eller **kan** ta kontakt med barnevernet med sin bekymring for barn. Kjenner barnehagen til at det er utarbeidet **egne** retningslinjer for når melding **skal** eller **kan** sendes ? (for eksempel av barnehagen selv, bydelsbarnevernet, bydelsadministrasjonen, byrådsavdelingene eller andre).

Kun ett kryss.

Ja   Nei, jeg kjenner ikke til dette

33. Hvis du har svart ja på spørsmål 32. Hvem har utarbeidet disse retningslinjene ?

.....

Spørsmål 34-40 omhandler barnehagenes avveining mht å henvende seg til barnevernet. Med henvendelse mener vi her råd og veiledning, melding om behov for hjelpetiltak

etter § 4-4 i barnevernloven og meldinger barnehagene har plikt til å sende etter § 23 i barnehageloven, (se fotnote 1 og 2, s.4)

34. Dersom du i perioden 2001-2003 har vært i tvil om du skulle henvende deg til barnevernet med bekymring for et barn, hvem rådførte du deg med ?

Kryss av for de mest aktuelle svaralternativene:

- Barnas foreldre/foresatte*
- Barnevernet anonymt*
- Avdelingsleder(ne)*
- Styrere/kolleger i andre barnehager i bydelen*
- Fagpersoner i bydelsadministrasjonen*
- Ektefelle eller nære venner*
- Andre faginstanser, i så fall hvilke .....*
- Har ikke vært en aktuell problemstilling for barnehagen*

35. Har det hendt at andre i personalgruppen har henvendt seg til barnevernet med bekymring for et barn uten at du som styrer/stedfortreder har vært enig i dette ?

Kun ett kryss

- Ja*   *Nei*   *Dette kjenner jeg ikke til*

36. Styrer vil sikkert stå overfor en rekke avveininger i forbindelse med barnehagens eventuelle henvendelser til barnevernet. Har det hendt at barnehagen i perioden 2001- 2003 ikke har henvendt seg til barnevernet med bekymring for barn fordi:

Ett kryss pr. linje

	<i>Ja</i>	<i>Nei</i>
<i>Du syntes det var ubehagelig å ta din bekymring opp med foreldre/foresatte</i>		
<i>Du fikk ikke samtykke fra barnets foreldre/foresatte til å foreta en slik henvendelse</i>		
<i>Du var redd for at barnets foreldre/foresatte kunne bli fratatt omsorgen for barnet</i>		
<i>Du var redd for at foreldrene ville ta barnet ut av barnehagen</i>		
<i>Du var redd for at samarbeidet med barnets foreldre skulle bli skadelidende</i>		
<i>Du var usikker på om dine vurderinger var riktige</i>		

	<i>Ja</i>	<i>Nei</i>
<i>Du var redd for at dette kunne føre til personlige ubehageligheter for deg (for eksempel i form av trusler eller vold)</i>		
<i>Det var ulik oppfatning internt i barnehagen om dette var det riktige å gjøre</i>		
<i>Barnehagen har negative erfaringer med barnevernet som problemløser</i>		
<i>Du mente at barnevernet var presset nok fra før</i>		

37. Mener du at det er grunn til å anta at barnehagene i Bergen i for liten grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn ?

Kun ett kryss.

Ja

Nei

Vet ikke

38. Dersom du har svart ja på spørsmål 37, hva mener du i så fall dette kan skyldes ?

.....

.....

.....

39. I hvor stor grad føler du deg faglig kompetent og sikker når det gjelder i hvilke tilfeller du har plikt til å sende melding til barnevernet?

Kun ett kryss pr. linje

<i>I svært liten grad</i>	<i>I liten grad</i>	<i>Verken eller</i>	<i>I noen grad</i>	<i>I stor grad</i>

40. I hvor stor grad føler du deg faglig kompetent og sikker når det gjelder i hvilke tilfeller du kan sende melding om behov for hjelpetiltak til barnevernet?

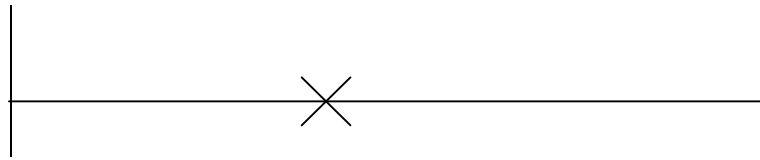
Kun ett kryss pr. linje

<i>I svært liten grad</i>	<i>I liten grad</i>	<i>Verken eller</i>	<i>I noen grad</i>	<i>I stor grad</i>

Hva vil du gjøre ?

På side 11- 13 finner du tre tenkte situasjonsbeskrivelser (case). Hvordan ville du som styrer av barnehagen gå fram i hvert enkelt tilfelle dersom dette var en virkelig hendelse i din barnehage ? Vi ber deg om å gjøre følgende:

1): Etter at du har lest situasjonsbeskrivelsen skal du først registrere din bekymring for barnet på en skala fra "ingen bekymring" til "sterk bekymring". Du skal merke av grad av bekymring du har for det barn som blir omhandlet i det enkelte case ved å sette et kryss på linjen, feks.

Ingen bekymring

Sterk bekymring

2): Du skal deretter ta stilling til om du ville valgt å henvende deg til barnevernet om barnet, og i så fall på hvilken måte. Vi har valgt å stille spørsmålet om hva du ville ha gjort, ikke hva du nødvendigvis føler at du burde eller skulle ha gjort. Vi vil presisere at det ikke finnes fasitsvar til disse situasjonsbeskrivelsene, og at du er anonym i besvarelsen.

3): Til slutt skal du ta stilling til hva du ville ha gjort dersom du ikke ville henvendt deg til barnevernet.

Ikke vær redd for å ta stilling til grad av bekymring og til hva du ville ha gjort. Det finnes ingen "rette" eller "gale" svar knyttet til situasjonsbeskrivelsene.

1.1.1.1.1

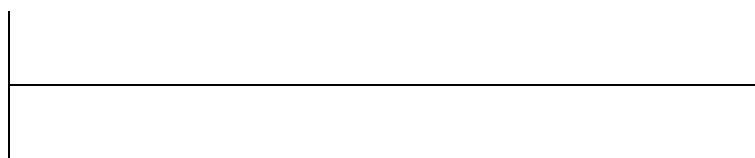
1.1.1.1.2 Case 1

Even er snart 5 år og har gått i barnehagen i 3 år. Han har 1 eldre søster på 8 år som også gikk i barnehagen. Mor og far er skilt og barna bor hos moren. Mor arbeider deltid i en bedrift, mens far er uføretrygdet og har vanlig samværsrett. Even er en ganske vanskelig gutt som kan være dominerende og utagerende i lek i barnehagen. Han takler dårlig at de voksne setter grenser for ham og at han ikke får viljen sin. Even er særlig utagerende etter å ha vært sammen med far i helgen. Han slår både de andre barna og de voksne når de prøver å snakke han til rette. De har også sett at han slår mor når hun skal hente han, og han kaller henne "stygge ting." Mor virker hjelpeløs i slike situasjoner, og sier ingenting til han. Personalet er usikker på om dette er fordi hun ikke vil ta konflikter når de ser på, eller om samspillet også er slik hjemme. Du har nevnt dette for mor, men hun mener at dette ikke er noe å bry seg om. Da far leverte Even i barnehagen mandag morgen syntes du det luktet alkohol av far. Even var meget utagerende hele mandagen.

41. Hvordan vil du beskrive din bekymring for barnet i denne situasjonen ?

Sett kryss på linjen:

Ingen bekymring

Sterk bekymring

42. Ville du henvendt deg til barnevernet om barnet i denne situasjonen ?

1.1.2 Kun ett kryss

Ja

Nei

Vet ikke

43. Dersom du har krysset av for ja på spørsmål 42, hvilken type henvendelse ?

1.1.3 Kryss av for det mest aktuelle alternativet

Innhente råd fra barnevernet anonymt.

Sende melding uavhengig av samtykke fra foreldre.

Sende melding til barnevernet kun hvis man får samtykke fra barnets foreldre.

Annen type henvendelse, nevnt.....

44. Dersom du har krysset av for nei eller for vet ikke på spørsmål 42, hva ville du da gjort ?

1.1.4 Kryss av for det mest aktuelle alternativet

Vile ikke ha foretatt meg noe på nåværende tidspunkt

1.1.4.1 Tatt saken opp med barnets foresatte

Tatt kontakt med helsestasjon

Tatt kontakt med PPT

Tatt kontakt med andre, nevnt.....

Case 2

Lise er 3 år og bor sammen med mor og far samt to halvbrødre på 12 og 14 år fra fars første ekteskap. Mor arbeider som selger og kan ha lange arbeidsdager. Lise har gått i barnehagen i 6 måneder og ser ut til å ha funnet seg til rette, selv om hun er beskjeden og stille av seg. Lise liker å leke i dukkekroken for seg selv eller med Mariann som er ett år eldre. De siste ukene har Lise blitt hentet sent i barnehagen. Lise har sagt at pappa skal flytte. Mor virker stresset og du har begynt å lure på om Lises foreldre/foresatte kan ha problemer i ekteskapet.

45. Hvordan vil du beskrive din bekymring for barnet i denne situasjonen ?

Sett kryss på linjen:

--	--

1.2 Ingen bekymring

Sterk bekymring

46. Vile du henvendt deg til barnevernet om barnet i denne situasjonen ?

1.2.1 Kun ett kryss

Ja

Nei

Vet ikke

47. Dersom du har krysset av for ja på spørsmål 46, hvilken type henvendelse ?

1.2.2 Kryss av for det mest aktuelle alternativet

Innhente råd fra barnevernet anonymt.

Sende melding uavhengig av samtykke fra foreldre.

Sende melding til barnevernet kun hvis man får samtykke fra barnets foreldre.

Annen type henvendelse, nevnt.....

48. Dersom du har krysset av for nei eller for vet ikke på spørsmål 46, hva ville du da gjort ?

1.2.3 Kryss av for det mest aktuell alternativ

Vile ikke ha foretatt meg noe på nåværende tidspunkt

1.2.3.1 Tatt saken opp med barnets foresatte

Tatt kontakt med helsestasjon

Tatt kontakt med PPT

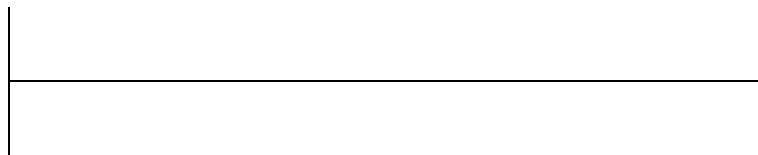
Tatt kontakt med andre, nevnt.....

Case 3

Mathilde er 6 år og har gått i barnehagen i snart 4 år. Foreldre til Mathilde er skilt. Mathilde bor hos mor. Det siste året har Mathilde forandret seg fra å være en åpen og tillitsfull jente til å bli innadvent og stille. Hun vil helst leke med dukker på dukkerommet. Personalet har lagt merke til at hun ofte ser ut til å gjenta bestemte mønster i leken, og du lurer på om dette gjenspeiler et mønster hjemmefra. For eksempel kan dukkene slå hverandre og kjeft voldsomt. Du har også merket at hun av og til kler av dukkene og du har av og til lurt på om leken har seksuelt innhold. I slike situasjoner har hun ”gjemt leken” ved å snu ryggen til og sitte i et hjørne. Barnehagen har nettopp fått vite at mor har giftet seg på nytt med Robin som hun traff i England for et års tid siden. Tirsdag denne uken klaget Mathilde over vondt i skulderen og dere oppdaget dere blåmerker på Mathildes høyre overarm. Mathilde sa at Robin var streng og hadde holdt henne fast. Mathilde begynte å gråte da hun hadde fortalt dette. Mathilde har det siste halve året virket generelt ustelt, det lukter vondt av henne, og hun går i de samme klærne hele uken. I det siste har hun begynt å tisse på seg om dagen. Matlysten er dårlig, hun er trett og sovner ofte midt på dagen.

49. Hvordan vil du beskrive din bekymring for barnet i denne situasjonen ?

Sett kryss på linjen:

Ingen bekymring

Sterk bekymring

50. Vile du henvendt deg til barnevernet om barnet i denne situasjonen ?

1.2.4 Kun ett kryss

Ja

Nei

Vet ikke

51. Dersom du har krysset av for ja på spørsmål 50, hvilken type henvendelse ?

1.2.5 Kryss av for det mest aktuelle alternativet.

- Innhente råd fra barnevernet anonymt.
- Sende melding uavhengig av samtykke fra foreldre.
- Sende melding til barnevernet kun hvis man får samtykke fra barnets foreldre.
- Annen type henvendelse, nevnt.....

52. Dersom du har krysset av for nei eller for vet ikke på spørsmål 50, hva ville du da gjort ?

1.2.6 Kryss av for det mest aktuell alternativ

- Ville ikke ha foretatt meg noe på nåværende tidspunkt

1.2.6.1 Tatt saken opp med barnets foresatte

- Tatt kontakt med helsestasjon
- Tatt kontakt med PPT
- Tatt kontakt med andre, nevnt.....

53. Vi vil gjerne ha din vurdering av hvorvidt de enkelte situasjonsbeskrivelsene virker realistiske. Mener du at de tre situasjonsbeskrivelsene er mulige situasjoner som kan gjenspeile barnehagenes hverdag ?

Kryss av i tabellen nedenfor:

	<i>Ja</i>	<i>Nei</i>	<i>Vet ikke</i>
<i>Case 1</i>			
<i>Case 2</i>			
<i>Case 3</i>			

54. Hvor vanskelig synes du det var å vurdere grad av bekymring for barnet i det enkelte tilfellet?

Kryss av i tabellen nedenfor:

	<i>Svært vanskelig</i>	<i>Vanskelig</i>	<i>Verken eller</i>	<i>Lett</i>	<i>Svært lett</i>
<i>Case 1</i>					
<i>Case 2</i>					
<i>Case 3</i>					

55. Hvor vanskelig synes du det var å vurdere hvordan du ville ha handlet i det enkelte tilfellet?

Kryss av i tabellen nedenfor:

	<i>Svært vanskelig</i>	<i>Vanskelig</i>	<i>Verken eller</i>	<i>Lett</i>	<i>Svært lett</i>
<i>Case 1</i>					
<i>Case 2</i>					
<i>Case 3</i>					

56. Dersom du har noen utfyllende kommentarer om hvordan du ville ha gått fram i den enkelte situasjon, er det fint om du skriver dine kommentarer her:

<i>Case 1</i>	
<i>Case 2</i>	
<i>Case 3</i>	

Del 4: Barnehageplass som hjelpetiltak

Lov om barneverntjenester gir barnevernet mulighet til å innvilge barnehageplass som hjelpetiltak for barn i aldersgruppen 1-6 år. Det er også mulig å innvilge friplass i barnehagen som avlastning, økonomisk hjelp eller pedagogisk hjelp etter lov om sosiale tjenester. Denne hjelpen gis av sosialtjenesten. Vi vil i denne delen av spørreundersøkelsen rette fokus på barnehagenes erfaringer med barnevernets bruk av

hjelpetiltak. Barnevernets ansvarsområder er i denne sammenheng regulert i barnevernlovens § 4-4⁴ og § 4-5⁵.

57. *Har barnehagen hatt barn med barnehageplass som hjelpetiltak i regi av barnevernet i perioden 2001- 2003 ?*

Kun ett kryss

Ja

Nei

Vet ikke

Dersom du har krysset av på ja på spørsmål 57 ber vi deg om å svare på resten av spørsmålene. Hvis barnehagen ikke har hatt barn på hjelpetiltak i denne perioden takker vi deg for at du har tatt deg tid til å svare på denne undersøkelsen ! Hvis du har noen utfyllende kommentarer når det gjelder barnehagenes formidling av bekymring, barnevernets bruk av barnehageplass som hjelpetiltak, eller synspunkter på selve undersøkelsen er det fint om du benytter side 18 til dette.

58. *Hvor mange barn har barnevernet hatt på hjelpetiltak i den barnehagen du er styrer/stedfortreder for i løpet av treårsperioden 2001 - 2003?*

Fyll ut i tabellen nedenfor.

	2001	2002	2003
Antall barn			

59. *Har barnehagen i løpet av denne perioden hatt barn på hjelpetiltak uten at styrer/stedfortreder har blitt informert om dette på forhånd ?*

⁴ § 4-4 i "Lov om barneverntjenester": "Barnevernstjenesten skal, når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for familien og barnet, for eksempel ved å oppnevne støttekontakt, ved å sørge for at barnet får plass i barnehage, eller ved avlastingstiltak i hjemmet".

⁵ § 4-5 i "Lov om barneverntjenester": "Når hjelpevedtak vedtas, skal barnevernstjenesten utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan. Barnevernstjenesten skal holde seg orientert om hvordan det går med barnet og foreldre/foresattene, og vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye tiltak".

Kun ett kryss *Ja* *Nei* *Vet ikke*

60. Er det vanlig at en i barnehagens personalgruppe har et spesielt oppfølgingsansvar for barn som er på hjelpetiltak i regi av barnevernet?

Kun ett kryss *Ja* *Nei* *Vet ikke*

61. Når hjelpetiltak vedtas, er barnevernstjenesten forpliktet til å utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan⁶. Kjenner du til at det har blitt utarbeidet slike tiltaksplaner for barn på tiltak i din barnehage i den aktuelle perioden ?

Kun ett kryss. *Ja – i alle tilfeller* *Ja – i noen tilfeller* *Nei – slike planer kjenner jeg ikke**til*

62. Hvis ja, har du faktisk sett disse tiltaksplanene ?

Kun ett kryss *Ja – i alle tilfeller* *Ja – i noen tilfeller* *Nei – slike planer har jeg aldri sett*

63. Hvis du har krysset av for en av ja- kategoriene på spørsmål 61, vennligst kryss av for hvor fornøyd/misfornøyd du er med:

Kun ett kryss pr. linje

	<i>Svært misfornøyd</i>	<i>Misfornøyd</i>	<i>Verken eller</i>	<i>Fornøyd</i>	<i>Svært fornøyd</i>
<i>Barnehagens generelle mulighet til aktiv deltagelse i</i>					

⁶ Lov om barnevernstjenester § 4-5

<i>utforming av tiltaksplaner</i>					
<i>Barnehagens generelle mulighet til aktiv deltagelse i oppdatering av tiltaksplaner</i>					
<i>Tiltaksplanens nytteverdi i forhold til arbeidet med barn som er på hjelpetiltak</i>					

64. Barnevernstjenesten er lovmessig forpliktet til å holde seg orientert om hvordan det går med barnet og foreldre/foresatte, vurdere om hjelpen er tjenlig og eventuelt om det er nødvendig med supplerende tiltak for barnet⁷. Generelt hvor fornøyd/misfornøyd har du vært med;

Kun ett kryss pr. linje

	<i>Svært misfornøyd</i>	<i>Misfornøyd</i>	<i>Verken eller</i>	<i>Fornøyd</i>	<i>Svært fornøyd</i>
<i>Barnevernstjenestens vurderinger om at barnehageplass er et tjenlig tiltak for de barna dette gjelder</i>					
<i>Barnevernstjenestens vurderinger om det er nødvendig med supplerende tiltak for barna</i>					
<i>Barnevernstjenestens arbeid for å holde seg</i>					

⁷ Lov om barneverntjenester § 4-5

<i>orientert om hvordan det går med barna og foreldre/foresatte</i>					
---	--	--	--	--	--

65. Når det gjelder barnevernstjenestens bruk av barnehageplass som hjelpetiltak i din barnehage i perioden 2001- 2003, hvor fornøyd/misfornøyd har du vært med barnevernets generelle:

Kun ett kryss pr. linje

	<i>Svært misfornøyd</i>	<i>Misfornøyd</i>	<i>Verken eller</i>	<i>Fornøyd</i>	<i>Svært fornøyd</i>	<i>Ikke aktuelt</i>
<i>Oppfølging overfor barnet</i>						
<i>Veiledning av barnehagens personale</i>						

66. Har du noen ytterligere kommentarer om barnevernets bruk av barnehageplass som hjelpetiltak? **Skriv med egne ord:**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Takk for at du tok deg tid til å delta i undersøkelsen !!

2 Vedlegg 2

Spørreskjema til bydelsbarnevernet

3 Barnevern i barnehager

3.1 Barnevernets synspunkter på barnehagenes formidling av bekymring for barn til barnevernet.

BERGEN KOMMUNE
KOMMUNEREVISJONEN

2003

I tilknytning til forvaltningsrevisjonsprosjektet "Barnevern i barnehager" mottok barnehagestyrerne i sommer en spørreundersøkelse der de blant annet ble bedt om å ta stilling til tre tenkte situasjonsbeskrivelser. Vi ba dem også om å ta stilling til en rekke andre spørsmål. Vi er også interessert i barnevernets synspunkter på en del av disse spørsmålene. Hvert bydelsbarnevern mottar tre skjema, som vi ber om blir besvart av tre ansatte på hvert kontor. Disse skjemaene skal returneres til:

Bergen kommunerevisjon, Postboks 7700, 5020 Bergen.

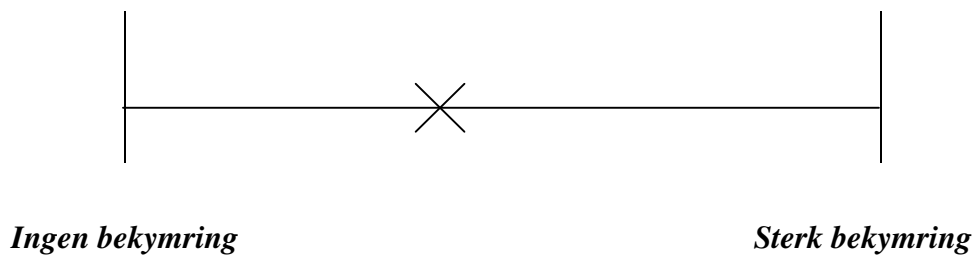
Du vil få rettleiding underveis i spørreskjemaet når det gjelder besvarelse av spørsmålene. Vi har i tillegg laget noen åpne svaralternativer hvor du kan komme med dine egne kommentarer!

Eventuelle henvendelser vedrørende utfyllingen av skjemaet kan rettes til Elisabeth Nilsen (55 56 43 18) eller Rita Olsen (55 56 43 20)

Hvordan vil du karakterisere din bekymring i forbindelse med historiene som blir presentert, og hva mener du barnehagestyrer bør foreta seg?

Nedenfor finner du tre tenkte situasjonsbeskrivelser (case), som vi ber deg om å lese.

A): Etter at du har lest den enkelte situasjonsbeskrivelsen skal du som arbeider innenfor barneverntjenesten registrere din grad av bekymring for barnet på en skala fra "ingen bekymring" til "sterk bekymring". Du skal merke av grad av bekymring du har for det barnet som blir omhandlet i det enkelte case ved å sette et kryss på linjen, feks.

B): Du skal deretter ta stilling til om du mener at styrer i barnehagen bør henvende seg til barnevernet om barnet, og i så fall på hvilken måte..

C): Til slutt skal du ta stilling til hva styrer i barnehagen bør gjøre dersom du mener at barnevernet ikke skal kontaktes.

Ikke vær redd for å ta stilling til grad av bekymring og til hva du mener styrer bør gjøre. Det finnes ingen "rette" eller "gale" svar knyttet til situasjonsbeskrivelsene.

3.1.1.1.1

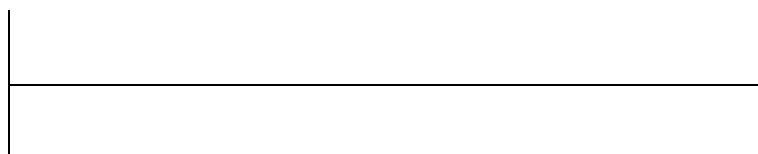
3.1.1.1.2 Case 1

Even er snart 5 år og har gått i barnehagen i 3 år. Han har 1 eldre søster på 8 år som også gikk i barnehagen. Mor og far er skilt og barna bor hos moren. Mor arbeider deltid i en bedrift, mens far er uføretrygdet og har vanlig samværsrett. Even er en ganske vanskelig gutt som kan være dominerende og utagerende i lek i barnehagen. Han takler dårlig at de voksne setter grenser for ham og at han ikke får viljen sin. Even er særlig utagerende etter å ha vært sammen med far i helgen. Han slår både de andre barna og de voksne når de prøver å snakke han til rette. De har også sett at han slår mor når hun skal hente han, og han kaller henne ”stygge ting.” Mor virker hjelpeløs i slike situasjoner, og sier ingenting til han. Personalet er usikker på om dette er fordi hun ikke vil ta konflikter når de ser på, eller om samspillet også er slik hjemme. Styrer har nevnt dette for mor, men hun mener at dette ikke er noe å bry seg om. Da far leverte Even i barnehagen mandag morgen syntes personalet det luktet alkohol av far. Even var meget utagerende hele mandagen.

1. Hvordan vil du som ansatt i barnevernet beskrive din bekymring for barnet i denne situasjonen ?

Sett kryss på linjen:

Ingen bekymring

Sterk bekymring

2. Mener du at styrer bør henvende seg til barnevernet om barnet i dette tilfellet ?

3.1.2 Kun ett kryss

Ja

Nei

Vet ikke

3. Dersom du har krysset av for "ja" på spørsmål 2, hvilken type henvendelse ?

3.1.3 Kryss av for det mest aktuelle alternativet

- Innhente råd fra barnevernet anonymt.
- Sende melding uavhengig av samtykke fra foreldre.
- Sende melding til barnevernet kun hvis man får samtykke fra barnets foreldre.
- Annen type henvendelse, nevnt.....

4. Dersom du har krysset av for "nei" eller for vet ikke på spørsmål 2, hva bør styrer da gjøre ?

3.1.4 Kryss av for det mest aktuelle alternativet

- Ville ikke ha foretatt meg noe på nåværende tidspunkt

3.1.4.1 Tatt saken opp med barnets foresatte

- Tatt kontakt med helsestasjon
- Tatt kontakt med PPT
- Tatt kontakt med andre, nevnt.....

Case 2

Lise er 3 år og bor sammen med mor og far samt to halvbrødre på 12 og 14 år fra fars første ekteskap. Mor arbeider som selger og kan ha lange arbeidsdager. Lise har gått i barnehagen i 6 måneder og ser ut til å ha funnet seg til rette, selv om hun er beskjeden og stille av seg. Lise liker å leke i dukkekroken for seg selv eller med Mariann som er ett år eldre. De siste ukene har Lise blitt hentet sent i barnehagen. Lise har sagt at pappa skal flytte. Mor virker stresset og personalet har begynt å lure på om Lises foreldre/foresatte kan ha problemer i ekteskapet.

5. Hvordan vil du som ansatt i barnevernet beskrive din bekymring for barnet i dette tilfellet ?

Sett kryss på linjen:

--	--

3.2 Ingen bekymring

Sterk bekymring

6. Mener du styrer bør henvende seg til barnevernet om barnet i dette tilfellet ?

3.2.1 Kun ett kryss

Ja

Nei

Vet ikke

7. Dersom du har krysset av for "ja" på spørsmål 6, hvilken type henvendelse ?

3.2.2 Kryss av for det mest aktuelle alternativet

- Innhente råd fra barnevernet anonymt.
- Sende melding uavhengig av samtykke fra foreldre.
- Sende melding til barnevernet kun hvis man får samtykke fra barnets foreldre.
- Annen type henvendelse, nevnt.....

8. Dersom du har krysset av for "nei" eller for "vet ikke" på spørsmål 6, hva bør styrer da gjøre ?

3.2.3 Kryss av for det mest aktuelle alternativ

- Ville ikke ha foretatt meg noe på nåværende tidspunkt

3.2.3.1 Tatt saken opp med barnets foresatte

- Tatt kontakt med helsestasjon
- Tatt kontakt med PPT
- Tatt kontakt med andre, nevnt.....

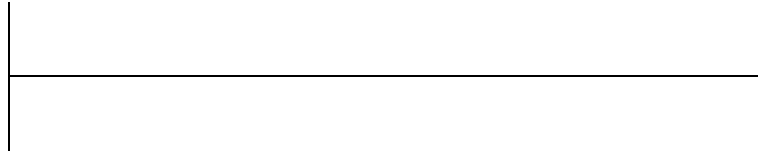
Case 3

Mathilde er 6 år og har gått i barnehagen i snart 4 år. Foreldre til Mathilde er skilt. Mathilde bor hos mor. Det siste året har Mathilde forandret seg fra å være en åpen og tillitsfull jente til å bli innadvendt og stille. Hun vil helst leke med dukker på dukkerommet. Personalet har lagt merke til at hun ofte ser ut til å gjenta bestemte mønster i leken, og du lurer på om dette gjenspeiler et mønster hjemmefra. For eksempel kan dukkene slå hverandre og kjeft voldsomt. De har også merket at hun av og til kler av dukkene og har av og til lurt på om leken har seksuelt innhold. I slike situasjoner har hun "gjemt leken" ved å snu ryggen til og sitte i et hjørne. Barnehagen har nettopp fått vite at mor har giftet seg på nytt med Robin som hun traff i England for et års tid siden. Tirsdag denne uken klaget Mathilde over vondt i skulderen og personalet oppdaget blåmerker på Mathildes høyre overarm. Mathilde sa at Robin var streng og hadde holdt henne fast. Mathilde begynte å gråte da hun hadde fortalt dette. Mathilde har det siste halve året virket generelt ustelt, det lukter vondt av henne, og hun går i de samme klærne hele uken. I det siste har hun begynt å tisse på seg om dagen. Matlysten er dårlig, hun er trett og sovner ofte midt på dagen.

9. Hvordan vil du som ansatt i barnevernet beskrive din bekymring for barnet i dette tilfellet ?

Sett kryss på linjen:

Ingen bekymring

Sterk bekymring

10. Mener du styrer bør henvende seg til barnevernet om barnet i dette tilfellet ?

3.2.4 Kun ett kryss

Ja

Nei

Vet ikke

11. Dersom du har krysset av for "ja" på spørsmål 10, hvilken type henvendelse ?

3.2.5 Kryss av for det mest aktuelle alternativet.

- Innhente råd fra barnevernet anonymt.*
- Sende melding uavhengig av samtykke fra foreldre.*
- Sende melding til barnevernet kun hvis man får samtykke fra barnets foreldre.*
- Annen type henvendelse, nevnt.....*

12. Dersom du har krysset av for "nei" eller for "vet ikke" på spørsmål 10, hva bør styrer da gjøre ?

3.2.6 Kryss av for det mest aktuelle alternativ

- Ville ikke ha foretatt meg noe på nåværende tidspunkt*

3.2.6.1 Tatt saken opp med barnets foresatte

- Tatt kontakt med helsestasjon*
- Tatt kontakt med PPT*
- Tatt kontakt med andre, nevnt.....*

13. Vi vil gjerne ha din vurdering av hvorvidt de enkelte situasjonsbeskrivelsene virker realistiske. Mener du at de tre situasjonsbeskrivelsene er mulige situasjoner som kan gjenspeile barnehagens hverdag ?

Kryss av i tabellen nedenfor:

	<i>Ja</i>	<i>Nei</i>	<i>Vet ikke</i>
<i>Case 1</i>			
<i>Case 2</i>			
<i>Case 3</i>			

14. Hvor vanskelig synes du det var å vurdere grad av bekymring i det enkelte tilfellet?

Kryss av i tabellen nedenfor:

	<i>Svært vanskelig</i>	<i>Vanskelig</i>	<i>Verken eller</i>	<i>Lett</i>	<i>Svært lett</i>
<i>Case 1</i>					
<i>Case 2</i>					
<i>Case 3</i>					

15. Hvor vanskelig synes du det var å vurdere hvordan styrer burde ha handlet i det enkelte tilfellet?

Kryss av i tabellen nedenfor:

	<i>Svært vanskelig</i>	<i>Vanskelig</i>	<i>Verken eller</i>	<i>Lett</i>	<i>Svært lett</i>
<i>Case 1</i>					
<i>Case 2</i>					
<i>Case 3</i>					

16. Mener du at det er grunn til å anta at barnehagene i Bergen i for liten grad henvender seg til barnevernet ved bekymring for barn ?

Kun ett kryss.

Ja

Nei

Vet ikke

17. Dersom du har svart ja på spørsmål 16, hva mener du i så fall dette kan skyldes ?

.....

.....

.....

.....

18. I hvor stor grad føler du at personalet i barnehagene er faglig kompetente og sikre når det gjelder i hvilke tilfeller de **har plikt til** å sende melding til barnevernet?

Kun ett kryss pr. linje

<i>I svært liten grad</i>	<i>I liten grad</i>	<i>Verken eller</i>	<i>I noen grad</i>	<i>I stor grad</i>

19. I hvor stor grad føler du at personalet i barnehagene er faglig kompetente og sikre når det gjelder i hvilke tilfeller de **kan** sende melding om behov for hjelpetiltak til barnevernet?

Kun ett kryss pr. linje

<i>I svært liten grad</i>	<i>I liten grad</i>	<i>Verken eller</i>	<i>I noen grad</i>	<i>I stor grad</i>

20. Deltar bydelsbarnevernet i faste samarbeidsfora der barnehagene i bydelen også deltar?

Kun ett kryss

Ja   **Nei**   **Vet ikke**

21. Dersom du har krysset av for ja på spørsmål 20, hvilken type samarbeidsfora er dette ?

.....
.....

22. Dersom du har krysset av for ja på spørsmål 20, hvor ofte deltar bydelsbarnevernet i denne type samarbeidsfora ?

Kun ett kryss

Månedlig eller oftere   **Kvartalsvis**   **Halvårlig**   **Årlig eller sjeldnere**

23. Dersom du har deltatt i slike samarbeidsfora ønsker vi dine synspunkter på nytteverdien av denne type samarbeid.

.....

.....

.....

24. Hvilken bydel er du ansatt i ?

.....

25. Hvor lang praksis har du totalt fra arbeid innen barnevernet ?

år

26. Hvilken stilling har du i barnevernet ?

.....

27. Hvilken fagutdanning har du ?

Takk for at du tok deg tid til å delta i undersøkelsen !!

Dersom du ønsker å komme med tilleggsopplysninger knyttet til barnehagens formidling av bekymring, barnevernets bruk av barnehageplass som hjelpetiltak eller synspunkt på selve spørreundersøkelsen, er det fint om du skriver dine kommentarer her:

.....
.....
.....
.....

Vedlegg 3

Hørings svar fra byråden for oppvekst

Fra: Presterud, Anne-Marit
Sendt: 6. august 2004 11:28
Til: Olsen, Rita Dora
Emne: SV: En del skrivefeil dukker opp

Jeg har nå lest rapporten. Synes den var oversiktlig , spennende og informativ.
Byråden kommer fra ferie først 16 august og må da signalisere om han ønsker å avgi en
høringsuttalelse.

Uansett gleder vi oss til presentasjon av prosjektet.

mvh Anne-Marit Presterud

Fra: Tveit, Hans-Carl

Sendt: 25. august 2004 13:57

Til: Olsen, Rita Dora

Emne: SV: Forvaltningsrevisjonsprosjektet barnevern i barnehager- høring

Heisan

Vi har ingen kommentarer utover utover de som seksjonsleder for barnehage Anne-Marit Presterud har levert på mail

mvh

Hans-Carl Tveit
Byråd

Vedlegg 4

Hørings svar fra byråden for helse og omsorg

BERGEN KOMMUNE
Byrådsavdeling for helse og omsorg

BERGEN KOMMUNE
Kommunerevisjonen

Saks nr.: _____ Dok.nr.: _____
Mottatt dato: 30. AUG. 2004
Kontor/Saksbeh.: _____
Offentlig: _____
Arkiv nr.: _____

Notat

Saksnr.: 200403392-5
Saksbehandler: ALHO
Emnekode: BHOS-4530

Til: Kommunerevisjonen

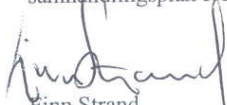
Fra: Byrådsavdeling for helse og omsorg

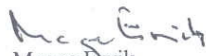
Dato: 25. august 2004

Barnevern i barnehager - revisjonsrapport

Vi viser til oversendt utkast til revisjonsrapport "Barnevern i barnehager". Oppretting av faktafeil i rapportens to første kapitler ble foretatt i telefonsamtale med Rita Olsen.

Byrådsavdeling for helse og omsorg har gått gjennom rapporten. Vi har ikke synspunkter på Kommunerevisjonens metodiske framgangsmåte. Imidlertid finner vi rapporten interessant og ser at flere av dens konklusjoner kan nyttes i vårt arbeid med å bedre barnevernets kommunikasjon og samhandling med omgivelsene, jfr. vårt arbeid med "Kommunikasjon og samhandlingsplan for barneverntjenesten" sak 188-04, behandlet av Bergen bystyre 21.06.04.

Finn Strand
Kommunaldirektør

Magne Ørvik
Seksjonssjef

ERROR: invalidrestore
OFFENDING COMMAND: restore

STACK:

-savelevel-
-savelevel-
-savelevel-